

QUELLEN UND BEITRÄGE ZUR KROATISCHEN KULTURGESCHICHTE

4

VRELA I PRINOSI ZA HRVATSKU KULTURNU POVIJEST

HERAUSGEGEBEN VON • UREĐUJE
ELISABETH VON ERDMANN-PANDŽIĆ

BARTOL KAŠIĆ
VENEFRIDA
Eine Tragödie

TEXT, EINLEITUNG UND INDEX
VON
DARIJA GABRIĆ-BAGARIĆ

FACH SLAVISCHE PHILOGIE DER UNIVERSITÄT
BAMBERG

Gedruckt mit Unterstützung des Wissenschaftsministeriums der
Republik Kroatien

Umschlaggestaltung und Titelseiten: *Dragutin Trumbetaš*

Die Deutsche Bibliothek - CIP-Einheitsaufnahme

Kašić, Bartol:

**Venefrida : eine Tragödie / Bartol Kašić. Text, Einl. und Index
von Darija Gabrić-Bagarić. [Fach Slavische Philologie der
Universität Bamberg]. - Bamberg : Bayer. Verl.-Anst., 1991
(Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte ; 4)**

ISBN 3-87052-624-6

NE: Gabrić-Bagarić, Darija [Vorr.]; GT

© 1991 Elisabeth von Erdmann-Pandžić

Fach Slavische Philologie der Universität Bamberg

Bayerische Verlagsanstalt GmbH, Bamberg: Auslieferung

Layout: ArTresor, Zagreb

Druck: Difo-Druck, Bamberg

Printed in Germany

INHALT

Vorwort	7
Einleitung – Uvod	9
Grafijske odlike teksta	12
Ortografske osobine	15
Fonetske osobine .	16
Morfološke odlike	21
Imenice	21
Glagoli	24
Leksičke odlike	25
Sintaksne posebnosti	26
Napomenë o akcentu i kvantiteti	27
Zaključak	28
O ovom izdanju	29
Edition	
VENEFRIDA TRAGEDIA. Trionfo od cistochiæ Bara Kassichia	33
Triunfo s. Venefridæ	110
Index	117

VORWORT

Die Niederschrift der Tragödie *Venefrida* (Manuskript R 5254, Universitäts- und Nationalbibliothek Zagreb) von Bartol Kašić (1575–1650) wurde in Dubrovnik am 26. Dezember 1627 knapp zwei Monate vor der Uraufführung der *Dubravka* von Ivan Gundulić beendet.

Dieses Werk von B. Kašić ist aus mehreren Gründen interessant und wichtig:

1. Es stellt das erste und wahrscheinlich einzige vollständig erhaltene Beispiel für die Gattung des Jesuitendramas in der kroatischen Literatur dar.

2. Unbeschadet ihrer Thematik steht diese Tragödie auch in der Tradition der damaligen kroatischen Literatur in Dubrovnik, d.h. vor allem der Werke von Gundulić und Palmotić.

3. Die herausragende Bedeutung der Tragödie liegt in ihrer sprachgeschichtlichen Relevanz. Sie ist nur als Autograph von B. Kašić überliefert und daher nicht betroffen von den an seinen im Druck erschienenen Schriften durchgeführten orthographischen Veränderungen. Die Tragödie *Venefrida* stellt damit ein philologisches Bindeglied zwischen den Frühwerken (z.B. *Institutiones*) und den späten Schriften (z.B. Übersetzungen des *Rituale* und der *Bibel*) von B. Kašić dar.

Gleichzeitig wird mit diesem Buch die erste wissenschaftliche Edition eines Werkes von Bartol Kašić nach der von M. Vanino 1940 besorgten Ausgabe der Autobiographie vorgelegt. Weitere Editionen der in Bd 3 dieser Reihe diskutierten frühen lexikographischen Versuche von B. Kašić sowie der *Institutiones linguae illyricae* (1604) sollen folgen. Besonders wichtig wird die in Vorbereitung befindliche Ausgabe der von B. Kašić erstmals in die kroatische Sprache übersetzten Bibel in der Reihe »Biblia Slavica« sein. Erst dann kann die Bedeutung von B. Kašić für die Standardisierung der kroatischen Literatursprache richtig eingeschätzt werden.

Es ist bereits jetzt abzusehen, daß die lange Zeit nicht entsprechend ihren Quellen und Tatbeständen untersuchte kroatische Sprach- und Literaturgeschichte neu überdacht und erschlossen werden muß. Insbesondere wird hierbei der Zeitraum von 1550–1850 zu berücksichtigen sein, in dem die wesentlichen heute geltenden Normen für die kroatische Sprache festgelegt wurden.

Angesichts der heute drohenden Vernichtung der kroatischen Kulturtradition ist die Erschließung und Diskussion noch weitgehend un-

berücksichtigter Quellen des Schrifttums nicht nur ein wissenschaftliches Desideratum, sondern auch eine kulturpolitische Aufgabe.

Das Werk von B. Kašić ist geeignet, eine während der aufoktroyierten jugoslawischen Sprachpolitik der vergangenen Jahrzehnte vernachlässigte und ignorierte Tradition in den Blickpunkt des Forschungsinteresses zu rücken.

Bamberg, im November 1991

(Belagerung

von Dubrovnik und Vukovar)

Elisabeth von Erdmann-Pandžić

EINLEITUNG – UVOD

Kašićeva tragedija *Sveta Venefrida* dijelila je sudbinu svih rukopisnih djela, ne samo Kašićevih: dosta se dugo za nju nije znalo, a kada je i otkrivena, nije izazvala interes koji po kvaliteti zaslužuje.

Kašićev biograf Marijan Stojković navodi da je ovo »tragedija u rukopisu u versima« i za njeno postojanje kao dokaz uzima spomene ovog teksta kod Sommervogela i Ljubića. Očito je da Stojković nije vidio ovaj tekst niti je poznavao njegov sadržaj.¹

Tekst *Svete Venefride* iznio je pred oči svijeta Franjo Fancev, kad je donio transkript Kašićeve drame u časopisu *Vrela i prinosi* br. 8/1938. g.²

Iako je Fancev pokrenuo u prapratnom tekstu, uz svoje izdanje, neka veoma značajna i zanimljiva pitanja, književna povijest i istraživači Kašićeva djela nisu se na ovom spjevu zadržavali. Zanimljivo je tako da Armin Pavić u svojoj *Istoriji dubrovačke drame* uopće ne pominje ovaj dramski tekst, što se može objasniti samo činjenicom da za njega nije znao.

Međutim, u najnovije vrijeme s pojavom djela Slobodana P. Novaka i Josipa Lisa *Hrvatska drama do narodnog preporoda* Kašićevom djelu dato je mjesto koje zaslužuje i o samom tekstu drame progovoreno je na nov, moderan i jedino mogući način: kao o spjevu koji ima važno mjesto u razvoju hrvatske drame, i to uz bok dramskom radu Gundulića i Palmotića.³

Ovo Kašićevo djelo prvenstveno otkriva jednog drugačijeg Kašića. Ako sino navikli da Kašića doživljavamo kao gramatičara, prevodioca crkvenih liturgijskih knjiga, prevodioca Biblije, pisca pobožno-utilitarnih djela, susret s *Venefridom* otkriva nam Kašića pjesnika. Kako je ovo djelo nastalo 1627. g. (tako piše na kraju drame: »na 26. decembra 1627«), ono pripada ranim Kašićevim radovima i onom plodonosnom dubrovačkom periodu (1620–1633).

Tematski se spjev o svetici Venefridi sasvim uklapa u Kašićev rad, u njegovo pastoralno-propagandno djelovanje, ne odudara od interesâ pis-

¹ Marijan Stojković, »Bartuo Kašić D. I. Pažanin. Prilog za njegov život i književni rad«, *Rad JAZU*, knj. 220, Zagreb, 1919. g., str. 258–259

² Franjo Fancev, »O. Bartula Kašića: Sv. Venefrida, duhovna tragedija«, *Vrela i prinosi. Zbornik za povijest isusovačkog reda u hrvatskim krajevima* 8, Sarajevo 1938, str. 116–168.

³ Slobodan P. Novak / Josip Lisac, *Hrvatska drama do narodnog preporoda*, Logos, Split 1984, II. dio, str. 29–40.

ca katoličke protureformacije, ali zapanjuje postupkom kojim je građa iznesena. Ovaj spjev, koji Kašić naziva »trijumfom čistoće i duhovnom tragedijom«, pisan je jezikom i stilom dubrovačkog pjesništva. U času kad počinje rad na *Venefridi*, pretpostavljamo negdje 1626–1627. g., Kašić za sobom ima samo jedno djelo pisano u stihovima: *Pjesni duhovne od pohvala božijeh*.⁴

Međutim, tada je Kašić imao za sobom već veoma dug put u stvaranju književnog jezika, što nikako ne smijemo gubiti iz vida. Naime, Kašić je već 1622. g. počeo raditi na prijevodu Biblije (koji je također ostao u rukopisu), već je napisao *Način od meditacioni i molitve koja se čini pametju našom, Istoriju Loretanu, Nauk krstjanski, Perivoj od djevstva, Život sv. Ignatija*, što mora značiti da su njegovi jezični stavovi bili u dobroj mjeri izgrađeni.

Kašić se, pišući stihovani životopis mučenice Venefride, našao u prilici da izabrani jezični model prilagodi jednom pjesničko-stilskom modelu, da jezičnim tipom koji godinama izgrađuje oblikuje dramski tekst po određenim pravilima ovog književnog roda i po pravilima koje nalaže stih.

Kašić je svoj dramski tekst ispjevao onim istim metričkim shemama kojim su u to doba pjevali dubrovački pjesnici, prvenstveno njemu suvremeni Gundulić. *Sveta Venefrida* ispjevana je u osmercima i dvanaestercima, sa rimom *abba* u osmercima, ili rjeđe sa *abab*, što se slobodno izmjenjuje; dok je u dvanaesteracima rima *aabb*. Najslbličnija ovoj Kašićevoj shemi je metrika Gundulićeve *Arijadne* i dijelom metrika *Dubravke*.

Tragedija *Sv. Venefrida* podijeljena je u 5 činova, svaki čin podijeljen je dalje u slike, kojih ima u pojedinim činovima različit broj; od 4 u IV. činu do 7 u petom, posljednjem. Još jedna vanjska odlika drame zaslužuje osvrt, a to je pojava zbora (kora), koji ima dvije osnovne funkcije – najavljuje događaje ili ih na svojevrsan način komentira i zaključuje. Pojava kora je redovito na kraju čina, gdje stihovi koje kor izriče predstavljaju piščev pogled na osnovnu ideju. U tom je smislu najilustrativniji kor dječice na kraju III. čina.

Funkciji zbora kod Kašića odgovara *skup* kod Gundulića i Palmotića.

Zanimljivo je da Kašić uz tekst drame daje i režiserske i scenografske upute, pisane talijanski, no taj dodatak nije cio sačuvan, nedostaje završetak, za koji Fancev pretpostavlja da je mogao sadržavati podatke o mjestu i vremenu kad je drama izvedena.⁵

⁴ Darija Gabrić-Bagarić, *Jezik Bartola Kašića*, Institut za jezik, Sarajevo 1984. g., str. 17 (dalje JBK).

⁵ Fancev, o. c., str. 117.

Niti kod Gundulića, a ni kasnije kod Palmotića, nećemo naći ovakvih uputa, što pokazuje jedan Kašićev specifičan odnos prema vlastitom djelu: on ga je vidio kao scensko djelo, sa kulisama, sa kostimiranim glumcima, sa određenim scenskim prostorom. To je za ovo vrijeme sasvim novi kvalitet dramskog teksta.

Fancev je naznačio i pitanje Kašićeve originalnosti, što do danas nije definitivno riješeno. On misli da je Kašić mogao preraditi neku talijansku dramatizaciju legende o sv. Venefridi, jednako kao što je mogao i sam razraditi novelu *Život svete Venefride, djevice i mučenice ingleske*, koju ima u svom *Perivoju od djevtva*.

Na to ga je potakla razlika u imenima nekih lica u samoj drami i u režiserskim uputama (majka i tetka zovu se u drami Radigunda i Alde-rada, a u uputama Slava i Veća).⁶

Ma koliko te razlike bile značajne, neizvjesno je da one mogu pomoći pri utvrđivanju Kašićeve originalnosti. Mnogo je važnija činjenica da su neka djela onovremene hrvatske crkvene drame, koja su Kašiću morala biti poznata, danas izgubljena, te se ne može ustanoviti Kašićev uzor među domaćim piscima, što bi svakako bilo mnogo važnije od određivanja njegova odnosa prema eventualnom talijanskom predlošku.⁷

Pitanje ovisnosti o stranim uzorima ovdje je manje značajno i stoga što Kašićev dramski tekst pokazuje da je njegova škola stila i jezika bila dubrovačka književnost, i to ne samo njemu suvremena nabožna i svjetovna nego i starija petrarkistička poezija.

Pri prvom čitanju *Venefride* nameće se mogućnost usporedbe sa Gundulićem, i to prvenstveno sa njegovom *Arijadnom* i *Dubravkom*. Gundulićeva *Arijadna* izvedena je prije 1620. g. iako je tiskana tek 1633, a *Dubravka* je nastajala otprilike u isto vrijeme kad i *Venefrida*.⁸

Postoji, naravno, tematska razlika između Kašića i Gundulića, a pogotovo između Kašića i petrarkista, ali se neke sličnosti unatoč tome mogu ustanoviti.

Kašićevo je djelo duhovna, religiozna drama, drama čiji je lik svetica, mučenica za sveti kršćanski cilj – očuvanje djevičanstva, dok su Gundulićeve junakinje sasvim od ovog svijeta, okrenute ljubavi i ovozemaljskim radostima, što je sasvim prirodno za žanr koji gaji Gundulić – za pastoralnu dramu. Ipak, podudarnost stilskih postupaka postoji.

U tom smislu se prvenstveno ističe postupak ponavljanja pojedinih stihova kojima je cilj da nešto istaknu, zaokruže neko razmišljanje ili da daju okvir nekom zbivanju. Taj elemenat nalazimo kod Gundulića u pjesmama *skupa*, dok je kod Kašića to karakteristično za zbor (»kor od

⁶ Fancev, o. c., str. 123.

⁷ Novak / Lisac, o. c., str. 31–32.

⁸ Novak / Lisac, o. c., str. 32.

anđela ili kor od dječice«). Dovoljno je kao potvrdu za to pogledati u *Dubravki* III. čin, 8. skazanje ili u *Arijadni* skup na kraju II. čina, pa to usporediti sa pjevanjem kora na kraju II. čina i oba kora na kraju III. čina *Venefride*.

Iz petrarkističke poezije preuzima Kašić čitave sklopove i upotrebljava ih onda kad se njegov junak nalazi u istoj situaciji u kojoj su bili zaljubljeni petrarkistički pjesnici. Njegov Kadok za svojom dragom Venefridom »gine, gasne, vene« (»...on za tobom gine, on gasne, on vene, nemoj da pogine sred žele juvene«) ili »...Venem, čeznem, mrem od žeje«, gdje lako prepoznamo ton Šiškovih i Džorovih pjesmotvora.

Na planu postupaka u razvoju dramske radnje postoji također jedna sličnost: kod Kašića u *Venefridi* u prologu se pojavljuje *andeo*, koji najavljuje događaje, on izvještava o onom što će se dogoditi na pozornici, dok tu ulogu u Gundulićevoj *Arijadni* ima Apolo, pa je tako kršćanskom anđelu u duhovnoj tragediji odgovarao poganski bog ljepote u pastoralu.

Kod Kašića su lica drame anđeli, hudobe, dječica, dok su kod Gundulića to vile, pastiri, Venera i satiri. Kršćanski svijet ima svoje junake – junake kršćanskih poimanja svijeta, a pastoralni svoje – predstavnike zemaljskih radosti, mana, vrlina i poroka.

Poznato je da Dubrovnik cijeni svoju slobodu i samostalnost, da slavi i veliča mir koji u njemu vlada, a da rat smatra »pogubom ljudske naravi«. Odjek tog dubrovačkog raspoloženja, želje da se stvari rješavaju mirnim putem, izbjegavajući rat, prepoznamo i u ovim Kašićevim stihovima:

»Vojske pripravit dobar svit vazda bi,
Ali je draži mir neg mnoštvo kupiti...
Zla svaka donosi rat pristrašnom silom,
Tugami puk mori i gorkom žalosti...
...Smeta sve radosti u gñivu mahnitu.«

Kašić je unosio u svoj spjev nešto od dubrovačke životne filozofije, nešto od ideja koje je čitao kod dubrovačkih pisaca.

Sa tim stilsko-sadržajnim oponašanjem ući će onda u njegov tekst i jezične specifičnosti dubrovačkog pjesništva. Pošto će o tome šire biti riječi u analizi Kašićeva jezika u *Venefridi*, spomenut ćemo ovdje samo jednu crtu koja je istovremeno i jezična i stilsko-metrička: kao i svi dubrovački pisci i Kašić će dvoslov *ie* jednom uzimati za dva sloga (*ije*) a drugi put za jedan (*je*).

Grafijske odlike teksta

Cio tekst *Venefride* pisan je istom rukom i jednim konzistentnim grafijskim sustavom. Tu se sasvim dobro vidi da je u vrijeme nastanka *Ve-*

nefride Kašić imao sasvim izgrađen stav o grafijskom sustavu, koji će kasnije obrazložiti u poznatom predgovoru *Ritualu rimskom*. Taj stav glasi: »Namislih bo da će biti lasno pročitati ona pisma u kojih bude imati svako slovo svuda jedno vazda samo glasenje, a ne sad jedno sadli drugo«. Kašić se tu zalaže za jednofunkcionalnost slovnih znakova i za stabilnost znakova neovisnu o poziciji u riječi:

»Ima bo svak jednako glisit i pred *e*, prid *i*, prid *a*, prid *o*, prid *u*, također iza *a*, *e*, *i*, *o*, *u*«. ⁹

Grafijski nacrt *Venefride* izgleda ovako:

Fonem	Grafem	Fonem	Grafem
[a]	a	[ń]	gn (ni)
[b]	b	[o]	o
[c]	ç	[p]	p
[č]	c	[r]	r (ar, aer r)
[ć]	ch, cch, chi	[s]	s, ſs
[d]	d	[š]	sc
[đ]	dy, g	[t]	t
[e]	e, æ	[u]	u, v
[f]	f	[v]	v
[g]	g, gh	[z]	z
[h]	h	[ž]	x
[i]	i, ij		
[j]	y, yh		
[k]	k (q)		
[l]	l		
[lj]	gl, gli (li)		
[m]	m		
[n]	n		

Višeslovna rješenja (ch, chi, cch, gli, gl, gn, æ) rezultat su oslanjanja na latiničku grafijsku tradiciju. Bitno je, međutim, za Kašićev nacrt da je polifunkcionalnost znakova izbjegnuta u visokom procentu. Zapravo jedinu pravu dvofunkcionalnost znaka imamo kod [u], gdje naporedo dolaze u grafijskom rješenju *u* i *v*.

Znak *g* za [d] dolazi samo u stranim riječima; *angeo*, *angelski*; *Q* se upotrebljava u vrijednosti [k] samo u riječi *carqva*, *h* u oznaci *gh* treba da razdvoji *g* i *l* u riječima kao što je npr. *poghled* – kako se *gl* ne bi čitao kao *l*.

Kombinacije *li* za [lj] i *ni* za [ń] javljaju se samo u slučajevima kad su [lj] i [ń] nastali ijekavskim najnovijim jotovanjem: *liepsca*, *nietko* (lepša, netko).

⁹ Gabrić, JBK, str. 26.

Znak æ u vrijednosti [e] dolazi redovito u nastavačkim morfemama kod imenica žen. roda (gen. sg., nom. pl.) kao i kod ostalih dekliniranih riječi ženskoga roda, što je pitanje dijelom pravopisnog karaktera, a dijelom oslanjanje na latinsku tradiciju.

Posebnim znakom označavano je vokalno *r* za razliku od običnog [r], što je opet u skladu sa tradicijama latiničkih grafija.

Oznaka *ij* rabi se isključivo za dugo [i], što znači da posebna oznaka ima ne samo grafijsku nego i prozodijsku ulogu, odnosno posebnost znaka posljedica je prozodijske specifičnosti.

Upotreba kombinacije *fs* za [s] nema posebnog značaja, pa je stoga u našem tekstu razrješavana kao *ss*.

Komentar zahtijeva upotreba dvoznaka *yh*. Redovito je za označavanje foneme [j] upotrebljavan znak *y*, dok u oblicima *doyhe*, *poyhe*, *tayhisc* imamo dvoslov *yh*. Fancev je svako *yh* prenosio kao *d*, smatrajući da je u svim primjerima vršeno jotovanje. Ali prisustvo primjera *tayhisc* (38^r) i *tayhi* (26^v) uvjerava da ovu kombinaciju možemo čitati samo kao [j].

O ovom će kao o specifičnom problemu biti riječi u razmatranjima o fonetskim odlikama, međutim ovdje treba podvući da je Kašić sasvim logično specifične forma označavao specifičnim kombinacijama. Zašto inače ne bi pisao npr. *xuyheni* već piše *xudyeni*, što upućuje na postojanje korelacije između fonetizma i grafijskog rješenja.

Ako usporedimo grafijski sustav *Venefride* i predloženi nacrt grafijskih rješenja u gramatici *Institutionum linguae illyricae libri duo* (1604) Bartola Kašića, vidjet ćemo da osim oznake *yh* za [j] i *ch* za [č] razlike uopće nema. Usporedba sa tiskanim Kašićevim djelima, naprotiv, pokazuje znatne razlike između proponiranog sustava u *Institutiones* i ostvarenja u djelima.¹⁰

To može značiti jedino da tamo gdje je realizacija ovisila isključivo o Kašiću, a to je slučaj u rukopisnom tekstu, on se pridržava vlastitih rješenja, dok tamo gdje rješenja diktira tiskar, tehničke mogućnosti tiskare, redaktor ili što drugo, odstupanja su neizbježna. U *Venefridi* su razlike prema usvojenom sistemu jedva zamjetne, tako da se mogu smatrati omaškama; takav je slučaj u jednom jedinom primjeru gdje je [k] označeno sa *c*: *placati* (55^v) (= plakati) i sa oznakom *ssc* za [š] u primjeru *nasscae* (35^r).

Grafijski sustav *Venefride* pokazuje da je njegov autor sasvim dobro znao da grafija predstavlja sliku fonološkog inventara jednog jezika, te da između grafije i fonološkog sklopa jezika mora postojati sklad, određena uzročna povezanost, što je onda i razrađivao u svom slovnom nacrtu.

¹⁰ Gabrić, JBK, str. 28–31.

Ortografske osobine

Kašić u *Venefridi*, kao i u ostalim djelima, pokazuje sklonost ka morfološkom pravopisnom principu, dok su odstupanja u pravcu fonološkog pravopisa malobrojna. U tome treba vidjeti odraz tradicije na koju se Kašić jedino mogao ugledati, a ona je sva odreda – i dubrovačka i dalmatinska – bila morfološka.

Tako Kašić, sa neznatnim izuzecima, redovito ne obilježava asimilaciju suglasnika po zvučnosti ni u vezi prefiks + osnovna riječ niti unutar riječi na morfemskoj granici. .

U popisu prefiksa nalazimo kombinacije: *iz + k*, *ob + k*, *ob + s*, *od + h*, *od + k*, *od + p*, *nad + h*, *pod + p*, *raz + č*, *s + g*, *s + b* – sve bez asimilacije po zvučnosti, dok u kombinacijama *iz + h*, *iz + p*, *iz + t*, *raz + p*, *raz + t* imamo izvršenu i obilježenu asimilaciju po zvučnosti (primjere vidi u rječniku-indexu).

Unutar riječi na granici morfema bez izmjene ostaju kombinacije: *bs*, *bk*, *dk*, *žt*, *gš* (*robstvo*, *ľubki*, *nenadkom*, *množstvo*, *digši*).

Grupa *čt* redovito je neupročštena: *junačstvo*, *vojničstvo*, *počten*; kao i grupa *stn*: *častnik*.

Skupina *ds* naprotiv uproštava se gdje god u *s*: *gospostvo*.

U nekoliko primjera *ds* prelazi u *ts* i dalje u *c*, isto kao što i primarno *ts* daje *c*: *gospodski* > *gospotski* > *gospocki*; *ľudski* > *ľutski* > *ľucki*; *bogastvo* > *bogactvo*.

Redukcije u riječi *ľubven* nisu dosljedno sprovedene, pa pored *ľuveni* registriramo i *ľubveni*.

U području jednačenja po mjestu obrazovanja redovito je sprovedeno jednačenje *n* ispred *b* u *m*: *hiniti–himba*; te jednačenje *s* i *z* ispred *ň* i *ľ*: *današňi*, *namišľenje*.

U jednom primjeru imamo izmjenu *zamčica* u *zančica*, što je također jednačenje istog tipa – po mjestu obrazovanja.

Pisanje glasa *j* pripada također u pravopisna pitanja. U *Venefridi* je registriranje ovog glasa isto kao u suvremenom jeziku sa izuzetkom kombinacija *ia*, *iu*, *oi*, gdje se *j* nikad ne piše: *diak*, *diamant*, *nepriazan*, *priateľ*, *priateľski*, *triumfo*, *doiti* (= dojiti), *dvoićša*, *pobroit*, *posfoiti*, *uboićša*, *troićša*.

Indikativan je primjer *prijaki* (priyaki), gdje zbog postojanja svijesti o dvije zasebne riječi *j* ostaje sačuvano.

U primjeru *niedan* ne može se govoriti isključivo o pisanju glasa *j*, s obzirom da sekvenca *ie* u Kašića može imati vrijednost *ije* (kao refleks jata), pa nije isključeno da je i ovdje čitanje bilo *nijedan*. Ovaj bi primjer stoga morao biti posebno tretiran, u vezi s općom vrijednosti sekvence *ie*.

Prijedlog *meju* pisan je na dva načina: *meju* i *meu*.

Skupina *sv* u inicijalnom položaju bez izuzetka je obilježena sa *sf*, što je stara čakavska tradicija: *sfeti*, *sfitovati* i sl.¹¹

Ortografske norme spjeva o *sv*. Venefridi podudaraju se sa ortografijom ostalih Kašićevih djela, tako da je očito Kašić imao izgrađene stavove o pravopisu i sprovodio ih je i u ovom svom tekstu. Kašićevi pravopisni stavovi uglavnom se uklapaju u pravopisne uzuse njegova vremena, tako da u tom smislu Kašić nije posebno ništa inovirao, već je prihvatao tradicionalna rješenja, o kojima onda nije ni u svojim jezikoslovnim napisima posebno govorio.¹²

Fonetske osobenosti

Najizrazitija fonetska karakteristika ovog spjeva je gotovo dosljedan ijekavizam. Ijekavsku zamjenu jata Kašić u *Venefridi* ima redovito u gramatičkim morfemama, po čemu se podudara sa stanjem u dubrovačkom govoru i u jeziku dubrovačkih pisaca ranijeg i njegovog vremena, prvenstveno sa Gundulićevim jezikom.

Takvi su primjeri: *svietľieh*, *skrovitieh*, *vlastitieh*, u *zborieh*, po *rusazieh*, *sviem*, *višňiem*...

U korijenskim morfemama također pretežu ijekavske forme. Statistički se odnos pojedinih refleksa može predstaviti ovako: čisto ijekavski refleks nalazimo u 40 osnova (korijenskih morfema), čisto ikavskih je 12, ekavskih refleks dolazi u 2 osnove, dok u 14 osnova imamo ikavsko/ijekavsku zamjenu i u 1 osnovi ikavsko-ijekavsko-ekavsku. (primjere v. u rječniku-indexu)

U mješovitoj skupini (ikavsko/ijekavskoj) pretežu ijekavske forme, tako da je opći dojam da Kašić u ovom spjevu ima ijekavicu kao osnovno narječje.

Zamjenički i priloški korelativi sa *nê*- isključivo su ijekavski. Redoviti ikavizam nalazimo u infinitivu glagola čija se osnova završava na -ê: *živiti*, *žuditi*, *viditi*, *tpiti*...

Kašić ima i ikavizme tipične za dubrovački govor: *gdi*, *ovdi*, *ondi*, *prid*, *priko*, te redoviti ikavizam u prefiksu *prê*-.

U sekvenci *cons + rê* (u kratkom slogu), pored starijeg dubrovačkog refleksa *rje*, nalazi se i *ri*, kao i novije *re* (*nesrića*, *nesrećni*; *krepot*, *krjepost*; *sred*, *srjed*). Po ovakvom refleksu starog jata Kašićeva se *Venefrida* sasvim podudara sa stanjem u starijoj i suvremenoj dubrovačkoj književnosti. Indikativno je da se ekavizmi javljaju u onim istim osnovama u ko-

¹¹ Gabrić, JBK, str. 34–39.

¹² Gabrić, JBK, str. 39.

jima ih nalazimo i kod petrarkista i kod Držića i kod Gundulića: u osnovama *zléd-* i *césar-*.

Isto tako, ikavizam se veže za leksiku poetskog rječnika: *dikla*, *dikli-ca*, *strila*, *striľati*, *lik*, *gniv* itd.

Na osnovu svega može se zaključiti da je Kašić svoj poetski jezik u ovoj važnoj jezičnoj odlici izgrađivao prema dubrovačkim uzorima. U tom smislu *Venefrida* se jezično najviše podudara sa *Istorijom Loreta-nom...*, koja je nastala u vrijeme Kašićeve dubrovačke misije, sa prijevodom *Biblije* i sa *Pjesnima duhovnim*¹³ Pošto je *Venefrida* svojom stihovnom strukturom zahtijevala specifičan jezik, imao je Kašić vjerovatno dosta muke da svoj proklamirani književni izraz prilagodi tekstu. Treba znati da u vrijeme kad nastaje ovaj spjev, Kašić već na prijevodu *Biblije* testira valjanost svog književnog jezika i već ima izgrađene stavove o tipu jezika koji treba da postane općeknjiževni izraz (*lingua communis*) na južnoslavenskom prostoru.

Očito je da je u formiranju tog zajedničkog književnog jezika dubrovački književnojezički utjecaj bio prevalentan.

Opisu fonetskih karakteristika treba svakako dodati i refleks poluglasa. S obzirom na vrijeme u kojem se Kašić javlja, poluglas nas može zanimati kao ona pojava u kojoj se oponiraju Kašićevo čakavsko porijeklo i štokavsko opredjeljenje.

Refleks poluglasa u ovom Kašićevom tekstu ne pokazuje bitne razlike prema suvremenom standardu, točnije – razlike se odnose na neke pojedinosti.

Uz prijedlog *s* Kašić redovito u cijelom tekstu bilježi apostrof, bez obzira kojim suglasnikom ili samoglasnikom počinje sljedeća riječ, što može imati karakter ortografskog manira. Kako je takva situacija i u ostalim Kašićevim djelima, radi se o osobini koju je pisac sasvim usvojio i konzekventno provodio.

Duži oblik prefiksa *sa* nalazimo u formi *satvoriti*, prema kraćim likovima: *stvar*, *stvorac*, *stvoriti*. Duži oblik ima Kašić kod ovog glagola i u drugim djelima, pa se može pretpostaviti ugledanje u crkvenu i svjetovnu književnost dalmatinskog područja.¹⁴

Literarnom utjecaju možemo pripisati i forme *svit*, *svitovanje*, *svitovati* (prema standardnojezičkom *savjet*), također poznatu i ostalim Kašićevim djelima.¹⁵

Sekvenca *vb-* redovito se u *Venefridi* zamjenjuje sa *u*, čak i u formi *upiti* (općeusvojeno standardno je *vapiti*). Kako formu *upiti* imaju svi dubrovački pisci, od pjesnika Ranjinina Zbornika preko Gradića i M.

¹³ Gabrić, JBK, str. 40–48.

¹⁴ Gabrić, JBK, str. 50.

¹⁵ Gabrić, JBK, str. 51.

Držića do Gundulića, i ovdje pretpostavljamo povodenje za dubrovačkom govornom i književnojezičkom praksom.¹⁶

Opća zamjenica *sav* u muš. r. realizira se u liku *vas*, a u žen. r. *sva*, po čemu se i ovaj spjev slaže sa ostalim Kašićevim djelima.¹⁷

Dubrovačkom utjecaju treba pripisati redoviti prijelaz finalnog *-l* u *-o* u svim slučajevima. Ovdje nalazimo i specifičnu dubrovačku formu *otar* (od *oltar*), poznatu i drugim Kašićevim tekstovima.¹⁸

U vezi s ovim je i pojava sažimanja finalne vokalske grupe *-ao*: *pa-ko*, *vlado*, *poso*.

Vokalno *ʃ* Kašić obilježava sa *ar*, *aer*, kao i u ostalim djelima, što je većim dijelom ortografski problem nego fonetski, i po čemu se Kašić podudara sa nizom dubrovačkih, dalmatinskih i bosanskih pisaca svoga vremena.

Vokalno *l* ima isključivo refleks *u*, pa komentar ove pojave nije potreban. Jedino pozor zaslužuje forma *tomačiti*, gdje ne treba gledati refleks vok. *l* nego utjecaj onovremene tradicije i stanja u ostalim djelima ovog pisca.¹⁹

Refleksi praslavenskog jotovanja i sprovođenje srpskohrvatskih jotovanja je oblast u kojoj Kašić pokazuje izvjesne specifičnosti. Ovdje se najbolje vidi u kojoj je mjeri Kašić prihvatio štokavsku praksu, koju štokavsku praksu i koliko je ovaj problem istovremeno i problem grafijsko-ortografske prirode.

U poglavlju o grafijskim odlikama naznačeno je da samo sklop *dy* i *g* možemo čitati kao [d], dok sklop *yh* kao i *y* možemo čitati samo kao [j]. U tom se bitno razlikuje čitanje u ovom izdanju prema čitanju kod F. Fanceva. Fancev je *yh* prenosio kao [d], što ne može biti točno. Kašić u svim slučajevima gdje se u osnovi riječi nalazi *d* oznakom *dy* obilježava glas [d], dok u stranim riječima tu funkciju preuzima *g*. Forma *tayhisc* utvrđuje me u uvjerenju da *yh* vrijedi isključivo [j], a prilog tome je i lik *doyhchie*, kao i rima: *nayhem* – *hayem* 52^v. Prema tome čitanju, onda, možemo reći da Kašić kao refleks praslavenskog jotovanja glasa *d* ima naporedo štokavsko *d* i čakavsko *j*, s tim što u nekim slučajevima j-refleks ne duguje svojoj maternjoj čakavštini već literarnim utjecajima.

Primjeri: a) *žudeni* (xudyeni), *pržudeni* (prixudyeni)

b) *grajanin* (grayhanin); *rojeni* (royheni); *porojen* (poroyhen); *tuij* (tuyhi); *mlaji* (mlayhi); *meju* (meyu, meu); *gospoja* (gospoya), *svej*, *svejer* (sfey, sfeyer), *žeja* (xeyha), *zapovij* (zapoviyh), *vijte* (viyhte)...

¹⁶ Gabrić, JBK, str. 51.

¹⁷ Gabrić, JBK, str. 51.

¹⁸ Gabrić, JBK, str. 55.

¹⁹ Gabrić, JBK, str. 53.

Ovaj pregled primjera pokazuje da Kašić češće ima čakavski refleks prasl. jotovanja nego štokavski. Oblici *gospoja* i *meju* isključivo se moraju posmatrati kao import iz dubrovačke literature, u kojoj je kroz cijelo vrijeme njenog postojanja ovaj refleks bio prisutan u ovim dvjema leksemama – od petrarkista do Gundulića.

Za ostale lekseme, međutim, možemo pretpostaviti da su konzervirane sa čakavskim refleksom upravo stoga što prisustvo j-refleksa u dubrovačkoj literaturi potpomaže Kašićev čakavski fonetizam. U tom se smislu *Venefrida* ne razlikuje od ostalih djela, pa možemo pomišljati da se u ovoj osobini Kašić kolebao između naučenog, stečenog i idiolektatskog oblika. Najvjerojatnije je pojava j-refleksa u Kašićevu jeziku posljedica cijelog spleta međutjecaja: dalmatinske, bosanske, dubrovačke književnosti i stanja u nekim organskim govorima koje je upoznao putujući po štokavskim krajevima.

Stare prasl. grupe *stj*, *skj*, *zdj*, *zgj* dolaze kod Kašića isključivo u štakavskoj formi, kao *št*, *žd*, što se jedino može tumačiti utjecajem štokavske pisane prakse, prvenstveno opet dubrovačke. Tu bi išli primjeri: *dažditi*, *ždati*–*ždeći*, *štiti*, *zaštiti*, *tašt*, *taština*, *ištete*.

Kako u jotovanju ostalih suglasnika nema razlike između štokavskog i čakavskog dijalekta, svi ostali primjeri prasl. jotovanja u *Venefridi* isti su kao u suvremenom jeziku i ne zahtijevaju komentar (v. primjere u rječniku-indexu).

Novo sh. jotovanje vezano za kompozite s glagolom *iti* kod Kašića je pretežno neizvršeno, pa registramo: *iziti* (izijti), *dojti* (doyti), *siti* (sijti), *najti* (nayhti), *priti* (priti) prema: *doći* (docchi, docch, doycchi), *sići* (sicchi), *otići* (oticchi), *ići* (icchi), *prići* (pricchi).

U ličnim glag. formama kompozita sa *iti* pretežu nejotovane forme i to specifične: *proji* (proyhi), *doje* (doyhe), *proje* (projhe), *poji* (poyhi), *poje* (poyhe)...; *sidoh* (sijdoh), *otidite*, *pride* (prijde)...

Dok u infinitivu vidimo naporednost jotovanih i nejotovanih primjera, u ličnim oblicima nejotovane forma su redovite.

U ostalim Kašićevim djelima imamo slično stanje, s tim što oblici *doje*, *poje* dolaze uglavnom u *Evangelistaru*, *Bibliji*, *Zrcalu nauka krstjanskog*, dakle, u djelima nastalim u »dubrovačkoj fazi«.

Kako Gundulić ima oblike *doje*, *poje*, a imaju ih i govori dubrovačke okolice, ostaje nam da pretpostavimo te utjecaje na Kašića.²⁰

Ove oblike u Gundulićevu jeziku Rešetar smatra arhaizmima, međutim, oni za Kašića nisu morali imati vrijednost arhaizma, pošto se Kašić učio štokavštini na djelima dubrovačkih pisaca bez mogućnosti, vjerovatno, da pravi takve analize pojedinosti.

²⁰ Gabrić, JBK, str. 59–63.

Najnovije ijekavsko jotovanje Kašić sprovodi uz suglasnike [l] i [n], što je bez dvojbe import iz dubrovačke književnosti i dubrovačkog govora: *biľeg* (bigliegh), *ľepša* (liepsca), *koľeno* (kolieno), *ňeki* (gneki), *ňetko* (gnetko, nietko), *ňekolici* (niekolići), *ňekada* (gnekada).

Za određivanje stupnja usvojenosti štokavskog dijalekta u književnom izrazu bitan je suodnos između primjera sa sprovedenim i izostavljenim novijim jotovanjem u vezama cons+ -6je.

U *Venefridi* novije jotovanje sprovedeno je za suglasnik [l] u imenicama *vesele* (veseglie) i *dreseľe* (dreseglie), dok u svim drugim suglasničkim kombinacijama i u svim ostalim kategorijama tog jotovanja nema. Primjeri: glag. imenice – *čičenje* (cignenye); *dvorenje* (dvorenye); *govorenje* (govorenye); *gubľenje* (gubglienye); *hotjenje* (hotienye); *iziskanje* (iziskanye); *kušanje* (kuscanye); *ľubľenje* (gliubglienye); *magnutje* (maghnutyje); *mišľenje* (miscglienye); *nadahnutje* (nadahnutyje); *pokrenutje* (pokrenutyje); *prošćenje* (proscutenye); *ratenje* (ratenye); *želenje* (xeglienye)...

– zbirne i apstraktne imenice izvedene sufiksom -6je: *cvijetje* (čvjetye); *zdravje* (zdravye);

– ostale imenice: *kopje* (kopye); *kopjenik* (kopyenik); *krstjanin* (karsťyanin); *krstjanstvo* (karstťyanstvo); pridjev: *krstťjanski* (karstťjanski);

– instr. sg. imen. ž.r. na sugl.: *smrtju* (smartyu); *krjepostju* (kriepostyu); *ľubavyu* (gliubavyu);

– redni broj *treći*: *treťi* (treťyi)

Prema ovom popisu primjera odsustvo novijeg jotovanja obilježava Kašićev jezik u *Venefridi*, s tim što je stanje isto i u drugim djelima ovog pisca. Neobilježavanje novijeg jotovanja ne moramo samo pripisivati Kašićevu maternjem čakavskom već s jednakim uvjerenjem možemo misliti – što je mnogo vjerovatnije – o utjecaju suvremene štokavske pisane prakse, dubrovačke i bosanske, u kojoj (osim za [l] i [n]) ovog jotovanja nema. I njegov suvremenik Gundulić ima u pogledu ove promjene sasvim isto stanje, pa izvor ovoj pojavi kod Kašića nije teško naći.²¹

Ostale fonetske osobine pokazuju također Kašićevu ovisnost o dubrovačkoj govornoj i literarnojezičkoj praksi. Tu bi spadala dosljedna upotreba glasa *h*, sibilizacija u pridjevskim riječima (drazijeh, mnozi-jem), redukcija -t u grupi -ost (umrlos), te novo dubrovačko *pakľeni*.

I za ove osobine uzor je lako naći u jeziku Gundulićevu, pa vidjeti na koji je način Kašić gradio svoj književni izraz.

Obim teksta ne dopušta pronalaženje svih onih fonetskih odlika koje imaju opsežnija djela, tako da se opis fonetskih karakteristika može izvršiti ovim popisom.

²¹ Gabrić, JBK, str. 62.

Morfološke odlike

Kašićev spjev današnji čitalac može usvojiti bez osobitih problema upravo zato što na morfološkoj razini ne postoje krupne razlike između Kašićeva jezika i suvremene standardne novoštokavštine. Stoga će ovdje biti tretirani samo oni fenomeni po kojima se njegov gramatički (morfološki) ustroj razlikuje od današnjeg.

Imenice

Kod Kašića se još uvijek drži nastavak *-u* u vok. imen. m.r, npr: *sinu* – po čemu se slaže sa jezikom dubrovačkih pisaca M. Držića i I. Gundulića.

Lok. sg. im. m. i sr. roda pored sa novim nastavkom *-u* pojavljuje se i sa starim nastavkom *-i*, za što uzor opet možemo naći kod dubrovačkih pisaca, posebno kod Gundulića: *na svitu, na svijetu, u strahu*, prema: *po nebi, u rati, na sviti, u trudi...**

Imen. *nebo* pojavljuje se u liku *nebi* kao casus generalis: *kraļ od nebi, stvorče od nebi, s nebi* (= gen. sg.); *na nebi* (lok.); po čemu se potpuno podudara sa Gundulićem.

Imen. *plamen* dolazi samo u kratkoj formi *plam, plami*, opet kao u Gundulića.

Kod žen. r. na *-a* komentar zahtijeva samo vok. im. na *-ica*, koji je u ovom tekstu uvijek u formi *-ico*: *kraļico, vrazdevnico, djevico, vjerenico, djevojčico...*

Kašić je u svojoj gramatici *Institutiones linguae illyricae* propisao nastavak *-ice*, da bi u djelima imao dosljedno *-ico*, a *-ice* kao odstupanje, što znači da je ovaj Kašićev stav pretrpio u toku stvaralačkog rada određene korekcije. Razlog tom uzmaku možemo tražiti samo u literarnim uzorima, gdje kod Držića imamo također prevlast nast. *-ico*, koji Rešetar smatra novim i govornim dubrovačkim oblikom.²²

Imen. ž. r. na sugl. pažnju privlače oblikom svog instr. sg., gdje se pored rjeđeg *-ju*, nalazi i nast. *-i*. Jedinu moguću izvor ovoj pojavi su Dubrovnik i njegovi pisci, prije svega Držić i Gundulić. Primjeri: *krjepostju, ljubavju, smrtju*, prema: (mogućom) *silnosti*, (vječnom) *časti*, (gorkom) *žalosti*, *s radosti*, (zamjernom) *vrijednosti* itd.²³

Neuobičajeni oblici uzrokovani rimom (npr. *sili* mj. *silom* u sroku *sili/mili*) nisu sistemske naravi i ne predstavljaju bitno odstupanje, te ovdje nisu posebno tretirani.

* Iz praktičnih razloga primjeri se daju u transkripciji.

²² Gabrić, JBK, str. 77–83.

²³ Gabrić, JBK, str. 83.

Plural imenica pokazuje Kašićevu ovisnost o tradiciji i poštivanu formi propisanih u *Institutiones*, posebno kad se radi o dativu, instr. i lok. pl.

Institutiones		Venefrida
<i>dat. m/sr. r.</i>	<i>-om/-em</i>	<i>-om/-em</i> : knezovom, banom, bojnikom, bogovom, poganom, vičnikom, krajevom... <i>ludem</i> (55 ^v)
<i>instr. m/sr. r.</i>	<i>-i, -imi, -im</i>	<i>-i/-imi/-ijem/-ijemi</i> : s vičnici, s dvorani, s stražani, djelimi, s anđelijem, zavjetijem, ključijemi (15 ^r), ustimi
<i>lok. pl. m/sr. r.</i>	<i>-ih/-i</i>	<i>-ijeh</i> : po rusazijeh, po mrazijeh, po gradovijeh, na prazijeh, u dvorijeh, u zborijeh,...na nebesi (u sroku)
<i>dat. ž. r. -a:</i>	<i>-am</i>	<i>-am</i> : silam, državam, spravam, djevojčicama, krajevicam...
<i>instr. pl. ž. r.</i>	<i>-ami, -ama, -i</i>	<i>-ami</i> : tugami, molbami, silami, hvalami, pod nogami, s dvorkinjami, prid strilami...
<i>lok. pl. ž. r. -a:</i>	<i>-ah</i>	<i>-ah</i> : po državah, po crkvah, u sumnjah...
<i>instr. pl. ž. r. -sugl.</i>	<i>-ami, -ima, -i -iem</i>	<i>-imi/-mi/-ima</i> : častimi, riječmi, mislima, častijem (9 ^v)
<i>lok. pl. ž. r. sugl.</i>	<i>-ih</i>	<i>-ijeh</i> : u krjepostijeh

Ono što razdvaja nacrt iz *Institutiones* od spjeva vezano je za fonetizam, a to je ijekavizam u gramatičkom morfemu, što opet Kašića približava jeziku dubrovačkih pisaca. Ovakav sustav nastavaka – kakav nalazimo u *Venefridi* – karakterističan je za djela nastala u Dubrovniku i neposredno nakon odlaska iz ovog grada.²⁴ Izrazitije inovacije vezane su, očigledno, za instr. pl. imen. m. i sr. roda, dok su u svim drugim slučajevima pretežni arhaični oblici.

Gen. pl. svih imenica završava se na *-a*, dok kod starih i-osnova m. i ž. roda imamo nastavak *-i* (ludi, kreposti), te komentar nije potreban.

Nom. pl. zahtijeva osvrt utoliko što veoma često Kašić ima tzv. kraću množinu, tipa: *mrazi, prazi, lijeci, rati*, itd., po čemu se ne odvaja od

²⁴ Gabrić, JBK, str. 84–88.

²⁵ Gabrić, JBK, str. 83.

stanja u ostalim djelima. Uzrok ovoj pojavi može biti stih, metrika spjeva, ali i određeni utjecaj kako čakavskog paškog Kašićeva idiolekta, tako i dubrovačkih pisaca.²⁵

Akuz. pl. imen. m. r. ima novi nastavak *-e*, dok se stari nastavak *-i* javlja samo po izuzetku: u minute *rati* – gdje je izbor forme uslovljen rimom sa *poslati*.

Kašić ima imenicu *prsi* uvijek samo u toj formi, za što nalazimo potvrda i u ostalim njegovim djelima, a izvor mogu biti i pjesnici starog Dubrovnika. Imenica *tlo* glasi *tle* i ima lok. pl. *na tleh*.

Lične zamjenice imaju singular identičan suvremenom novoštokavskom standardu, dok se neke specifičnosti javljaju u pluralu i vezane su za formiranje novih pluralskih formi dat., instr. i lok.

U oblasti zamjenica vidi se tendencija ujednačavanja dat. i instr. pl., s tim što je izbor zamjeničke forme dosta često diktiran metrom i rimom. Za dat. pl. nalazimo: *nam, nama, nami, k vama, k vam, k nam* – po čemu vidimo da uz primarnu formu *nam, vam* dolazi prijedlog, što znači da ih Kašić nije osjećao kao enklitike, što su te forme danas. Ima dosta slučajeva da je *nam* enklitika, kao u primjeru: Ti ćeš *nam* roditi.

Instr. pl. dolazi u formi *nami/vami: prid nami, nad vami, meju vami, za nami, meju nami*.

Lok. pl. 1. i 2. l. pl. nije registriran.

Zamjenica za 3. l. pl. ima formu dat: *ńima* (nova), *ńim*; instr.: za *ńimi*, s *ńimi*; lok. pl. u *ńih*.

Pokazne zamjenice očituju Kašićevu sklonost ka arhaičnim formama. On po ugledu na dubrovačke pisce upotrebljava staru pokaznu zamjenicu *saj*, pa imamo *segaj* (svita), *sej* (hrlosti), *na sem* (svitu), *sej* (dvorove).

Pokazna zamjenica *ovaj* dolazi i u liku *ovi*, te sa dubrovačkom formom *ovega* (u rimi sa *ńega*) pored redovite tvrde deklinacije: *ovoga, ovomu*.

Dodavanje partikule *j* zamjeničkim formama imamo uz zamjenicu *ta: taj* slava, *taj* besida. Ostali slučajevi upotrebe ove zamjenice ne pokazuju nikakvih posebnosti.

Jednom se pojavljuje forma *taka* (čast).

Odnosna zamjenica pored štokavskih formi *koja, koji, koje* često ima i sažete čakavske likove *ki, ka, ko (ke)*, što je svakako preuzeto iz jezika dubrovačke poezije i najčešće se i upotrebljava iz metričkih razloga.

Posvojne zamjenice također pokazuju kako je Kašić učio pjesnikovanje na jeziku i djelima dubrovačkih poeta, jer kao i oni ima jako frekventnu upotrebu sažetih posvojnih zamjenica: *ma, tva, me, tve*. Frekventnost je tako izražena da upravo te zamjenice potpomažu opći utisak o dubrovačkom tonu u jeziku ovog spjeva: *ma ufanco, ma slavo, ma kćerco, tva besjeda, tva hrabrost* itd.

Kao i kod svih pjesnika – od petrarkista do Gundulića – izbor ovih formi uvjetovan je metrom rimom i specifičnim leksičkim izborom. Prisvajanje za 3. l. izriče se sa *ñe* za žen. rod i sa *ñih* za pl.

Pridjevi ne pokazuju osobitosti u deklinaciji u singularu, dok se u pluralu i u ovoj kategoriji vidi vrijeme ustaljivanja novih formi dat. i instr. Primjeri za dat. pl.: *rajskijem, proć poganskijem (silam), umrlijem, plemenijem...*

Isto je stanje i kod zamjenica koje imaju pridjevsku deklinaciju; te i sa brojevima: *našijem, družijem, inijem...*

Instr. pl. ima nastavak *-ijemi* kod pridjevskih zamjenica: *s našijemi (razbludnosti), s inijemi, prid našijemi (strilami), nad svijemi, pod tvojiemi (nogami)*, primjera za pridjeve nema.

Lok. pl. je sa starim nastavkom: *u (zborijeh) vlaštitijeh, po slavnijeh (rusazijeh), u krajevijeh slavnijeh (dvorijeh), u krajskijeh skrovnijeh (zborijeh)...*

Ovakav popis nastavaka ne odvaja Kašića nimalo od onovremene štokavske pisane prakse, pošto iste nastavke nalazimo kod Gundulića, te kod bosanskog franjevca Divkovića, pa nam ostaje da poticaj za ovakvu strukturu tražimo u Kašićevoj lektiri.

Komparativ ne pokazuje specifičnosti, osim jednog slučaja komparativa *svjetla*, što je imao u nizu djela, opet kao literarni import.²⁶

Glagoli

Za razliku od svog suvremenika Gundulića Kašić u 1. l. sg. prez. nast. *-u* ima samo u glagolu *sciijeniti: scijeñu*, dok je u svim drugim slučajevima prezent identičan suvremenom.

Imperativ je zanimljiv zbog pojave formi: *zapovij, vijte*, koje, osim u *Venefridi*, ima još samo u *Bibliji*. Dok je fonetizam očito čakavski i upućivao bi na Kašićev idiolekt kao izvor, oblike *vid, vidite, zapovjed* imaju stariji dubrovački pjesnici, pa nije nevjerovatno da je ovakav imperativ usvojio Kašić i po ugledu na njih. Reducirano *-i* u *bjež'te* uzrokovano je metrom.

Aorist ne zahtijeva komentar jer se potpuno slaže sa suvremenim stanjem.

Imperfekt se javlja dosta ograničeno, uglavnom u 3. l. sg. sa primjerima: *željaše, veļaše, goraše, hlepļaše, htijaše, biše, grediše*.

Oblik *grediše* dolazi u rimi sa *biše*, i to je jedini oblik ovog popisa čija je tvorba specifična. To je tzv. čakavski imperfekt, poznat starijim dubrovačkim piscima, iz čijeg je jezika mogao stići i Kašiću.

²⁶ Gabrić, JBK, str. 91–104.

Glagolski prilog sadašnji dolazi u istim formama kao danas i sa istom upotrebom: *bojeći se, videći, govoreći, misleći*, itd. Pored toga imamo i ograničenu pojavu oblika *hote, muče* u značenju *htijući, šuteći* (hottimčno, mukom), te jednom crkvenoslav. formu *svemogi* upotrijebljenu kao supstantivizirani pridjev (služit svemogomu). Ove je forme usvojio sasvim sigurno u kontaktu sa dubrovačkim piscima.²⁷

Glagolski prilog prošli, izuzev forme *digši* (55^r), ima iste oblike kao danas i istu upotrebu: *vršivši, dohitivši*. Starih formi ima još uvijek kod svih pisaca u koje se Kašić mogao ugledati, pa po tome ni on ne odudara od onovremenog štokavskog prosjeka.²⁸

Složena glagolska vremena tvore se na isti način kao u suvremenom jeziku, pa njihovi oblici ne zahtijevaju poseban osvrt. Jednom se u vrijednosti futura II. pojavljuje prezent sa prefiksom *uz*, što je također široko poznato dubrovačkoj književnosti: učinit ću što *uzmogu* (= što budem mogao), te jednom: *bude htiti*.

Leksičke odlike

Kako je uz ovo izdanje pripremljen rječnik-index, leksički fond Kašićeva spjeva potpuno je prezentiran, tako da za pojedinačne naznake nema razloga. Međutim, nekoliko napomena o općoj leksičkoj slici možemo ponuditi čitaocu.

Znatna je broj glagolskih imenica, pogotovo za apstraktne pojmove, što je opća odlika starijih pisaca, pa i samog Kašića. Sloj tuđica je veoma tanak i svodi se na one koje su se dobro uklopile u sistem sh. jezika, tako da ih danas samo poznavaoici leksikologije mogu označiti kao riječi potekle iz drugih jezika. Takve su npr. lekseme *hami, hamost, tanac* itd. U odnosu na druga djela, koja vrve tuđicama, *Venefrida* je pravi izuzetak. Kašić ima u svom fondu nešto čakavskih leksema, ali onih koje su postale opća svojina dubrovačko-dalmatinske književnosti, kao što je slučaj sa riječima: *jur, dvaš, jako* (= kao), *grede, dreseje*.

Izrazita je skupina leksema poznatih dubrovačkom govoru i jeziku dubrovačkih pisaca; i to leksema koje spadaju u rekvizitarij prvenstveno poezije: *diklica, kip* (= tijelo), *gusa* (gusar), *tanac* (ples), *žubavnik* (žubovnik-varijanta), *zatraviti, gonetati, procaviti* i sl. Tu spadaju i tuđice poetskog rječnika: *rusa, rusag* i sl.

Ima dubrovačke leksike vezane i za pojmovlje svakodnevice, kao što je: *gospar, vjerati* (= zaručiti), *vjera* (= zaručke), *obadati* (osvrtnati se).

²⁷ Gabrić, JBK, str. 116.

²⁸ Gabrić, JBK, str. 118.

Zanimljiva je upotreba fraze: *Dobri vam sjed budi* (31^v) u značenju *sjed* = *sjedeće*, što je poznato Nalješkoviću, a što je po svemu moralo imati svoju podlogu, kao i svi pozdravi, u narodnom govoru.

Tema spjeva i način na koji je priču o mučenici Veneфриdi Kašić želio ispričati diktirali su, kako je to već pominjano, i njegove književne i jezične uzore. Leksika, kao i drugi jezični nivoi, pokazuje utjecaj štokavske dubrovačke jezične prakse i otkriva mjeru u kojoj je dubrovačka književnost bila Kašićeva jezična i – za neke teme – literarna škola. Ma koliko je Veneфриda svetica, djevica, sva od uzvišenog i nebeskog, Kadok je tipični zaljubljenik, njegovi pomoćnici spletkaroši, a za takve je uzor Kašić morao potražiti u djelima svjetovnog sadržaja. Dubrovačka renesansna i barokna književnost u tome su mu znatno pomagale.²⁹

Sintaksne posebnosti

Stih i metar kojim Kašić piše nameću određena sintaksna ograničenja, prvenstveno u tipu i razvijenosti rečenice. Neka rješenja su uvjetovana stihovima, pa se zato o mjestu glagola ili o redu riječi ne može govoriti kao u slučaju analize proznih tekstova.

Mnogih crta koje nalazimo na planu sintakse u Kašićevim djelima ovdje, naravno, nema. Specifične osobine svode se na popis onih pojava koje su na neki način markirale Kašićev izraz. Dobar broj tih osobina, opet, nije samo Kašićeva specifičnost, već odlikuje i dubrovačku prozu i poeziju.

Jedna od takvih osobina je stariji red enklitika: *ti ga ćeš dvoriti; prav mi će ga Bog pridati; u njih ti su dike moje, po pravdi ga nam ćeš dati*.

Ima i novog reda: *kraj će me dozvati, ti ćeš nam roditi*.

Knjiška tvorba, poznata nizu pisaca, jest *činiti* + *akuzativ* + *infinitiv*: *činit ću ih pogubiti, čin diklu vjeriti, činit ću ga mahnitati* itd.

Za razliku od ostalih djela u *Veneфриdi* je upotreba glag. priloga u participskoj funkciji jako ograničena: *Jur njih ja bježećih prid našijem strikami / na polah razgledam...*

Sintaksni kalk prema talijanskom jeziku, prisutan i u dubrovačkom govoru i u književnom jeziku, jest dopuna glagola govorenja i srodnih značenja sa *od* + *gen.* umjesto *o* + *lok.*.

Primjeri: *što se govorilo od rati, od vojska; besjedimo od rodna plemena; prema narodnom: o čem, oče, sad besjediš; ne misliš o nebi*.

Dosta je česta upotreba *od* + *gen.* u posesivnom značenju, također prema talijanskom: *trionfo od čistoće; vječna od nebi dika i slavo; stvorče od nebi, kori od djevica, kor od dječice, kor od anđela* itd.

²⁹ Gabrić, JBK, str. 129–144.

Uz pasiv Kašić izriče agens, i to u formi *od + gen.*: *Bog poroden od vječnosti, srce stvoreno od vječnoga, od kralja poslan biti...* Ova osobina, poznata nizu pisaca, kalk je prema latinskom.

U oblasti padežne sintakse opaža se upotreba gen. pl. umjesto akuz., kao u primjeru: *mi našijeh branimo, žalosnijeh blag utiši* (umj. *žalosne*). Ovu konstrukciju također poznaju stariji dubrovački pisci, kao i Gundulić, zna za nju Kašić i u ostalim djelima, tako da se radi o karakteristici koja je postala sistemska odlika njegova djela.³⁰

Napomene o akcentu i kvantiteti

Tekst ovog rukopisa mjestimično je obilježen akcentima, i to sa tri akcenatska znaka: ´, ^ i `.

Vrijednost ovih znakova, međutim, teže je utvrditi iz više razloga. Prvo, zna se dogoditi da čitav niz riječi ima isti znak, a sigurno je da nisu jednako akcentirane. Za primjer možemo uzeti naslov na str. 6r: *Venefridæ tragediæ cín parví slíkka parva*. Očito je da ovaj znak ´ može već u ovom segmentu imati najrazličitije vrijednosti.

S druge strane, nedosljednost u sprovođenju obilježavanja akcenata, po kojoj dosta opsežni dijelovi teksta uopće nisu akcentirani, također onemogućava preciznije zaključke (usp. str 29^r).

Dešava se da jedan znak, kao što je slučaj sa ^, ima dvije funkcije: funkciju akcenatskog znaka kao u primjerima: *lûk*, *mnôx*, kao i funkciju dužine: *dieviċâ*. U primjerima: *mûká*, *nebêsâ*, *rûkâ*, *naûkâ* – gdje na jednoj riječi imamo dva znaka, od kojih je jedan znak dužine, a drugi kvaliteta akcenta, stanje je još kompliciranije i zahtijevalo bi precizno proučavanje jedne i druge vrijednosti, pitanja prenošenja akcenta, što jedna uvodna studija, kao što je ova, ne može razriješiti.

Rimovane riječi jednako akcentirane ponekad i imaju isti akcenatski znak: *slûže–drûže* = 3. l. pl. prez. (12^v), ali ima i primjera gdje riječi u roku imaju različit akcenat, a Kašić stavlja isti znak: *skláda–vláda* = 3. l. sg. prez. (14^v). Takvih nedosljednosti ima čitav niz.

Jedino je dosta pouzdano da Kašić kvantitetu obilježava određenim grafijskim rješenjima, mada i to nedosljedno. Tako udvojeni vokal ima značenje dužine, što se redovito sprovodi samo u imenicama *Boog*, *noocch*, te u broju *stoo*.

Isto tako oznaka *ij* služi za dugo [i], mada ima slučajeva kad ni dugo [i] nije tako obilježeno: *dijva*, *dijlitti*, *dijciti se*, prema *ĉvilitti*; ili *dika* prema *dijka*.

³⁰ Gabrić, JBK, str. 149–172.

Udvojeni suglasnik najčešće je znak kratkog vokala u prethodnom slogu; *besidda, bitti, alli; dillo, slavvæ, splello, tminnæ, zlobba*, ali može biti i ovako: *zet* prema *zetta*, iako je u oba slučaja *e* kratko. Ovaj princip, ipak, dosljednije je sproveden od svih ostalih, što se lako može vidjeti u *indexu*.

U našoj transliteraciji je dosljedno preneseno akcentiranje iz originala, tako da će se ovom problemu moći posvetiti koji akcentolog i vjerovatno otkriti vrijednosti postojećih znakova. Za ovu uvodnu studiju po-tanja analiza akcenatskog sistema nije neophodna.

Zaključak

Spjev o sv. Venefridi ima posebno mjesto među Kašićevim djelima kako po umjetničkom postupku kojim je djelo urađeno, tako i po svom značaju i značenju za povijest hrvatske drame. Ovo djelo uvodi Kašića među hrvatske dramske pisce i obezbjeđuje zbog stila, jezika, vremena i mjesta nastanka ovom stvaraocu mjesto u nizu dubrovačkih dramskih pi-saca.

Istovremeno, otkrivamo koliko je stil i jezik dubrovačke literature bio Kašićeva škola, prostor njegova naukovanja i sustavnog usvajanja štokavskog dijalekta. Odlučivši da stvara opći književni jezik za južnosla-venski prostor, Kašić je napustio svoju rodnu čakavštinu i opredijelio se za štokavski kao bazu novog književnog jezika. Ma koliko da je sa da-našnjeg stanovišta ta odluka bila proročka, ma koliko je ona uputila raz-voj i modernog književnog jezika ispravnim putem, ona je svom idejnom tvorcu morala postavljati i određene probleme. Prvo je pitanje moralo biti koju i kakvu štokavsku bazu uzeti. Kašić je, dijelom zbog spleta okolnosti iz vlastitog života (poslanstvo u Dubrovnik, pastoralni rad, mi-sijska putovanja po južnoslavenskim krajevima) morao upoznati svu he-terogenost štokavske razgovorne prakse, s jedne, ali i homogenost pisane štokavske prakse, s druge strane.

Tu homogenost u pisanoj praksi mogao je naći ili u tek nastaloj fra-njevačkoj bosanskoj literaturi ili u već izgrađenoj književnosti Dubrovni-ka. U *Venefridi*, poetskom djelu posebne vrste, dubrovački utjecaj imao je presudnu ulogu. Na svim jezičnim planovima očituje se povodenje za stilom i jezikom dubrovačkih pisaca, prvenstveno Držića i Gundulića. Pošto čitav niz crta, kako je jezičnom analizom utvrđeno, nalazimo ne samo u *Venefridi* već i u drugim djelima, nameće se zaključak da je prva i najvažnija škola u kojoj je Kašić sustavno usvojio štokavski dijalekt bila dubrovačka literarna produkcija. Generalno bi se moglo reći da nema ni jedne crte jezične koja nema svoju paralelu u dubrovačkom literarnom jeziku. U kasnijim djelima će se ponešto od tog dubrovačkog zamijeniti

štokavskim elementima iz drugih izvora, ali za ovo djelo, kao i za niz djela iz dubrovačkog perioda, ugledanje u dubrovački literarnojezički tip se ne može zanijekati.

Znamo li koliko je jezik dubrovačkog pjesništva bio značajan u 19. st. u vrijeme formiranja suvremenog standardnog jezika, onda moramo priznati Kašiću svojevršno prvenstvo u pronalaženju puta kojim će se kretati tvorci modernog hrvatskog jezika. Već bi samo to bilo dovoljno za Kašićevo izuzetno mjesto u povijesti hrvatskog jezikoslovlja i hrvatske kulture.

O ovom izdanju

Ovo izdanje rađeno je prema rukopisu koji se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu pod signaturom R 5254.

Nema podataka u literaturi da bi se još negdje mogao naći ovaj rukopis. Kodeks ne sadrži podatke o tome kako je i kada dospio u posjed ove knjižnice. O tome je pisao Fancev, pa njegove nalaze ovdje nije potrebno posebno i ponovo navoditi (v. *Vrela i prinosi* 8, 1938).

Na naslovnoj stranici stoji štampanim slovima napisano:

VENEFRIIDA TRAGEDIA. TRIONFO OD CISTOCHIAE BARA KASSICHIA.

Kako tvrdi Fancev, a kako je moguće ustanoviti prema ostalim rukopnim djelima – Rječniku B. Kašića i njegovom rukom pisanim dijelovima prijevoda Biblije – rukopis je Kašićev, pa je po tome ovaj tekst original.

1. Rukopis je prepisan sa svim specifičnostima u pogledu interpunkcije, velikih i malih slova, akcenatskih znakova i ortografije, piščevih skraćenica, naznake zagrada, jednom riječju tekst je najdoslovnije i najvjernije prenesen.

Jedino odstupanje odnosi se na kombinaciju *fs*, gdje oštro *s* (*f*) nema nikakvu posebnu fonološku vrijednost, pa je iz tehničkih razloga ta kombinacija prenesena kao *ss*.

Sekvencu *ae* Kašić piše kao ligaturu *æ* koju zadržavamo. Inače, odstupanja nema. Nadopune u tekstu, gdje je čitanje sigurno, kao i razrješenja skraćenica, dati su u uglatim zagradama. Nesigurno čitanje je kurzivno i naznačeno u bilješki.

2. Franjo Fancev je izdao modernom latiničkom grafijom i ortografijom ovaj spjev, prema istom predlošku, u časopisu *Vrela i prinosi. Zbornik za povijest isusovačkog reda u hrvatskim krajevima*; br. 8, 1938. g. Iako Fancev kaže da režiserske upute na talijanskom jeziku daje u »doslovnom prijevodu« (str. 117), a tekst tragedije »vjerno prepisuje«, opažaju se neke razlike prema originalu. Jedan broj razlika se može smatrati

štamparskom greškom, kao što su ispuštena slova ili greške tipa *num* mjesto *nam*.

Ima, međutim, slučajeva gdje je Fancev netočno pročitao rukopis, ispuštio koji stih ili dio stiha, pa ponegdje zbog toga dolazi do promjene smisla teksta. Svi ti slučajevi su obilježeni zvjezdicom (*) i razlika napisana ispod teksta.

Generalna razlika između ove transliteracije i čitanja rukopisa i Fanceva odnosi se na sklop *yh*, koji Fancev redovito čita kao [d]. Fonološka analiza (v. u uvodnoj studiji) pokazuje da *yh* vrijedi kao [j], pa je prema tome Fancevljevo transkribiranje sa [d] neprecizno. Kako bi registriranje svih tih slučajeva jako opteretilo tekst, ta razlika nije u transliteriranom tekstu naznačavana kod svakog pojedinačnog primjera, već se to načelno rješava ovom napomenom.

Ostale razlike proističu iz toga što Fancev daje dosta slobodnu transkripciju, i to ne znanstvenom latinicom, pa neke fonološke osobine Kašićeva jezika nisu u njegovu izdanju očuvane. To se prvenstveno odnosi na njegovo prenošenje kombinacija *gl*, *gli*, *ly* kao *lj*, te kombinacija *gn*, *ni*, *ny* kao *nj*, a precizno bi trebalo da bude *li*, *gli*, *gl'=l*, *ly=l'j*; odnosno *ni*, *gn'=n*, *ny=n'j*. Za naučnu interpretaciju fonoloških osobina jezika ovog teksta Fancevljevo izdanje nije pogodno, a zbog razdvajanja riječi prema modernoj ortografiji, zbog pravopisnog prilagođavanja suvremenom jeziku ni za analizu ortografskog sustava.

Fancev ne prenosi ni akcenatske oznake.

Ipak, treba priznati Fancevu zaslugu što je svijetu, makar i znanstveno nedosljedno i nepotpuno, prezentirao ovaj Kašićev tekst.

3. Uz transliterirani tekst dat je rječnik-index, popis svih riječi koje se u djelu pojavljuju. Prvo mjesto u rječniku ima riječ u znanstvenoj latiničkoj transkripciji, u zagradi se nalazi riječ napisana originalnom grafijom, a onda dolaze oznake mjestâ na kojima se riječ nalazi. Sve su riječi u osnovnom stupcu date u normaliziranom obliku (imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi u nom. sg., a glagoli u infinitivu). Pošto se deklinacija zamjenica slaže sa današnjom, nisu navođeni pojedinačni padeži, već je i ovdje svođenje izvršeno na formu nom. sg. Isti je slučaj i sa glagolskim formama. Ukoliko neki glagolski oblik pokazuje specifičnost, onda se u zagradi navodi i taj oblik kako izvorno glasi u tekstu.

U zagradi su često davane varijante, grafijske, ortografske, fonetske, te kod pridjeva potvrde za različite vidove i rodove. Te varijante ili razne forme iste osnove su donesene u kurzivu.

Kod manje poznatih riječi dato je u zagradi uz oznaku (=) značenje riječi prije originalnom grafijom ispisane forme.

U indexu je također uz svako slovo naslova data u zagradi originalna Kašićeva grafija u *Venefridi*. Dogodi se gdje god da u popisu riječi

pod jednim slovom ne dođu sve realizacije tog slova, ali kako se nalaze u tekstu, moraju biti ovdje notirane.

4. Primjeri u studiji o spjevu nisu signirani, s obzirom da se sve riječi nalaze u indexu i da ih je na osnovu njihovih signatura lako naći. Navođenje signatura izbjegavano je da tekst ne bi bio odviše opterećen. Rijetko signatura strane dolazi uz primjere koji su po nečem izuzetni.

[Edition]

VENEFRIDA TRAGEDIA
TRIONFO OD CISTOCHIAE BARA KASSICHA

[2^r]

[2^v1]

GOVORNIČI

[3^r]

*Beunóo Opàt, Mesctar Sfetæ Venefridæ Dievičçæ i Mucceničæ;
S. Venefrida, diev. i mucceņiça
Tenito, kraglievicchgnæ otàç
Alan, kragl od Bertàgnæ;
Roberto, Oton, Enriko i Vberto,
kraglievi vicchniçi potáyni;
Radiboy, voyvodda s' stráxom od
boyníkâ;
Hudobæ: Azmodeo, Belzebub, Gliuborad, Radimio s peteriççom;
Angeli
Straxanin od kraglievstva, kragliev,
Tenitón i Venefridin s' peteriççom;
Kadok, kragliev sijn s' druxinnom;
Korado, mesctar Kadokov;
Kor od dieciççæ;*

*Ermano, priategl Tenitov;
Azmodeo, vragh ù prilicci Otónovoy;
Kor od dieciççæ
Yodok dieticch; [3^v]
Radigunda, matti s. Venefridæ;
Alderadda, gnæ tetka s' dvorkignami;
Kor od dieciççæ;
Poklissari poganski, cetirri
Radimio, vragh u priliççi Beunovoy;
Angeo s' angelimi;
Kor od dieciççæ;
Gerardo dieticch;
Nunciy Ermanno
Kor od devet angela s' nebésa.*

PRIDGOVORNIK

[4^r]*Angeo*

Evvo idde biela zora
 Iz suncannieh sfietglieh dvórá.
 Yur planinnæ sfud pozláti
 I sfiem stvariem liepost vráti.
 K' vam ya sijdoh s'gor' s' nebésa 5
 Sad' navièstnik od cudésa.
 Vidity'chiete cudna dilla,
 Bit'chié ù sfemu priplemenna,
 Prizamierna, sfietu milla,
 A nam viscgniem prigliubvenna. 10
 Vxivayte gledayucchi
 Mirno sfakka sliscayucchi.
 Dan danascgni vam donossi
 Vlast dobitka prislavnoga,
 Kiemse vriednost od krasnoga 15
 Varh' nebésa dievstva uznossi,
 A necístæ razblúdnosti
 Proghnat' chiése u tamnosti.
 Redovnikchie k' vam izijti,
 Mollecch' viecna stvorça od nebbi 20
 Dà grád bráni sâm pò sebbi
 I od húdieh dâzasctijti.
 Bit'chie gnemu obyavgliena [4^v]
 Dievoyciça priplemenna.
 Ovà néchie hayat' krunnæ, 25
 Premdà sfaccieh castij punnæ,
 Bivsci od dievstva culla slavvæ
 I pohvalæ srecchnæ i pravæ.
 Htiet'chie xivòt izgubitti
 Erse néchie htiet vieriti. 30
 Pakchie Alan, kragl mogúcchi
 OdBertagnæ, sfit iskatti
 Odvicchníká: hochiel'ratti
 Procch poganom (on znadúcchi
 Skrovnæ spravvæ gnih vuhvosti) 35
 Proglasiti sfom mudrosti?
 Sfitchie i drugghi yosc iskatti,
 Mislecch' sijna yedínoga
 Slavno i srecchno yur vierati:
 Kabi od rodâ kraglievskoga 40
 Bijla ugodna dievoyciça
 I nayliepsca kraglieviça?

Zà tiemchiese prikázati Hudobinnæ od gliubavi.	
Nà zlòchiése* sfa správgliati	45
Procch' gnimchié sijt' prighizdavvi	
S'gor' s' nebeskieh slavnich dvóra	[5']
Broy angelskieh yáki od kórá.	
Kadok, kragliev sijñ, pak idde	
Pun ohollæ razbludnosti,	50
Plahæ druxbæ koga slide	
Piesni pieyucch' od bludnosti,	
Vierenyechie cestittiti,	
Sfi Kadoku, sfichié upitti.	
Tad'chie pakaó sfud pocéti,	55
Od hudóbá zlá motrénya,	
Oton vicchnik hud' zacéti	
Od kraglietva skoriepglienya.	
Kadokachie pogubitti,	
Htécch'ga, vuhvecch, on vieriti.	60
Venefrida dievóyciça	
Bit'chie hudo posiecena,	
Nehtécch' slávna kraglieviça	
Vierenika Priplemenna.	
Allichie on poghinuti,	65
Onà od martvieh uskarsnutti.	
Vij yur správní izglédayte	
Od pocetka sfa dô sfarhæ,	
Pomno i mirno razmiscgliayte	
Dobriem i zliem kæsu sfarhæ.	70
Bit'chie slavna Venefrida	[5']
Dobitniça procch bludnosti,	
Erse dievstvom Boggu pridda,	
Gliubecch casna sfæ krieposti.	
Prímitichie dvoyæ krunnæ,	75
Biële i rúsæ, castij punnæ.	

* Kod Fanceva ispušteno: se

VENEFRÍÐÆ TRAGEDÍÆ
CÍN PARVÍ SLÍKKA PARVA

[6']

*Beunoo opàt s' dvanaes diáka
Tenito kraglievicch s' druxinom.*

Beuno:

Doscloy' vrieme da castijmo
Slavna Bogga sfom harnosti,
I s' castimi dà slavvimo
Dà nam sfoyaè dà millosti. 80
Noocch i maghlæ i sfæ tminnæ
Sad' smetenæ pobieghnitæ,
Sfietlost idde k' nam bez sinnæ,
Sya yur zora, otijдите.
Tmusca od zemgliaè razcignase, 85
*Strijla** od súnça gnú posíça,
Stvariem obraz povrachiasè,
Xárka od sunça viddecch lijça.
Vas dán casno proyhi nami, [6']
Dà ni yezik, lâx ni rúka, 90
Ni grescni occi xexe plami,
Ni nas striegliá blúd iz lúka.
Vklontese súnçu tminnæ
I noocch tmasta zvezdi liepoy,
Nekà odbieghnu opacinnæ 95
San kæ splete dúsci sliepoy.
Boxe, odkriy nebbo vedro,
I nas cistieh tebbi stvorì,
Dà ne uxexe nam grieh bedro,
Nit' nas tescka zlobba oborri. 100
Yur straxannin nàs s'gor' gledda,
Koyi sfe dnij, sfako i dobba
Nasca diella sfey razgléda,
Nemoxe se skritti zlobba.
Pamet moyà yur pò nebbi 105
Nochiom** biesce mirno otíscla,
I radosna sfa u sebbi
Rayskæ u dvóre biesce uzíscla.
Kad' straxannin móy bláxeni
Slavnieh yedan od gráyhanâ, 110

* Nejasno, moglo bi biti i *srijela*

** Kod Fanceva: noćjom

Pogleday tij, ò gliubglienni,
 Tvôga, recce, miesto od stána.
 Otaç kchierçu k tebbi voddi, [7^r]
 Nebbu millu i pristallu,
 Kolò dievam onà izvoddi, 115
 Vriedniy' vienaç gnoy zà hválu.
 Bertagnichie viecnæ díkæ
 Onà stecchi sfom krieposti,
 Er' chie smartyu xive like
 Xivucch' opet dat' radosti. 120
 Drugghi xivot, druggo imme
 Gnoy chie vriednost dat' cestitta,
 Po sfem' sfietu viecno vrieme
 Gnimchie bitti plemenita.
 O druxinno, má vlasctitta, 125
 Bud' opchienno nam vesseglie,
 Ová dieva pricestitta,
 Dighnutichie sfud' dresseglie.
 Roddu casna, sfietu radda,
 Srécchna grádu royhenomu, 130
 Milla Boggu kij sfiet vláda,
 V xivglienyu poctennomu.
 Tkòy'gnú mōggaó isprositti
 Stoo zaviettiem, stoo molbami,
 Tkól' gnæ vriednost izmisliti 135
 Nà sem'sfietu meyu nami?

Diak P[arvi] :

Nadárinas stvorce od nebbi
 Kij nad sfietliem sfietom sidijsc,
 V maghnútyu slúxi Tebbi, [7^r]
 Tijga od sfuda sfega viddisc. 140
 Moli, máyko, krásna i blága,
 I sfi sféti yur bláxeni,
 Od dieviçâ mnóx pridrága
 Od angela dvor plemenni.

Beuno:

Nam uzmnoxi tvé dêrove, 145
 Ò priviscgni ù dieviççi,
 Kù tve hochiesc nà pirrove,
 Gnoy day cistost, yak' daniççi.
 A vij sada, drúzi vierni,
 Zacínayte sfud' pò grádu, 150
 Dár dièviççæ prizamierni,

I cistochiù gnæ sfiem raddu.

Kor p[arvi]:

Viecna od nebbi, diko i slavvo,	
Sfieh vffanço priblaxena,	
Dobrò gliučko, viscgne i právo,	155
Rieci boxya viek gliubgliena.	
Sijnsi od Očà priviscgnega,	
Boog poroyhen od vecnosti,	
Vriemenate sadagnega	
Roddi Dieva ù radosti.	160

Kor 2.

I tij liepa zviezdo od morra,	
Bóxya máyko, srècchna i blága	
Viscgna Gospo, rayska od dvóra,	[8 ^r]
Viecna Dievo sfiem pridrága.	
Zláti od stótieh gôd prihoddi	165
Kad'se sféta yur Dievičça	
Obyavgliena nà sfiet rod-di,	
Velè liepsca negh' daničça.	
Sijnu i máyko, nam vesseglija	
Vmnoxite gnæ vriednosti,	170
Sfud' dighnuvsci sfa dresseglia,	
Ispunnite sfieh radosti.	

Kor p[arvi]:

Vienaç vriedan Venefrida,	
Venefridiy' dvoya krunna,	
Cistochiomye Venefrida	175
Çvietya sfaççieh sasma punna.	
Bit'chiè onà prihrabrena,	
Ni smartise neboyécchi,	
Pridobit' chie priplemenna	
Sillu sabgliæ ustarpécchi.	180
Strascnu smartchie yosc sfládati,	
Nà xivòtse povrativsci,	
Oko vrata gnoychie ostatti	
Srebærn bigliegh, cast varscivsci.	

Kor 2:

Venefrídu mij slavvimo,	185
Díjkæ i casti gnae pièvaymo,	
Dvoyæ krunnæ gnoy spravvimo,	[8 ^v]

Casnu vriednost zacínaymo.
 Šmart pridobi primogúchia
 V gliubavi sfà gorúchia, 190
 Venefridu mij slavvimo,
 Dvoyæ krunnæ gnoy spravvimo.

Beuno:

Yur primilla mà druxinno
 Boxyæ sluxbæ vecch' pocnimmo,
 Sfakko ostavmo diello inno, 195
 Hvalæ pievvat' vecch' neçnimmo.

Diak p[arvi]:

Alli evvo gnetko idde.

Beuno:

Nasc priategl yeday' drághi?

Diak 2ⁱ:

Onye s' kchierçom, mnozi slidæ.

Beuno:

Nam obyávi tó Boog blághi. 200
 Pocekaymo mirno i millo,
 Hvalæ chiemo s'gnim pievati,
 Varscit'chiemo boxyæ dillo,
 Sfàchie drúxba zacínati.

Tenito:

Zdrav pricasni i plemenni, 205
 V krieptieh sfaççieh occe,
 V mudrosti nay castenni,
 Od dobrotæ nam uzrocce.

Beuno:

Nà vriemeste dobri doscli,
 Priategli prigliubglieni, 210
 Davgni dnevi yursu proscli,
 Dà vas xelim, o xudyenni.

Tenito: [9^r]

Trikrat miesseç promienivsci
 Díku krasnæ sfoæ sfietlosti,
 I trikratse prosfietlivsci 215
 Govor yednom nasc cù dosti.
 Vzrok nasçæ sey harlosti
 Bij dà s' vami zacínamo
 Boxyæ hválæ i casnosti,
 Prispillismo, dobbay', znamo. 220

Beuno:

Bivsci istekla yur suncanna
 Xarka zvezda od sfietlosti,
 Molba k' Boggu bud' særcanna
 Dànas bráni od sfieh tamnosti.

Kori:

Yezik millo Viscgni upravvi, 225
 Dà tasctinæ nepochiúti,
 Okko i sarçe on zabavvi,
 Dà nas grescna slast nesmúti.
 Boxyæ hvalæ i casnosti
 Zacinaymo sfom yakosti. 230

SLIKKA 2^a

*Alano kragl i cetirri vicchniçi: Roberto, Oton, Enriko;
 Vberto i voyvoda Radiboy s' boynickom stráxom.*

Kragl:

Nasci vij potayni i mudri vicchniçi
 Nà sfit s[t]e dozvani od stvariј skrovitieh, [9^r]
 Poslisu otáyni, ù sfemu razliççi,
 Vecchkrat ste kùscani ù zborrieh vlastittieh
 Yur od viekovittieh castij chie bit' govvor 235
 I od plemenitieh cignenya rázgovor.
 Rattenya potáynom súmgnom i mislima
 Motrimo zlobnæ mij na nepriateglie,
 Prie negh' izdáynom silla gnih uzima
 Vuhvosti temegl tij, dà nasçæ sfæ xegliæ 240
 I sfakko vesseglie nadstúpi harlosti
 Ter' smotrij dresseglie kraglievskoy hrabrosti.
 Sckotti s' Pitonimi i s' Dançikom húdom
 Dogovor skrovito pijsmom i yezikkom

Ciné, i diellimi i pameti lúdom, 245
 Sçienecchi mahnitto dà mij ni velikkom
 Ni yak' gnih tolikkom mocch' chiamo poznatti,
 Ni nascom razlikkom hitrosti sfe znatti.
 Gnih trikrat razbismo mogúchiom silnosti
 Od naschie boyníka s' nascom viecnom casti, 250
 Mnoxtvo* gnih pobismo necesno sfey dosti
 I necast tolikka kà cíni gnih pasti.
 V smartnæ propasti i tughæ xestokkæ
 Neskarscisce vlasti, odkrivsci prirokke.
 Yursmo zamislili zapovid poslatti 255 [10^r]
 Pò naschie darxavah i slavnich rusázieh
 Kakosmo cinilli ù minutæ ratti,
 Dà budde ù spravvah i pò tvardieh mrazzieh
 Nà kraglievskieh prazzieh sfak ù sfomu gradu,
 Primivsci od drazieh naredbu nam raddu. 260
 Párvi etto nami possao vlasctitti
 Ako bo nam krunnæ innostrançi lúdi
 Vgrabbe, nad vami bit' chié viekovitti
 Maci gnih i punnæ kuchia vascieh gliúdi
 V ropstvu nemillu, gdinochié tarpitti 265
 Gnih xestokku sillu i gládom chie mritti.
 Vascom vij mudrosti sfittovanye nami
 Casno sad' reçitte, nittise stídite
 Rad'kæ god skróvnosti**, akòy' meyu vami,
 Razlogghe sklopitte ù kratko vlasctitte 270
 Sctò krunni scienite ovoy dà pristòyi,
 Nà scto li súdite dà voyska nastòyi?

Rikardo, vicch. p[arv]ⁱ

Bívsci pò mudrosti sfà skróvna ocitta
 Vascoy velicnosti, ò kragliu plemenni,
 Razlozzi priprosti od sfitta vlasctitta 275
 Nedasce sfietlosti, er' niesu skroveni
 Sfitti sfi poctenni yur viesctoy vriednosti,
 Al' moggu gliubglienni bit' korisni dosti.
 Dàsu voyskæ spravnæ nàzapovid vascu, [10^v]
 Hoschie razlogh sfakki, i tò se pristoyi, 280
 Rad' krunnæ prislávnæ i zà bránu nascu,
 Dà màc sfak priyáki naosctrit' nastoyi.
 Sfittisu sad' moyi cassom izreceni,
 Dase nas sfak boyij, budmo mij gvozdeni.

* Kod Fanceva: množvo

** Kod Fanceva: stvarnosti

Oton, vicch. 2ⁱ.

Voyskæ pripraviti dobbar sfit vazda bij, 285
 Alliye draxi mir negh mnoxtva kuppiti,
 Sfakchiese strasciti dàga nepogubij
 Innostranski nemir. Akòse sklopitti
 Moxe mir cestitti bez voyskæ gvozdennæ
 Sfakchie pohváliti smirnosti poctennæ. 290
 Zlà sfakka donossi rat pristrascnom sillom,
 Tugami pûk morij i gorkom xallosti,
 Mnoogo mnoxtvo kossij smartyu prinemillom,
 Varosce sfud' orrij boyarskom varlosti.
 Niscta bo nij dosti boyniku sardittu, 295
 Sméta sfæ radosti ù ggnivu mahnittu.
 Mír dakè bez macà, bez voyskæ sklopimmo.

Enriko vicch. 3ⁱ.

Nambi boglie bijlo, sctò Oton govorri,
 Dàbise poctenò moggao mir sklopitti
 Bez voyskæ. Tò diello bez maca satvori 300
 On zà sfieh xudyenno: cíniga sfarscitti;
 Cast chie gnemu bitti i viecno poctenye
 Akò budde umitti opravvit' smírenye.
 Alli, ò mogúcchi, ò kragliu nasc slavni, [11^r]
 Neviernieh cékati nemoy macè gliudij, 305
 Siedécchi ù kucchi, bez stráha priprávní,
 Sfichié vierrovati po graddovieh sfuddi.
 Yunackisu truddi vierniem vazda bijli
 Pridrázi, yur buddi i nami sfiem milli.
 Vazdaye nà boyù tvay' sabglia cestitta 310
 Dobitniça bijla spravna tvom mudrosti,
 Nà vierru nà moyù sfud' ye glasovitta
 Nascieh vóyská silla kraglievom hrabrosti;
 Kragl' nasc sfom vriednosti sfè nepriateglie
 Satroy' i vuhvosti i gnih hudæ xegliæ. 315
 Onise spravgliayu, à mijchiemo spatti
 Dà nasci nehayu, sctò sfak moxe znatti.
 Oni sfud' kovatti sabgliaè skrovno ciné
 Iz lúka strígliati nà sfake nacinne
 Vcé mlayhe sfoye? Osctré kopya sfudda 320
 Dà nasce pokòye smétu bezgnih trúda.
 Gnih sfæ potáynosti kragliu su ocittæ,
 I skrovnaè skladnosti bit' chiemu cestittæ,
 Kad mochno gnih svláda i casno razbiye
 (Tomu se sfak náda) i silno pobiye. 325
 Macè, s' lukom strílæ, sabgliaè pokúcenæ,

Srecchnæsu nam bijlæ, bud' sad' odlúcenæ.

Vberto Vicch. 4ⁱ

[11^v]

Kragl sfakka znadúcchi potáyna recenna,
 Bez sfitta spravviti imma nà bôy sfakka,
 Sfud' zapoviediti orúxya priyáka, 330
 Sfiem ocittuyucchi miscglienya poctenna;
 Nekàse pristrasce poganni prihúdi
 Er' nasci poznasce kolikkosu lúdi.
 Sfichie mir prositti, mogulucchie viddecchi
 Boynike sfud' nasce; castichie nositti, 335
 Kragliachié molitti nà tleh sfi* klecécchi,
 Takòse pridasce i prie pridobiti.
 Sfakse pripraviti dakè nà boy imma,
 Neima yur vecch' çknitti zapovid sfud sfimma.

Kragl:

Mudroste i vierno sfit izgovorilli, 340
 Bit'chie sfiem zamierno sctòsmo namisslili,
 Niesu tó sçienili nevierni poganni,
 Sctòsmo razumilli mij viescti i znanni.
 Roberto, poznáni voyvoda tij buddi
 Od vóyskæ, tij bráni kragliestvo, tij trúdi. 345
 Nascu tij narédi zapovid vlasctittu,
 Knezzovom i bánom i vierniem boynikom,
 Dàsu spravni uredi, sfiem poscgli ocittu,
 Sfud' s' trubglióm poznanom, sfi s' voyskom velikkom.
 A tij, Radiboye, za gnim parvi buddi, 350
 Nà spravvæ, nà boyè, bud' nam vieran sfuddi.

Radiboy:

[12^r]

Priviscgni kragliu móy, nasca slavna krunno,
 Sfey sam spravan nà bôy, sfèchie bit' podpunno.
 Ova mâ desniçça, lûk móy, moyæ** strilæ
 I moyà súllica tebbisu sluxilæ, 355
 Bit'chiet' viernæ i millæ dòciem súnçe budde,
 Xivotù dat' sillæ nà sfè ratnæ trúde.
 Dicit' chiuse sfudá i haranchiu bitti,
 Zà tolicku menni millos podieglienu,
 Sred tesckoga trúda sfeyerchiu misliti 360
 Dà buddem hrabrenni na boyu poctennu,

* Kod Fanceva: sfud

** Kod Fanceva riječ moyæ nedostaje

Bran[n]ecch' priplemennu krunnu kraglia móga,
 Dà viddim castenu sfudda od sfakkoga;
 Viscgni Boog tó daruy s' nebba vissokoga.

Kragl:

Míjsao drugga nasca od parvæ nie magna, 365
 Ni magnæ sčiegnena neggo ona bajsce,
 Pročienit'chie [vazdagnu] vriednos parvagna.
 Od rodđa plemenna (kiemse sfi slavisce
 I kragli dicisce) yedan sijn ostaye, 370
 Gnegà sfi gliubisce i gliúbe sfudáye.
 Vriemegay' vieriti zà kugod dievičču
 Od kraglievska rodđa, liepu i pristallu,
 Kú on budde htitti [m]udru kraglieviču
 Nekà rad' gnih ploda Boggu dámo hválu,
 Koyachie mocch' bitti, vij tó vyhte znanni, 375
 Pak'chiete nam riti poslie u dvor zvani. [12']
 Bud' sfarha nascemu sadà razgovoru,
 Yakbij yur vascemu mudru odgovoru.

SLIKKA TRECHIA

Azmodeo, Belzebub i Gliuborad sa scesteriččom

Azmodeo:

Ah, nemillæ nam sfietlosti, 380
 Sunče i zvezdæ i nebésa,
 S' kieh proghnáni ù tamnosti
 Bismo ù yammu sfieh telésa.
 Alli yoscye čarstvo nasce
 I pò vlagghi i srièd vóda, 385
 Sillæ nascæ sfiet tarásce,
 Od zemgliæ smo mij gospodà.
 Nami istocni čarri slúxe
 Tyà od Kinæ tyà do Yapóna,
 Čarigradski s' nami drúxe,
 I mogorska mocch usiona. 390
 Kuzul pasca persianski
 I tatarski ham xestokki,
 Sfi količči indianski
 Od zapada dò Istokki.
 Nami* ottare, nami* casti 395 [13']
 Piesni od slavæ nami* upiyu,

* U sva tri slučaja ispravljano u *nama*

Klagnatise sà sfom vlasti
Nam boggovom smerno umiyu.

Belzeb[ub]:

Marte od vóyska boog mogúcchi	
Pod nascomye mocchnom sillom,	400
Onye ogagn nasc gorúcchi,	
Vsioniem káxe dillom.	
Sad' ye vrieme dàse odkríe	
Kako vazda vlast gnegovva,	
Kad' kragl Alan yur' prispíe	405
Nascieh grabbit' vlast drugóvâ.	
Nà Sckoçciu, nà Pitóne,	
Nà Dançiku voyskæ kuppi,	
I na nascæ sfud Britóne,	
Nàs kij casté pò sfoj xúpi.	410
Nasci vierni sfi naroddi	
Od sfieh okò blixgnieh strána	
Dasce ù' sfakoy ruku zgotdi	
Dàsu yedni družziem brána.	
Yà gnih smírih, yá pogodih	415
Dà skoriépim sfè karstyanne	
Nà Alana prie dovodih	
Yà bezbróyne sfud' poganne.	
Ocihútiy' on potáynæ	[13*]
Gnih i nascæ strascnæ spravvæ	420
I naredbæ sfæ otáynæ,	
Sfæ od pogoddæ zná opravæ.	
Nekà nà rât voyskæ odpravvi,	
Cinit'chiuih pogubitti;	
Varlom chiúdi i narávi	425
Marte chiega nasc dobitti.	
Takò s' kragliem skoriepiti	
Yà odlúcih sfè karstyanne,	
Vecch' gnih çærqvæ néchie bitti,	
Erè s' nebba gnim nij bránæ.	430

Azmod[eo]:

Dostoyansi viecnieh krúnâ	
Akò uzmozesc tó sfarscitti,	
Alli nà tó skoriepglienye	
Davgney' moye namiscglienye.	
Druggom sillom moyieh stríla	435
Rodchiu kragliev yá satærti,	
Cinittichiu dà mu vila	

Vzrok prikæ budde smærti.
 Nà tó treba sfæ vuhvosti
 Barzo spravit' yur pocétæ, 440
 Lûk i strila od dragosti
 Yursu iskræ vecch zacetæ.
 Alli namse nà tò silla [14^r]
 Yosce scesteræ druxbæ hòchie,
 Sfà obærtna, sfà primilla, 445
 Sfà priviescta na sfæ zlóchiaæ.

Belze[bub]:

Tij izvedì kú tij hochiesc,
 Er'ye správnà vazdà moyà,
 Nam narédit' sfakka móchiesc,
 Cin' dà dóyhe harlo tvoyà. 450

Azmod[eo]:

Netom glas mój drághi cúye
 K' namchie gliubka hip harliti,
 Akò gdigod negussuye,
 Kud' scétayu nam cestitti.
 Yur druxino, má gliubgliena, 455
 Ká sred naschieh igrasc dvórá,
 Čærna, milla, mnôx pakgliena,
 Hitra, viescta, bez prikorra.
 Lûk i strilæ naygorúchiaæ,
 Od gliubávi pozláchienæ,
 Nà zlo sfakko primogúchiaæ, 460
 Zloy gliubavi posféchienæ.
 Gliuboradde, parvi buddi,
 Tij scesterò kolo vodi,
 Sfi buddite ù razbludi,
 Sfak' nà voysku s'nami hodi. 465
 Čvietne vience donesitte, [14^v]
 Žlatnæ rukvæ oko rúka,
 Biserromse sfi dicite,
 Istierrayte misli od mûká,
 (Scest hudóbá izijtichie iz paklà.)* 470
 Liepi, krasni i ghizdavvi
 Vij igrayte, vij skoknitte,
 Kolo voddecch' od gliubavi,
 Skokkom, skokkom sfi harlitte.
 Nascæ slavæ boxanstvenæ, 475

*Ovaj stih je dodan sa strane.

Primogúchiæ sfuddá vlasti,
Hválæ nama prigliubglienæ
Zacínayte viscgnæ cásti.

Gliuborad:

Evvo tvóga Gliuboradda,	
Evvo milla s' gnim druxína,	480
Sfàye tvoyæ slavæ radda,	
Vlasti i casti tvæ zacína.	
Evvo tvóga Gliuboradda,	
Nà cast tvoyù piesni skláda,	
Tánçem, skokkom, igrom vláda,	485
Evvo tvóga Gliuboradda.	
Tvoyæ slavvæ boxanstvenæ,	
Primogúchiæ tvoyæ vlásti,	
Tvoyæ hválæ sfiem gliubglienæ	
Pievvamoti viscgnæ casti.	490

Azmod[eo]:

[15^r]

Sfà nasca vessegli i nasçæ radosti	
Smuchiuyu dressegli i gliutæ xallosti,	
Od sfieh ye nam uzròk nemilla Breuna,	
(Nam* velicak prit[o]k), cistochiæ pripunna.	
Onay' odlúcila ù dievstvu xiviti,	495
Nà nasye marzilla htécch rayskiem sluxiti.	
Néchie mocch'gnoy bitti pò ovú desniççu,	
Sctòye voglna htitti, néchiuye dieviççu.	
Priechie pomarcatti súnçe ò pó dnevi,	
Neghchie uxívatí vienaç cistochievvi;	500
Prie chie yugh studenne sniegove daxditti,	
I Kafræ oggnennæ burra oparlitti.	
Vietarchie zapadgni istokku stan grabbit',	
Prie Otrant garliti prik morra Valonnu,	
Priechie nestrasciti Scilla sfud' mornare,	505
I neokrúxiti Karibda brodare;	
Kgliuciemi sfoyiemi néchie ih xderatti,	
Pustivsci sfud'gnimi mírno priplivati.	
Priateglchie bitti prie pakao nebbu	
Neggochie sluxiti ona cista nebbu.	510
Ah, stráscna dieviçço, tkò ti dà tæ mocchi,	
Nepriategliçço nama tákom hocchi?	
Yurve sfi kopnitte nà gnæ skoriepglienye,	

* Kod Fanceva: num

Nà gnæ cast harlitte i nà pogardyénye.
 Osctraye vecch strîla sarce kraglievichiu 515
 Mâ mocchno ranila nà dvoyu nesrichiu. [15^v]
 Yur zà gnom on ghinne, onchie poghinnuti,
 Hochiù dà poghinne, scto mahnit nechiúti.

Belzebub:

Kragl voddi karstyanin nà nasca gospostva,
 (Onye nam poganin) voynicka sfa mnoxtva. 520
 Casti nascæ hulli, ottare sfud' tlacci,
 Sfà blága sfud' gûli, castnike nam sfláci.
 Po cærqvah vecch' casna neimamo popassa,
 Muxa nitye krasna, ni slatka cùt' glása.

Azmod[eo]:

Dàke sfi sarcanno nastóymo pobitti 525
 Sfè viescte i znanno: vecch nemmóymo çknitti.
 Tijchiesc, Gliuboradde, dð smarti sliediti
 Kraglievichia sáde, tijgachiesc dvoritti.
 A tij, Radomille, nastoy privarriti,
 Mocchi tvoyæ sillæ, cin' diklu vieriti 530
 Takðcch' uzrok bitti od smarti dvoičçi
 Kad' Kadok mahnitti smart sâm dà dieviççi.
 Tad'chie on nasc bitti pð pravvoy desniççi.

Belzeb[ub]:

Al' harlo bieximo, s' nebba sfietlost idde,
 Barzo uteçimmo, prie negh' nà nàs pride 535
 Rayskichié dvoranni procch' nam doletitti,
 Molle bo karstyanni, naschie progonitti.

Gliubor[ad]:

Harlimmo, bieximo, u tminnæ letimmo!

Hudobae sfae:

Viscgnisu grayhani, správnì nà nàs iddu,
 Letimmo, harlimmo, u tminæ bieximo. 540

SLIKKA 4^a

[16^r]

*Angeli, straxanin od kraglietva, kragliev, Tenitov
 i Venefridin*

Straxanin od kraglietva:

Skriscese pakglienæ, necistæ hudobæ,
 V yamæ oggnennæ gdiy' miesto gnih zlobbæ.
 Htiesce skoriepiti ovò plemenito
 Kraglietstvo i pobitti karstyanstvo cestitto. 545
 Allise varrayu nemmáni prihúde,
 Zà sfè dà spravgliayu gnih voyskæ prilúdæ.
 Nascaye Bertagna, zemglia nami milla,
 Kraglievstvuye brána viscgna nasca silla.
 Yur vij, ò hrabrenni nebeski dvoranni,
 Doscliste gliubglieni pomocch nascoy bráni. 550
 Voyskæ sfæ poganskæ od niscachie bitti
 Er nascæ karstyanskæ gnihchie pogubitti.

Straxanin kragliev:

Kragliachiemò branit' i voyskæ gnegovvæ,
 Kraglievstvo sahránit' i slavnæ dvorove.
 Sijn Kadok sam ghinne nehtécch' dobrà sfitta 555
 S' gnimsu hudobinnæ, sfittom gnih mahníta.
 Nemisli ò slavvi viekuviecnoy právoy,
 Neggo ò napravvi od tiela ghizdavvoy.
 Priddósey' hudobi koyá sfud' gnim vláda
 V sfakkoye dobbi nà igrah sred gráda. 560
 On procch Venefridi, boxyoy viereníçi,
 [16^v] Necasnu bez stidi zled misli dieviççi.

Straxanin Venefridin:

Onàye yur ludæ gnegovvæ zlobnosti
 Poznalla i hudæ proghnallay' blaznosti.
 Punnaye krieposti, cistochiæye punna, 565
 Po boxyoy millosti dievstvoye gnoy krunna.
 Missli sfey ò Boggu castecch' i slavechi,
 Cinijmu cast mnoggu, slavvæmu poyecchi.
 Sarçey' gnæ gorúchie ù boxyoy gliubavi
 Vffanye mogúchie ù komu boravvi. 570
 Kakò chie, nastoyi, Boggu draxa bitti
 V viecnom' pokoyi, à sfiet nesçieniti.
 Marzij nà vierenye vecch' negh' nà smart gliútu:
 Gnæye sfe miscglienye ò cistomu pútu,
 Ò pútu boxyemu, ò sluxbi cestittoy, 575
 Ò dievstvu viscgnemu, slavvi viekovittoy.
 Boog viscgni gnu menni sfud' pridda brániti
 Onchie gnu gliubglienni mocchno sahrániti.
 Gnemuy' posfechièna pò dievstvu viecnomu,
 A priporucena menni, slúzi sfomu. 580

Tkò gnu ugrabbiti moxe s' rúká moyieh,
 Tkòli privariti vuhvom zlóbá sfoyieh?
 Prie chiese sastatti s' nebbom zemglia gori
 I zvezdæ paddati dà zemglia pogorij.
 Prie morskæ puccinæ sfud' chie posahnutti, 585 [17^r]
 I tesckæ planinnæ s' dnàse privarnutti
 Negh' chie kraglieviça, Venefrida nasca,
 Pricista dieviçça kadgod' nebit' nasca.
 Nascay' Venefrida casna dievoyciçça,
 Boog gnu menni pridda dâ' cista dieviçça, 590
 Yak' sfietla Daniçça sfietgliay'* kraglieviça.

Straxanin Tenitov:

Otaç gnæ tó xúdi, tó xelij Tenito,
 Onye sfetæ chiúdi, gliubi sctòy' cestitto.
 Onye ochiutio sctò kraglievicch xelij, 595
 Sctoy' kragl namislio, sctò vícchie sfè velij.
 Néchie pogoditti mocch' nikako gnima,
 Sfichiega molitti, níkatichie sfima.
 Pò boxyem' razloggu zná vriednost závitta
 I kriepost gnæ mnoggu, yest bò viekovitta.
 Znà on Venefridæ odlukæ cestittæ, 600
 Koyieh casti slide ù viek plemenitæ.
 Kraglievicch mahnittæ sfæ sfoyæ poxudæ
 Harlij vriemenittæ hotécchi razbluddæ.
 Mij nascieh bránimmo da im nenaudde,
 Yur gnih mij sctitimmo sfom hrabrosti sfudde 605
 Da gnim nenaudde necistæ hudobæ.

SLIKKA 5^a

[17^v]

*Kadok s' dnuxinnom, Korado, Oton i za gnimi Azmodeo
 s' scest hudóbâ yako siennæ.*

Kadok:

Kud' nas voddisc, o Korado,
 Nasca smetasc sfud' vességliia.
 V çærqvû nam niye raddo,
 Tançe, igræ mij gliúbimo, 610
 V çvietusmo od mladosti,
 Nà vességliia mij harlimo.
 Gliuboradda mij xelimo,

* Kod Fanceva: sfijetlija

Danke trayat' ù radosti,
 Vodit' tançe i zacínat', 615
 Tæmi mísli ù paméti,
 Nietko pievva i zacina.
 Ò zacinko má gliuvenna,
 Drága, milla i plemenna.

Korado:

Tkò tebbæ odvráti od tasctieh vességliá,
 Tkòl' ikad' obráti nà casna drességliá? 620
 Tançisu ray tebbi i igræ sfey bijlæ,
 Nemislisc ò nebbi, sctòl' su smartnæ sillæ.
 Zacinkæ sut' millæ s' inniem' razbludnostij,
 Necinimti sillæ priplahhoy mladosti. 625
 Vij igræ harlitte ù çvietnoy mladosti,
 Vij tançe voditte vasscom razbludnosti.

Druç[ina]:[18^r]

Ò zacinkæ prigliuvennæ,
 Drag hæ, millæ i plemennæ,
 Buddi s' nami, Gliuboradde, 630
 Piesni tvoyæ sfiemsu raddæ.
 S' vességliemi i s' radostij
 I s' nasciemi razbludnostij.
 O, zacinkæ prigliubgliennæ,
 Drag hæ, millæ i plemennæ, 635
 Budi s' nami, Gliuborade,
 Tvoyæ piesni sfiemsu raddæ,
 S' vessegliem i s' radostij,
 I s' nasciemi razbludnostij.

Oton:

Dobrocesni i zdravvi! O vessegliá milla, 640
 S' piesniem' od gliubavi yursu nam prispilla.
 Zdráv, o sfiem gliuvenni, Kadokke vesselli,
 Sfuð'chiesc bit' casteni, sfaktise vesselij.
 Kragl otàç odlúci ù víchiu ù sfemu,
 Da te vecch' zarúci zà diklu golemmu. 645
 Kraglieviça hochie dat' ye viereniça,
 Nayliepsca, bez zlochiæ i cista dieviçça.
 Htiesmo mij vicchniçi fragnacku rodðiçu.
 Htiesce niekoliçi i scpagnsku dikliçu.
 Kragl sâm sfieh póhvali, pak' recce: Vlasctitta, 650
 Kadok ku pohvali, bud' mu tá cestitta.

Kadok:[18^v]

Hochieli tó bitti? Yestel' me vierali?

Oton:

Zà tój vijchie bijlo: to smo sfittovali.
 Davnaye xelillo sfè kragliestvo tvoj pir
 Dà bise sgubillo voynictvo i nemir. 655
 Pûk xelij sfùd, day' mír, radosti, vességliā.
 Sfà chie donit' tvoj pir, dighnut' chie drességliā.
 Sad' zacinkæ vij upieyte,
 Bud' nam srecchnæ i plemennæ,
 Drag hæ, millæ i gliubvennæ. 660

Dnuxinna tanaç vodecchi:

Zacinaymo slavna od píra
 Skladnæ piesni od gliubavi,
 Bit' chie uzrok casna od míra
 Zarúcnici prighizdavvi. 665
 Daxditte nam, ò nebésa,
 Sfakko çvietye i ruxiçæ,
 Prizamiernæ sred cudésâ
 Na cast novvæ viereniçæ.
 Zacínaymo çiecch' radosti
 Od vességliā casna tvóga, 670
 O Kadokke, srecchna i sfóga,
 Sfakchie pievvat' slatko dosti.
 Sfi igráymo, sfi skoknimmo,
 Slatkæ piesni sfi zacnimmo,
 Bit' chie uzrok slavna od mira. 675
 Zarúcnici prighizdavvi. [19^r]
 Zacínaymo piesni od píra,
 I od casnæ gnih gliubavvi.

Kadok:

Akòy tó istina, kragl chieme dozvatti.

Oton:

Pravay' sfè istina, yurchiesc pirovatti. 680

Kadok:

Hochieli mi datti ku buddem yá htitti
 Kragliéviçu? Zlāti vianaçchiemi bitti.

Odvarðo:

A kúbi tij htíó sred nasscieh ruságâ?
Niesiyu xelío, nit' ye spagnska drága.

Roberto:

Yedàtiyemilla fragnacka roddiça? 685
Onà bite htilla krasna kraglieviça.

Tomma:

Dosta yest zamiérna i çesarska vila,
Varh sfiehchie bit' viérna, onay' boggumilla.

Kadok:

Mudro gonétate má vriedna druxinno,
Túyhæ izbírate, bit' chie sctogod inno. 690
Akò kragl budde htít' kako* sfak govorri,
Ku yá hochiu castít' s' nebbachie bit' s'gori.
Niye s' nebba siscla takka viek dieviçça,
Ni nà zemgliu priscla takka kraglieviça.
Od starovlasctitta kraglievskogay' rodða, 695
Şlavnoy' uzórita, ray diku gnoy podða.
V sfakkoy krieposti cudnoy' izvarsita,
Şfakkomye vriednosti onà nayvlasctitta.
Pripunnay' mudrosti od sfaççieh naúkâ,
Cudnæsu hitrosti od gnæ srecchnieh rúkâ. 700
Primudro besieddi, mallo govorrecchi, [19°]
Domá sfeyer siedij o Boggu mislecchi.
V rijtko ishoddi, yedvâ gnu dvasc viddih
Kad' yu máyka voddi ù çærqvû, tad' slidih.
Krotkost gnæ poctenna i poghled plamenni. 705
Şramnost pohvágliena, à obraz blaxeni.
V gnoysu millosti koyieh vas sfiet neima,
Zamierne lieposti kæ s' nebésâ príma.
Ovay' sáma moyè sarçe pridobila,
Izværnosti sfoýæ mocch mey' posfoilla. 710
Samchie kragl mocch' znatti ovu kraglieviçu
Kad' budde htiet' datti menni viereniçu.
Gonétat' moxete kakoy' vama drágo,
Poznat' gnu néchiete, rayskoy' ù gnoy blágo.

* Kod Fanceva: jako

Gerardo:

Yeday' od Elenæ ili od Rakellæ 715
Tay liepa dievičça?

Kadok:

Menniy' liepsca negh Daničça.

Gerardo:

Onàli nadhoddi sfoyome mudrosti
Yudittu, ku rodđi punnu màt hrabrosti?
Yeli tom hrabrosti Agati slicniya? 720
Yeday' ù krotkosti Agneti skladniya?
Onal' Kudegundu dobijva hitrosti?
Alli Aldegundu zamiernom vriednosti?

Kadok:

Slavnachie gnom bitti Bertagna po sfjtu,
Gnomchiese dijci, pievat' chie cestittu. 725

Kor od diecičçæ

[20^r]

Kor p[arv]i:

Viscgni kragliu od nebésâ,
Kij varh zvezdâ slavan siedisc,
I zemaglska sfakka viddisc,
Vládasc dúscæ i telésa.

Kor 2ⁱ:

Bertagnati buddi milla, 730
Darúy tij gnoy kraglieviçu,
Vriedna máyka kuy' doilla.

Kor p[arv]i:

Ò dievicco primogúchia,
Zlátna dijko ráyska od dvóra, 735
Šprosi millos nama od sgóra,
V gliubavi tijs' gorúchia.

Kor 2ⁱ:

V danascgni dán sfecanni,
Pievamoti hválæ i cásti
I pricistæ tvoyæ vlasti 740

Kraglieviču nam nakáni.

Kor p[arv]i:

Otvorì nam slávnú uzdánču,
Slatka dievo, rayska dragost,
Segay sfieta gliubka blagost,
Krepku umnožì sfey uffanču.

745

Kor 2ⁱ:

Zacuvaynam kraglia ù ratti,
Proslavìga yosc ù míru,
On vesseo bud' na píru,
Kad' sijn budde pirovatti.

Kori:

[20^v]

Potvárdi nam tvæ millosti,
Occe viscgni, stvorce od nebbi,
Dobroy' sfakko nam od tebbi,
Pievat' chiamo tvæ dragosti
Ů vesegliu, u radosti.

750

Sfarha od cína parvoga

CIN DRVGGHI
SLIKKA P[ARV]^a

Beuno sam, pak' Tenito, pak' Erman

Beuno sam:

Prizamierni stvorce od nebbi, 755
Kij sried vódá nebbó stavvi,
Sfakka pósluh dáyucch' tebbi,
Izmíescana tiem napravvi.
Ó sfietlosti prixudyenna,
Dáynam blaghæ tvæ millosti,
Starom varkom zled pakglienna
Dà nàs ne tré vragh vuhvosti.
Gliuçko sarçe sfietlo ucíni,
Dighni s' gnega zlæ tamnosti, 765
Grescnæ uzzæ sfæ razcíní,
Satrì sillæ od grescnosti,
Izkoríepi razbludnosti.

Tenito:

[21^r]

Koga mé xegliasce okko izglédati,
Sarçemi vegliásce hocch'liga poznatti?
Blixé pristúpiti hochiu nà uzdáno, 770
S' gnimchiu govoritti sctoy' od Bogga dáno.
Zdrav, occe móy blághi i boxyi castnice,
Sfakkomusi drághi, mudri redovnice.
Sfey s' Boggom molbami razgovor tij immasc,
Pò kieh sfakkæ nami s' gor' millosti primasc. 775
Znám tvoyæ mudrosti i vriedni nauk tvóy,
Izværsnæ krieposti bistro pozna dûh móy.
Nà tvóy dievoyciçu naùk sféti pridàh,
A cistu dieviççu yá Boggu darovah.
Şad' poznàh, ochiútih, na uhho me dóyhe, 780
V sarçuse smútih, striela parsij próyhe.
Dàchie kragl vierati sijna yedínoga,
A sijn dàchie iskatti Teníta kchier tvoga.

Beuno:

Móxeli tó bitti? Yedà nij nà sfijtu
Ka druggha? Cestitti neímali cestittu? 785

Tenito:

Yoscsu plemenitæ mnogghæ kraglieviçæ,
Liepæ i cestittæ i casnæ dieviççæ.

Alli sijn nechiúti túyhu innostrannu,
 Venefridu slúti srecchnu sfomu stanu.
 Nij takkæ, govorri, nà sfietu dieviççæ, 790
 Nit's'gor' nebbo stvorri takkæ kraglieviççæ.

Erman: [21^v]

Zdravva, ma gospodo, srecchna, Boggu milla.

Tenito:

Dobar dosco, Ermanne. Sctò novvo donosisc?

Erman:

Dobrocesne glase, srecchne i cestitte.

Tenito:

Yeli sctò od nascieh possala vlasctitto? 795

Erman:

Sfey vasce vlasctitto, er' takko kragl hochie,
 Dáy Boog viekovitto da budde bez zlochixæ.

Beuno:

Reçi nam sctòye tó? Sctòli kragl nasc xelij?
 On nami yeda scto dvoiççi sad' velij?

Erman:

Izriet'chiu sfè cassom vierno sctòsam cúo, 800
 Yásam s'dobriem glásom k'vam docch' odlúcio.
 Pò kraglievu dvoru scétayucch'sam cúo
 Scòsey' govorillo, sctòli odlúció
 V víchiu skuplienu cetirieh vicchnikâ
 Od ratti, od voyska, od správâ veliççieh 805
 Procch poganskiem sillam i procch gnih nevierri.
 Cùh yá posliæ toga da su vichievalli
 Kakò nasc kragl hóchie kraglievichia vierrat'
 Za krasnu dieviççu káy' náydraxa gnemu.
 Gnetko tada recce kraglievicch istinom 810
 Néchie htiet' (gonétam) neggo Venefridu,
 Kraglieviçu vriednu i mudru dieviççu,
 Yedinu kú imma Tenito u kúcchi,
 Gospodin mogucchi i castan karstyanin.

Tó isto druxinna s' kom' opchij Kadok nasc 815
 Bitti chie istina, pohvali, i recce:
 On ò Venefridi sfey snij i govorri,
 Prid nami gnu sámu sfakkomu sfüd hváli, [22^r]
 Riecmi varh nebésa gnæ vriednost uznossi.
 Priateglski vama yá tó sfë poviddih, 820
 Vacsom vij mudrosti sctose vam pristoyi
 Sadà namislite kad kragliev poklissar
 K' vama poslan dóyhe s' takome odlukom,
 Sctòchiete mu rieti, sctòli odlúciti?

Beuno:

Ználi kragl tæ misli sijna kraglievichia? 825

Erman:

Súmgnim yá dà sfe zná, alli nij yosc rekko
 On niscta víchnikom. Netom voysku odpravvi
 Vichiey' naviestio, tóchie bit' od vierræ.
 Yur s' Boogom ostáyte, bud'vam zèt cestitti.

Beuno:

Dobro tij, Tenito, skladno govorracse, 830
 Potvardi sfe Erman, sfe vierno tomacci.

Tenito:

Sctòchiemo mij sada kragliu odgovorit'
 Akò on budde htiet' scto mu sijn uzhochie?

Beuno:

Neznam ya hochieli Venefrida htietti,
 Scto Kadok yur xelij, vierit'se zà gnegä. 835
 Drugghæsu gnæ misli i drugghæ odlukæ,
 Sçiegnu i zaviette, neggose vieriti,
 Nì zà kraglievichia nì zà çesarichia,
 Pacek nì umarloga nikadar coviekkä.

Tenito:

Poyhimo dake mij k' gnoy doma tutako, 840
 Onanamchie rieti sctòye odlúcila
 V pameti sfoyoy, scto li y' obgliúbila:
 Illi se vierriti ill' u dievstvu xivit'.

*Beuno:***[22^v]**

Vecch se uputimo dà s' gnom govorrimo.

SLIKKA 2^a*Kragl, Roberto i Radiboy s' voyskom**Kragl:*

Vriemey' yur da voyska na rat se upúti 845
 Procch voyski pogánskoy i nevierniem gliudem,
 Vecch' su gnih ocittæ sfiem spravvæ potaynæ.
 Tij yur' s' Radiboyem na stránæ naykraynæ,
 Barzo pospiescite, budducch' voyskæ správnæ.
 Prie ù gnih rusághe imma udarriti 850
 Od boyníka nascieh silla strahovitta
 Neggo gnih velikka mnôx mallo cestitta
 V nascæ darxavvæ uliezze ocitta.
 Netomsu priculli Sckoti i Pitoni
 Dàsmose oruxalli, znóy ye gnih studenni 855
 Pobiyat' pocceo i strâh obicáyni,
 Kad' s' nami voyuyu ill' na boy spravgliayu.
 Yur gnih ya biexecchih prid vasciem' strilami
 Pò poglieh razglédam, néchie docecati
 Kopyenike nasce, a yosc magne sabgliæ. 860

Roberto:

Voyskaye sfâ správná, vriedna i mogúchia,
 Cestitta, hrabrenna, silna i gvozdenna,
 Nij sred gnæ dietetta, sfi su sfi yunáci,
 Yunactvoye s' gnimi, hrabrenost, mogúcchstvo, **[23^r]**
 Stárom sfi vriednosti viesctisu rátniçi. 865

Radiboy:

Nà boy, nà boy, nà boy, uredno harlite
 Tærcitte, værvitte, yak' orli letitte.
 Ô mogucchi, ò hrabrenni,
 Ô gorúcchi, ò oggnenni,
 Nà boy, nà boy sfi harlite, 870
 Procch' pogannom sfi letitte.
 Strilæ, lúkæ, kopya, sabgliæ,
 Immate ih casno spravvæ,
 Procch' pogannom sfi harlitte,
 Nà boy, nà boy sfud' tærcitte, 875

Ò mogúcchi, ò hrabrenni,
 Ò gorucchi, sfi oggnenni.

SLIKKA 3^a

Kragl, vicchniçi, Oton, Enriko i Vberto

Kragl:

Odprávismo voysku srecchnu i hrabrenu
 Na neviernu voysku pogansku, smetenu. 880
 Sad' mij besieddimo od rodna plemena
 Dà budde, reçimmo, viecnoga siemena.
 Vas rôd pleméniti nasscega kolienna
 Imma nam izijti s' yednoga immena.
 Kadòk sam ostàye, yedan on od rodða,
 Krunnamuse dáyè varh sfega narodða. 885
 On imma zà nami kraglietvo vládati,
 On nad' sfiemi vámi kragl gospodovatti.
 Vriemegay' vieriti za srecchnu dieviççu [23^v]
 Od kraglievska rodða mudru kraglieviçu,
 Kú budde on htietti liepscu i pristallu, 890
 Od kægod reçitte vriednæ vij pohvalu.

Oton:

Nad sfiemi vlasctittu sçienim Venefridu,
 Mudru, pleménitu, vriednu kraglieviçu,
 Kreposnu, cestittu i casnu dieviççu.

Enriko:

Dà tó moxe bitti, srecchni bismo bijli, 895
 Gnombismo cestitti sfudase dicili.
 Pricùh yá gnekada dà onà nechiuti
 Vierit'se nikada, gnoy to riet', sfù smúti.
 Bogliey' da mislimo scpagnsku kraglieviçu
 Iskat' ill' prossimo fragnacku roddiçu.
 Obbæ dvij pristallæ, mudræ i cestittæ
 Dostoynæ pohvalæ, kriepostyu vlasctittæ.

Vberto:

Razumni vicchnici, mudro besiedite,
 O vriednoy dieviççi dobrò govorrite;
 Bijlabi zaisto i nam çesarriça, 905
 Boglia nà sfieh místo krásna dievóyçiça.

Starovlasctittaye, gospočkogay' rodde,
 Priuzoritaye, bit' chie od gnæ plodda.
 Alli gonétamo sctòbi moglo bitti
 Erè mij nézنامو kúchie Kadòk htitti. 910
 Gnetkomi' rekao day' on bez immena
 Hvalæ izrekao od gnekkæ plemena.
 V gnoysu millosti koyæ vas sfiet neima, [24^r]
 Rekoy' i lieposti dà s' nebésa práma.
 Pripunnay' mudrosti od sfaççieh nauka, 915
 Cudnæ su hitrosti od srecchnieh gnæ ruka.
 Yur, nasc kragliu slavni, s' Kadokkom govori.
 V sarçu muy' davni poghled, on gnim gorij.

Kragl:

Tako imma bitti. Damuse pogodij
 S' gnim chiu govoritti, bud' mu kámu ugodij, 920
 Kámu budde milla, mudra kraglieviça,
 Krásna kako vila, bud'mu viereniça.
 Ku budde on htitti, bud'mu tay cestitta,
 On chie gnu dvoritti, bit' chie uzorita,
 Gnemu izværsita, sama nayvlasctitta. 925

SŁIKKA 4^a

Kragl, Kadok, Oton vicchnik

Kragl:

V kragliestvu viddisc, sijnu moy yedini,
 Dà vecch zà mnom slidisc, Boog ti krunnu odmini.
 Gliubav pamet sméta i strah sarçe múti,
 Razumak gonéta, xeglia dobro slúti.
 Odasfud' poganni kuppe voyskæ mnogghæ, 930
 Allichie karstyanni skærscitti gnim rogghe.
 Alliy' strahovitta srechia od rattentya
 Er'ye sumgnivita sfarha sried biénya. [24^v]
 Sctò misle, neznamo, nassci podyamniçi,
 Sadàsu nàm, známo, mirni podlóxnichi. 935
 Alli promignuyu gliudi lasno xegliæ,
 Rattentya smuchiuyu primnozzieh vesseglie.
 Ya nebih hotio, viddecch'te samoga,
 Dàb' tko pohlépio stiegk kragliestva tvoga.
 Illi innostranaç kraglievicch neznani 940
 Kijgodli pozvanaç moghli bi docch zvani.
 Zà tó bih yur htio dà mæ xegliæ ispuunnisc

I sctòsam xúdio da tij nadopunnisc.
 Tiemchiesc rasparscatti tuyhieh sfa xeglienya
 Smutit'chiesc gnih ratti i luda miscglienya, 945
 Strah i sumgnæ s'moga sarça chiesc dighnuti,
 Krunna rodde tvoga nechie nam ghinnuti.

Kadok:

Kragliu slávni i pridrághi,
 Strah i sumgnæ sfæ odværzi,
 V dubinæ morskæ værzi, 950
 Vazdas' bio móy priblaghi.
 Vazda sam ti vieran bio
 I posluscan sijn gliubvenni.
 Zapoviyhmi, ò hrabrenni,
 Sfe chiet' bitti sctos' xelio. 955
 Yel' ti xeglia* sad' proliti
 Radi [tebe] rieku kærvi?
 Ya chiu s' parsij moyieh parvi
 Gliubkom desnom sfu izlitti.

[25^r]

Kragl:

Nechiu od karvi tvæ gubglienye, 960
 Sijnu draghi i gliubvenni,
 Vazdas' bio tij hrabrenni,
 Rodda xudim uzmnoxenye.
 Dóciem tebbæ ya ne viddim
 Dàsi otàç sijnku millu, 965
 Immayucchi krasnu vilu,
 V súmgnahse sfuda stidim.
 Kako dâmi sfâk govori
 Sctò nevierisc kráglievichia,
 Yur velicka, yur mladichia, 970
 Sfak' s' unukkom dàga dvorij.
 Yedà occi viddæ ovæ
 Yednoga istom unuccichia,
 Ovoy krunni kraglievichia
 Kijbi vládâ sey dvorove. 975
 Po zakonnu boxyem, velim,
 Da ti budde prav royhenni,
 Mæ neviestæ sijn plemenni
 Nosit' krunnu-toy scto xelim.

* Kod Fanceva: želiš

Oton:

Viscgni kragliu, to sfak xudi, 980
 Sfi rusazi, sfæ darxavvæ, [25^v]
 Bud'nam pirnæ barzæ spravvæ,
 Vessegliä chie bitti sfuddi.

Kadok:

Sarçey' spravno na sfæ xegliä, 985
 I naredbæ kraglia moga,
 Cijni od sijna, chiachko, tvoga,
 Bud' podpunno tvæ vesegliä.
 Alliy' razlogh dase i menni
 Draxa odluci vierreniça, 990
 Casna i vierna kraglieviça,
 Kæy' rod kraglski, rod plemenni.

Kragl:

Ku tij hochiesc, bit' chie tebbi,
 Hocch' fragnacku dievóyciçu,
 Plemenitu kraglieviçu?
 Tebe onà xelij sebbi. 995
 Ako nechiesc tij gnu tebbi,
 Hocch' li spagnsku kraglieviçu,
 Od liepotæ çviet dieviçu?
 Tebe i ovà hochie sebbi.
 Yedna i drugga liepa od plodda 1000
 Cinit'chiete oça bitti,
 Sfichiemose vesselitti
 Kraglievskoga viddecch rodä.
 A nayvechiä me vessegliä [26^r]
 Bit'chie vnucicch moy xudyenni, 1005
 Osven tebbe naygliubglienni,
 Onchie ispunnit' moyæ xegliä.
 Kad'on budde mene zvatti
 Teppayucchi gospodarom,
 Tad' medenniem yächiu darom 1010
 Nadarense nazivati.

Kadok:

Evo mene na tvæ xegliä
 Hitno spravna, kragliu milli,
 Istom sarçu nebud' silli,
 Ispunnise tvæ vessegliä. 1015
 Sfæ su liepæ yur recennæ,

Sfæ i vriednæ i cestittæ
 V krieptieh sfieh vlasctittæ,
 Kraglieviçæ priplemennæ.
 Alli ona kamiy' milla, 1020
 Nayliepscaye sama menni,
 Gnæye pogled pripoctenni,
 Samay' sarçe posfoilla.
 Vriedni vienaç sfieh krieptij
 Od dietinstva gnu okrunni, 1025
 Dijka izværsna sfu napunni,
 Gnoysu ures sfæ millosti.
 Gnæye obraz yak' suncanni, [26v]
 Blagoy' pamet od mudrosti,
 V rukah su gnæ hitrosti, 1030
 Razum imme* sfakka znanni
 Vriedniy' vienaç sfieh dragostij.

Oton:

Nasc kraglievicch scto besididi
 Pohvalami prixudyennæ,
 Sfoyaç draghæ i gliubvennæ, 1035
 Izriet' imme gnæ se stijdi.
 Day mi slobod, gospodaru,
 Da gonetam slavno imme
 Ko on tayhi, davnoy' vrieme,
 Day mi da sam parvi u daru. 1040
 Vriedniy' vienaç Venefrida,
 Samay' gnemu kraglieviça
 V pameti viereniça,
 Sarçe yednoy sfe gnoy pridda.

Kragl:

Yeli tako, o Kadoke, 1045
 Menniy' drága dievoyciça,
 Buddi tvoya viereniça
 Cesttitati, mój Kadokke.

Kadok:

Pravvo Oton ugonénu
 Day má drága Venefrida, 1050
 Sctò nemoggah riet' od stijda,
 Trennuh vàs gnú kad poménu.

* imme, ali može biti i imma

Vriedni vienaç sfieh dragostij [27^r]
 Od dietinstva gnu okrunni,
 Dijka krasna sfu napunni, 1055
 Gnoy su ures sfæ millosti.

Kragl:

Alli cúyem da nechíúti
 Virenika ni virenje,
 Boxey' drágo gnóy castenye, 1060
 Imme muscko sfu gnu smuti.
 Tij, Otone, poyhi iskussi
 Scto tij mudro ugonenu,
 Kad' Kadokku sarçe prennu,
 Moxel' to bit' pomno iskussi. 1065
 Neka poslan (moggucch bitti)
 Nascæ od stranæ tij k Tenitu
 Plemenitu i cestitu
 Nasscu xegliu mocch' mu riti.

Oton:

Vecchma moxe scto xelitti
 Vasc Tenito plemenitti, 1070
 Yur mu, sçiegnu, sfak cestitti,
 On ne moxe to nehtitti,
 Cassom sfechiu iskussiti.

Kragl:

Dighnimose, poyhi, iskussi.

SLIKA 5^a [27^v]

Kadok i Azmodeo vragh u priliççi Otonovoy

Kadok:

Vecch'si cuo scto kragl velij 1075
 I scto moye sarçe xudi,
 Poznam da si viesctæ chiudi
 To bo isto Kadok xelij.
 Nastoy barzo da ispravisc
 Akoy' sctogod izkrivglieno 1080
 Illi ciemgod zatravglieno,
 Bud'mi haran da ispravisc.

Azmod[eo]:

Tko to xudi radi tebbe,
 O Kadokke, vecchma od menne?
 Bit'chie riedi moyæ oggnennæ 1085
 Tenit' chiete htiet' za sebbe.
 Onchie yedva vierovati
 Dat' kragl hochie Venefridu,
 Càs mæ riedi k' uhhu pridu
 Dachie kragl sâm gnu vierati. 1090
 A yosc vechie za cestitta
 Tebe sijna yedinoga,
 Sfom liepotom pristalloga,
 Kraglievichia plemenita.
 Gnae gliubavyu yur goruchia 1095 [28r]
 Za sfieh innieh nehaynika,
 Yedinoga gliubavnika
 V vriednosti sfieh moguchia.
 Neka menni tvæ vriednosti
 Sfe po tanko pobroitte 1100
 I govorom slatkiem rijti
 Prizamiernæ tvæ dragosti.
 Istom nastoy od gliubavi
 Da ne stinne plam plemenni
 Sfeyer vechie bud' medenni, 1105
 O gnoy sarçe sfey zabavvi.

Kadok:

Nebrinnise sarçem moyiem,
 O gnoy mislecch'
 S' kiemmu drago ya
 Gnu sfey xudim da 1110
 Mom pameti gnu sfud'
 Odgovorom barziem tvoyiem
 Hitno oppravvi scto ya
 Ostan miran, vecch' se upûti. (*Odhoddi Kadok*)

Azmod[eo]:

Dàsam Oton on sçiegnasce, 1115
 Azmodeo immam slikku
 Otonovu sfù kolikku,
 V gliubavi vas gorasce.
 Ersu gnega mæ ranilæ [28v]
 Osctræ strilæ i oggnennæ 1120
 Pak'muchie bit' viek pakglienæ
 Rad' xudyennæ sfoyæ vilæ.

Ya na kraglia i na gnegga
 Gliubkiem pletem mrexu dillom,
 Pak'chiu gliuttom smartnom sillom 1125
 Pogubitti bludna ovega.*
 Pravmi chiega Boog pridatti
 Rad' uboystva prinemilla,
 Cinit'chiuga mahnitati,
 Yerga nechie ova vila. 1130
 Gliubavchiumu obratiti
 V cemernæ ggnivnæ sillæ
 Siekom sabgliæ prinemillæ,
 Gnoychie xivot sam skratiti.
 Osfetuchiu tak' smotritti
 I dvoicçu pogubitti. 1135

SLIKKA 6^a

Kadok sam, a za gnim çærna sienna

Xijv yal' vennem sred gliubavi, [29^r]
 Alli ya snijm? Kragl me vierra?
 Ya li mahnit, yal' nezdravvi?
 Vierra li ye al' nevierra?
 Sfak govorri da sam vierren, 1140
 Kragl to hochie, sfak to xelij,
 A ya ceznm yosc nevierren.
 Venefrida scto yur velij?
 Yase boyim hochiel' htitti
 Venefrida mà cestitta 1145
 (Kij gnu imma viek castitti)
 Vierenika plemenita.
 Blago tebbi, tebbi krunnæ,
 Sfe kraglietvo bit'chie tebbi,
 Casti tebbi sfæ podpunnæ, 1150
 Mase pamet smeta u sebbi.
 Cassom uffam, cassom ghinnem,
 Boyazan me strasci sfudde,
 Hochiel', nechie'; yaoh vas stinnem:
 Venefrida, cuy mé trûde. 1155
 Scto na sfietu moxe bitti
 Prilicniye gliubovniku
 Negh' upijsat' tvu prilikku,
 Gliuboradde sliepi i riti [29^v]

*Kod Fanceva: svega

- Tkogod gliubi, sliepchie bitti. 1160
 Púnsam túghæ, pún xallosti,
 Dociem millæ ya od vierræ
 Vidim sfarhu, o gorkosti,
 Akoy' ù gnoy zled nevierræ.
 Slicnoy' morru sarçe moye, 1165
 Kad'ga mutni yugh privrachia,
 Illi værla burra izvrachia
 Vzgor nizdol sillæ sfoyaæ.
 Signa morra tij utaxi,
 Venefrido, sfe vallove, 1170
 Tuxna mene vecch ne draxi,
 Hodi u nassce vecch' dvorove.
 Çvietna krunna zlatom sfita
 Bit'chiesc meni, o cestitta.
 Mâ uffanço, tij mâ slavvo, 1175
 Casna vierra* buddi s' nami,
 Po zakonnu bud' sfe pravvo,
 Sarçe uxexi cisti plami.
 Venefrido vierenço,
 Yá kraglievicch, tij dieviçça, 1180
 Od kraglieva kraglieviça,
 Yur bud' moya, dievoyciço.
 Casna vierra budi s' nami, [30r]
 Sarçe uxexi cisti plami.

Kor od dieciççæ

- Ah, tasctinæ segay sfita, 1185
 Tascta uzdanço, prazna i luda,
 Oh, blaznosti s' tugom sfita,
 Ah, blúdnosti sarçu húda,
 Kako umarle varrasc lúde,
 I pod tesckæ yarmisc trúde. 1190
 Ah, gliubavi prinemilla,
 Prixestokka, ah karvniçço,
 Sfàs' pripunna tij garcilla,
 Ah, prigliúta vraxdevniço,**
 Tkò ù robstvo tvoye upáde 1195
 Xestokkæchie tarpit' kladde,
 Kladdæ od túgá i xallostij,
 Bez pokoya, bez vességliá,
 Xijvchie mriti sred' gorkostij,

* Kod Fanceva: vjero

** F: vraždenico

Topit'chiese pun dresseglia, 1200
Greb* chie bit'mu gærko morre,
Sred vallóvá tughæ gorraē.
Oh, mladosti, s' praznom casti, [30^v]
Gliučka sarça vij varrate,
Oh, gospočkæ lahkæ vlasti, 1205
Kako čvietye odpaddate,
Ů yutroye krasno bijlo,
A dovecer umartvillo,
Vogn mirisni y' izgubillo.

Sfarha od cina druggoga

* F: grob

CIN TRETYI

SLIKKA P[ARV]^a

Tenito, Beuno, Venefrida i Yodok dieticch

Tenito:

Yedan od vicchnika doscoy' iskussiti 1210
 Mislim vierenika kchierri cestittiti.
 Reccebo: prispillo vriemey' gnu vierati,
 Bit'chie i srecchno dillo barzo gnu udatti.
 Sfak ò gnoy govorri, a mnozzi to xúde,
 Yeda Boog odsgori cinij da to budde. 1215
 Odgovorih nà sctò da má Venefrida
 Nechiuti niscta to, tay bi má besidda.
 Alli yà mislecchi scto od pria chiútih, [31^r]
 Poznah govorrecchi i ku riec upútih,
 Da poznah gnegovvu sfarhu u kuscanyu, 1220
 I mudrost takovvu u hitrom pitanyu.
 On se pokrivasce riecni sfoæ* hitrosti
 A iskussivasce mene sfom mudrosti.
 Poznah ya kraglieva da su sfa kuscanya
 I sijna kraglieva ova iziskanya. 1225
 Ako kragl poscglie k' nam sctochiemo mij ríti?
 Sad na sfit dóyoh k' vam sctol' odgovoritti?

Beuno:

Dobròy', moy Tenito, pò daglie viditi
 Strilæ kæ ocitto moggu nauditi.
 Sumgnam ya day' tako kako tij govorrisce, 1230
 Kraglchie sfakoyako htiet' da odgovorrisc.
 Odgovor buddi tvoy sad' po sfitu momu,
 O priategliu móy, viesct razumku tvomu.
 Da t' ye cast velikka, velicko uzvissenye
 I gliubav velikka koy nij proçiegnenye. 1235
 Kraglievicch hotecchi sebbi vierenicçu
 I sfuda hvalechi tvoyu dievoyciçu,
 Hvalæ namisliti da tij nechiesc mocchi
 Ni xegliu izriti kragliu tvoyæ hocchi.
 Scto budde mocch' bitti da chiesc nastoyati 1240
 Daschiesc kchierri riti dacch' htienye kuscati.
 I sumgnu yosc tvoyu priloxi k' besiddi, [31^v]
 Riet' nechie kcchi sfoyu odluku od stidi.

* Kod Fanceva: sfe

Sumgnu od zavitta kij ye namislila,
Vierenye od sfijta bivsci ne sčienila. 1245

Tenito:

Onay' bo* mislila, moxe bit' u sebbi,
Nie yosc meni odkrilla yeday' rekla tebbi.

Beuno:

Sctoye rekla menni nemoy tij pijtati
Yezik gnæ plemenni tebbichie kazati,
Sctoye odlucilla ona nadahnutyem, 1250
Sctoliy' namislila boxyiem pokrenutyem,
Gnu cijni dozvatti: sfe chiesc odgnæ cutti.

Tenito:

Yodokke, poyhi tij, zijvni Venefridu,
Cekat'chiemoye mij prie negh inni pridu.
Ona chie misli sfæ nama vierno rijti. 1255

Beuno:

Hochie do sfarhæ sfæ hitno besiediti.
Evvo krotko idde blaga dievoyciça,
Krieposti gnu slijde, boxyay' viereniça.
Dobro doscla, Venefrido.

Venefrida:

Dobri vam sied buddi. 1260

Tenito:

Scto sumgnimo da kragl xudi
I kraglievicch scto sijn xelij,
Er'si, kchierço, krotkæ chiudi,
Sliscay mirno scto kragl velij.
Cuh ya riedi veoma viernæ 1265
S' priateglskieh casnieh usta,
Kæmi bissce prizamiernæ [32r]
Dasu izisclæ s' kraglievskieh usta.
Strâh obûymi od sfud' menné
Da se sctogod ne zamuti, 1270

* Kod Fanceva: to

Sarçe dobrò me ne sluti,
 Prem dâsu nam pripoctennæ.
 Potaynomi sfak cestitti,
 (Er'kragl nij yosc proglásio),
 Sctoy' kraglievicch uzoriti 1275
 Gneghdi ù drúxbi sam glásio.
 V sùmgnisam i ù stráhu,
 Kragl Kadokka vierit' hochie
 (Tó su rekli kij s' gnim stáhu)
 Er' se i Kadok xenit' hochie. 1280
 Gonétayu radi toga
 Bistræ chiúdi sfi dvoranni
 Od vierenya, kchierço, tvoga,
 Yosc od kraglia niesmo zváni.
 Otón sámó vicchnik dóyhe 1285
 Iskussivat' misli moyæ,
 Alli s' sùmgnom domá póyhe
 Cúvsci misli casnæ tvoyæ.
 A ya ostah pun strahosti
 Dohitivsci scto htiasce 1290
 On iskussit' sfom vuhvosti,
 Za riet' kragliu scto xegliasce.

[prazna stranica] [32^v]

Poslanik chie (sumgnim) dócchi [33^r]
 Od kraglievæ k' nami stránæ,
 Vriemena chie mallo procchi. 1295
 Tesckoy' diello, spravmo branæ.

Venefrida:

Pravvæ sùmgna teskoy' dillo,
 Od viscgnega mij prosimmo,
 Búd' na molbah sarçe millo,
 Sctoye boglie da xelimo. 1300
 Da nam zrakkom sfæ sfietlosti
 Tyà s' pristolya slávna sfôga
 Dighne s' duscæ sfæ tamnosti
 Dávsci dúha nam sfétoga.

Beuno:

O gospoyo plemenita, 1305
 Milla nebbu dievoyciço,
 Besieddaye tva cestitta,
 Sfa si boxya, kraglieviço.

Tenito:

Yur tij occe, Boggu milli,
 Pocni molbu boxanstvennu, 1310
 Da Boog viecni nam podili
 Odluciti stvar pocennu.

Beuno:

Dakè, vierno mij* molimmo,
 V boxanstvu Troystvo sfèto,
 I s' uzdancom sad' prosimmo 1315
 Bud' odgnèga sfe pocèto.
 Vruchia buddi po gliubavi [33^v]
 I snijxena molba nassca,
 Primit'chie gnu Boog u slavvi,
 Gdiye sfetièm viecna passca. 1320

Molitva:

Yednak Oçu i yedini
 Tij si sfietlost, tij sijn liepi,
 Prosfietli nam vid u tmini
 I razumak griehom sliepi. 1325
 Viecni s' Oçcem u sfietlosti
 Sfietlu pamet nama stvori,
 Razxari nas tvom xarkosti,
 Da nas napast neoborri.
 Neka poznat vmoxemo
 Sctò tiy' draxe, sctòl' casniye, 1330
 Er' mij sami nemoxemo,
 Izabratti sctòy' vriedniye.
 Trijsmo tvoji sfi koliççi,
 O Troiçço pribloxena,
 Vmolise tij dieviççi, 1335
 Onay' tvoyà prigliubvenna.
 Yosc uslisci i Tenita
 Zà gnegovu dievoyçiçu,
 Kày' ù dievstvu plemenita,
 Akò hochiesc gnu kragliççu. 1340

Venefrida:[34^r]

Vzislclæsu varh nebésa
 Molbæ, chiútím, i bit'chie nami

* Kod Fanceva: svi

Scto xudimo bez cudésa.
 Duhsfetiye viscgni plami,
 Onchie sfaku nauciti 1345
 Nas istinu viekoviti.
 Chiacchko, ocitto sad' reçitte,
 Scto xelite razabratti,
 Tescko diello govoritte,
 Kemi lieke mnite datti. 1350
 Boogchie upravít' posle vassce,
 Onchie bránit' glávæ nassce.

Tenito:

Boxyay' rúka sfemogúchia,
 Akò onà nàs zasctiti,
 Smart nas nechie umoritti, 1355
 Ni pogubit' gliučka smuchia.
 Znay, ma kchierço, da o tebbi,
 V kraglievieh slavniesh dvorieh
 I u kraglskieh skrovnieh zborrieh
 Yosc govorri sfak ù sebbi. 1360
 A ya sumgnim dachie s'nam
 Barzo od kraglia poslan bitti,
 Er' te hochie kragl vieriti
 Za Kadoka, u kom plami
 Od tvæ vierræ yest gorúchi. 1365
 Yediniy' on sijn u kucchi.
 Sried kraglievskiesh viscgniesh dvora
 Gnemu krunnæ, gnemu vlasti, [34^v]
 Kraglievskæsu gnemu casti
 Odlucenæ s'nebba od sgora. 1370
 Onte hochie viereniçu,
 On krunniti yur kragliçu.
 Akòy' tebbi krunna milla,
 I gospočkæ slavnæ vlasti,
 Akò hochiesc kraglskæ casti, 1375
 (Premdat' nechie bitti silla)
 Tij sad' reçi tve miscglienye
 I spametno odlucenye.

Venefrida:

Menel' misli kragl vierati?
 Menel' xelij viereniçu 1380
 Sijn kraglievicch sebbi imatti?
 Nechie imat' ni kragliçu,
 A yosc magne viereniçu,

Er' me hochie Boog dievičču.	
Ya se vierit? O nakazni.	1385
To pomislit'? Prie u grobu,	
Ah, ah, duscu mu neboggu,	
Dievstvu misli nepriazni.	
Neday, Boxe, u pameti	
Tó ochiútít' ni zacéti.	1390
Oh, nakazni strascnæ i hudæ*	
Prinecistæ hudobinnæ,	
(Skarscit'chiese sillæ ludæ),	[35 ^r]
V pakglienæ biexte tminnæ.	
Sarčey' moye nebbu millo,	1395
Slomila se** vraxya strilo.	
Takò li ste lûk nâpeli	
Protiv menni, ghnusni dusi,	
Tak' ste mrexu skrovno splelli,	
V necistoy vascoy gusi.	1400
Diamant ye sarče moye,	
Pritvardæ su mocchi sfoyæ.	
Ah, moy chiacchko, mà gliubavvi,	
Za gliubavi boxyom parvi,	
Taliy' gliubav tvæ naravi	1405
Plemenitæ nasscæ od kærvi?	
Ovay' vriedna moya vierra	
I uzdançæ prava mierra.	
V tvom' sfitu dievstvo moye	
Vierno i mirno pocivasce,	1410
Nikad' pamet mà nemgnasce	
Dachie bit tæ riei tvoyæ,	
Meni vierru poménuti.	
Gnæ spomena duhmi smúti.	
Ya li umarlu viereniça,	1415
Boggu vierna Venefrida?	
On chiel' kragl bit'? Yàl' kragliçça?	
Tko bez mene menne pridda?	[35 ^v]
On kragl buddi, ya dieviçça,	
Nikad' gnemu viereniça.	1420
Priechie nebbu rastopit'se	
V*** naravskæ sfæ vlxnosti,	
I sfæ goræ privratit'se	
V ispravnæ ravninosti	
Neghchiu umarliem ya dieviçça	1425

* Kod Fanceva: lude

** Slomila se – nesigurno, nije jasno na snimku ni na originalu.

*** Kod Fanceva: i

Ikad' bitti viereniça.
 Za to, chiacchko moy plemenni,
 Ako od kraglia poslan doyhe,
 Poscgli uprav gnega k'menni,
 Rietichiumu da on poyhe 1430
 Moy odgovor kragliu datti:
 Dase nechiu viek vierati.
 Tæ su misli, tæ odlukæ
 V mom sarçu vazda bijlæ,
 Tebbi, occe, bud' bez mukkæ, 1435
 Cutti riedi casnæ i millæ.
 Er' znasc dievstva viecnæ krunæ
 Sfieh uresa rayskieh punnæ.

Tenito:

Razumismo misli tvoyæ
 I odlukæ prizamiernæ, 1440
 Buddi Boggu vazda viernæ
 V gnih tisu dijkæ moyæ. [36^r]
 Day nam, Boxe, ugoditti
 Tebbi, a kragliu mudro izriti.

SLIKKA 2^a

Oton i Tenito

Oton:

Poslan doyoh k' tebbi od kraglia, Tenite, 1445
 Riet' scto xudi u sebbi, xegliæsu cestitte.
 Roddu plemenitu pristoye se casti,
 Plemenu cestittu bud' kraglievskæ vlasti.

Tenito:

Sctò kragl zapovida? Sctò slúgam on velij?
 Ku zapovid pridda znat' Tenito xelij. 1450
 Na sluxbu Tenito vazday' bio spravan,
 Na kraglskoy' vlasctitto diello on pripravan.

Oton:

Vierna sluxba tvoya kragliuye ocitta,
 A ya xudim moya da muye cestitta.
 Kragl nezapovida Tenitu viernomu, 1455

Poxudæ spovida po sfom' poslanomu.

Tenito:

Yeday' namislio na rat me poslatti?
 Alliy' odlucio sijna yur vierrati?
 Hochiel' me poslatti na fragnackæ dvore?
 Illi chie iskatti scpagnskæ dogovore? 1460

Oton:

[36']

Viscgne dogovore i tebbi cestittæ
 Kragl u tvoje dvore possila vlasctitte.
 Kraglievska pripravna tebbisu castenya,
 Venefridi slavna dieviççi vierenya. 1465
 Venefridu hochie kragl za yedinoga
 Vieriti bez zlochiæ Kadokka vecch tvoga.
 Er' gnu Kadok xudi i prossi yedinu,
 On gnu slavvi sfuddi, od gnæ cinij sçiennu.
 Fragnacku nehaye, a Scpagnsku nesçieni,
 Venefridu haye, samu gnu on sçieni. 1470
 Kraglievay' poxuda, Kadokovay' xeglia,
 Venefridi sfuda i tebbi vessegia.
 Neimam zapovidi negh' samo xeglienye,
 Slavno Venefridi kraglsko bud' vierenye.
 Yur vam cestit' buddi Kadok zet gliuvenni. 1475
 Viscgnu komu odsudi krunnu Boog blaxeni.

Tenito:

Zamiernoy' vierenye i slavnay' taj sçinna,
 Pristoyno castenye imattichie inna.
 Kako to moxe bit' dachiemo dostoyno
 Slavvu tuy mocch dobit' nebudducch' pristoyno. 1480
 Kraglievsam ya sluga, ma muy' kcchij sluxiçça,
 Mnijm day' riec od rúga dachie bit' kragliçça.
 Akoliy' to htienye kraglia priblagoga,
 Kadokka xeglienye, kraglichia dragoga,
 Menniy' pricestitto, pricasno, prislavno, 1485 [37']
 Yur priplemenito, s' nebésa uprávno.
 Kragliu harnæ hvalæ za nasce uzvisceny,
 Kadokku viek hvalæ za slavno vierenye.
 Gliubavye velikka prema Venefridi,
 Er' vierra tolikka bij bez zapovidi. 1490
 Zlatna verixiça sfeza sarçe moye,
 May' slavna dieviçça vierrom riei tvoayæ.
 Doscos' cestittiti i naviestit' nami,

Mijchiemoti bitti sfud harni hvalami.
 Allise pristoyi dat' kragliu odgovor, 1495
 A s' kchierom* nastoyi sklopitti razgovor.
 Er' odgovoritti stavnose nemoxe
 Bez gnæ, tko vieriti gnu sillami moxe?
 Tko zna gnæ odlukæ? Tkoli gnæ hotienya?
 Velickæsu mukæ cinitti (ne) htienya.** 1500
 Viyhmo Venefridi sctochie bitti drågo,
 Da rece bez stidi hochiel' kraglsko blågo.

Oton:

Poyhmo da viddimo gnu s' maykom cestittom,
 S' gnimi govorimmo besieddom vlasctittom.
 Pospiescno harlimmo da me kragl necekka, 1505
 Gnim sfe izreçimmo potayno bez zvæka.

SLIKKA 3^a

[37*]

*Radigunda matti, Venefrida kcchij i Alderada
 tetka s' dvorkignami*

Radigunda:

Sfakmi vecch' cestitti kraglievichia zetta,
 Dachie Kadok bitti sfakmiga goneta.
 Priviscgnæsu casti nami proçavtillæ,
 A kraglievskæ vlasti nas su uzvisillæ. 1510
 Da ma Venefrida, smerna dievoyciça,
 Imma u naprida nam bitti kragliçça.
 Vesseglija, radosti, igranya, piesançæ,
 Spravmo u slavnosti sfakkoyake tançe.

Alderada tetka:

Gospoyæ plemennæ i menni cestittæ 1515
 Mladiççæ poctennæ, roddicæ vlasctittæ,
 Mijsmo srecchni i slavni kraglievskom tom vierom,
 Sfichiemo bit' språvni nà vesseglija pirom
 Velickay' nam slavva, prizamiernay' dijka,
 Kraglievskaye spravva, castye prevelikka. 1520
 Kraglievicch roddiçu srecchnu nascu prossi,
 Sebbi viereniçu, gnoy krunnu donossi.
 Hochie day' kragliçça nasca Venefrida,

* Kod Fanceva: kcerkom

** ne, možda xe – nejasno

Vriedna dievoyciça, kragl sâm pripovida.
 Nijsmo mij xelitti slavvu moghli vechiu, 1525
 Nij vechiu prositti s' nebésa viek srechiu.
 Venefrido, scto tij prisrecchno vessegliæ [38^r]
 Tayhisc? Castijmo mij ispugnænæ xegliæ,
 Sctos' moghla xelitti na sfietu slaviye,
 Koli namisliti vierenye casniye? 1530
 Tebbisey' zgodillo scto sfiet nikad viddi,
 Vriemeye prispillo, tebbe srechia slijdi.

Venefr[ida]:

Nij menni vierenye nikad' srecchno bijlo,
 Ni to besiedenye vasce sada millo.
 A coviek xivucchi moy vierenik nebi, 1535
 Ni kragl primogucchi neimame sebbi.
 Venefridæ mirnæ u sarçu srecchnomu
 Mislij, po kieh prima ures dievstvu sfomu.
 Nebeskæ lieposti dievstvo mi daríva,
 Pò gnemu radosti duh moy rayskæ uxíva. 1540
 Draxa sam dieviçça kragliu nebeskomu
 Neghchiu bit' kragliçça kragliu zemaglskomu.
 Bud' vierenik družziem kraglievicch plemenni,
 Bud' kraglietstvo družziem, draxey' dievstvo menni.
 Neumarlæ krunnæ sobbom dievstvo nossi, 1545
 Slavnieh castij punnæ uresse donossi.
 S' dievstvom blaga sfakka u duscu mu pliyu,
 S' gnim dobra priyaka dieviççi prispiyu.

Alderad[a]:

Istinay' sfe scto tij sad' mudro govorrisic,
 Alli xudimo mij da nam odgovorrisc. 1550
 Yedali vierenye nij Boog naredio, [38^v]
 Neimal' posfechienye koyey' odredio?
 Da udadbæ nijye, sfiet bi poghinnuo,
 Da vierenya nijye, rôd bi izghinnuo.
 Gospoçka plemena nebi nighdi bijlo, 1555
 Karstyanska immena pleme bij nebillo.*

Venef[rida]:

Boogye naredio zaisto vierenye,
 Istiy' odredio gnemu posfechienye.
 Bij boxja naredba u pocetak sfijta,

* Kod Fanceva: ne bi bilo

Al' nebi naredba daga sfak pocita. 1560
 Posfechienye prima ona ka ushochie,
 Slavvu vechiu imma ona ka nehochie.
 Sfietom se ne brinni, nechie poghinnuti,
 Vecchi broj nesčijni neggo dievstvo chiuti.
 Gospočkiah rodbina punse sfiet nahoddi, 1565
 Yedvase yedina k' Boggu dieva voddi.
 Bogliey' dievstvo u sebbi negh muscko vierenye,
 S'gar' dohoddi s' nebbi dievstvu uresenye.
 Vierenik na nebbi dievicanski siedij,
 Nighdi liepsci ne bi, gnega dievstvo sledi. 1570
 Dvorkignæ dievičæ sfuddi za gnim iddu,
 S' gnim kragliem kragličæ na pristolyu siddu.
 Na nebbu angeli prismerno mu sluxe,
 Kóriga vesselli od dieviča drúxe.
 Čvietu prizamierni karstyanska plemena, 1575 [39^r]
 Čarqvi ures vierni slavnoga immena.
 Niesu umarlomu coviekku robignæ,
 Neggosu viecnomu YESUSU dvorkignæ.
 Krunnæ umarloga od čvietya neimayu,
 Od neumarloga vience uxivayu. 1580
 Gnih angeli dvore, gnim angeli sluxe,
 Cesto razgovorre i vierno ih sluxe.
 Dievstvoy' s' nebba sisclo uresit' dievičæ,
 Na zemgliuye prisclo krunit' dievoycičæ.
 O dievstvo blaxeno, scto te sfiet negliubi, 1585
 Scto t' mnoxtvo plemenno od dievičâ gubij?
 Da bi tvoy poznalla ures neumarli,
 Neb' ikad' hayala obraz muscki umarli.
 Má mayko gliuvenna i ma tetko milla,
 Viyhte priplemennæ kay' od dievstva silla. 1590
 Nikadmi vierenye vecch' vij nehválite,
 Muscko vij dvorenje udanæ tarpitte.
 Dievstvo moye menni nemoyte grabbiti,
 Er' chiega blaxeni angeli dvoritti.
 Etto gnetko idde k' nama na uzdano, 1595
 Yeda chiacchko pride, druxstvoy' s' gnim poslano.

SLIKKA 4^a[39^r]

Matti, tetka, Venefrida, Tenito i Oton poklisar

Matti:

Dobri doscli nami, pridrazi, primilli,
 Césnil' glasi s' vami yurchie bit' prispilli?

Oton:

Dobri sied, gospoyæ, srecchnæ i cestittæ,
Vasce li pokoyæ smetoh plemenite? 1600

Tetka:

Od gospodæ takkæ, vriednæ i plemennæ,
Bittichie nam sfakkæ radosti poctennæ.

Oton:

Velicko vesseglie i radost velikka
Moyæ sfarha xegliæ bud'i vam tolikka,
Bud' cestit zet, zdravvo vam kraglievicch slavni, 1605
Vierenik on pravvo Venefridi spravni.
Nayvecch' cestit' tebbi, slavnna kraglieviço,
Izværsna po sebbi, yur nasca kragliçço.
Dóyhoh poslan k' vami od kraglia gospára,
Podaymi Boog sámi mocch' opravit' s'gara. 1610
Akoy' tve hochienye, tebbi kragl cestitti
Cescitto virenye: scto mox' vecch' xelitti?
Na sfietu slavniye nemoxeti bitti,
Roddu poscteniye nemoxesc vecch' htitti.
Tijchiesc nam roditti kraglie i kragliççæ, 1615 [40 ']
Od tebbechie izijti boxyæ viereniçæ.
Xudit'chie gospari od sfietu plemenni
Tvæ kchierri çesarri i kragli hrabrenni.
Priviscgnæ chie krunnæ tvomu roddu bitti,
Radosti podpunnæ namchiesc tij ploditti. 1620
Kragl te hochie sfoyu neviestu nazvatti,
Cekka sámu tvoyu hochiu uzaznatti.
Chiacchku chie Tenitu proçavtitti* slavva,
I cast po sfem' sfijtu proglasit' se práva.
Bit'mu chie vesseglie i radost velikka 1625
Ispunni tij xegliæ slavnna vierenika.
Vierenika tvóga, koyi nechie drugghæ,
Nemóy zà viecnoga bit' uzròk od túghæ.
On zà tobóm ghinne, on gásne, on venne,
Nemoy da poghinne sred xegliæ gliubvennæ. 1630
Cistom te gliubavi xudi viereniçu,
Pijr on yur pripravvi, krunnit'chie kragliççu.

Venefrida:

Primúdri Otone, priviescti ù sfemu,

* Kod Fanceva: procvatiti

Tvæ vriednosti znane sfud' po sfietu sfemu, 1635
 Dáyem neizmírnæ* hvalæ kragliu mómu,
 A mæ Boggu viernæ odlukæ viecnomu.
 Slavnoy' to vierenye oçu i roddu momu,
 A mey' odlucenye sluxit' sfemoggomu. [40v]
 Dievstvoy' krunna moya i moye vesseglie, 1640
 Druzziem buddi sfoya xenidba i xegliæ.
 Priviscgnieh sliditi kraglia i kragliççu,
 Gnih ya hochiu bitti: hochiême dieviççu.
 Kadokku isctitte druggu kraglieviçu,
 Gnemu cestittite druggu viereniçu. 1645
 Nechie Venefrida umarla coviekkæ,
 Druggoga bez stida imma vierenijka,
 Koyi mayku imma pricistu dieviççu
 A mene uzijma viek za viereniçu.
 Za gnegæ vierenæ viecnu slavvu i dijkæ 1650
 Uxivam, gliubgliena u viecnomu viku.
 On mene uresi komu angeli sluxe,
 Koga na nebesi dieviççæ sfud' druxe.
 Pricestom gliubavvi me sarce uxexe,
 Vierrom me zabavvi, ufançom potexe. 1655
 Od gnegæ liepscega nie na sem'*** sfijtu,
 Neima ni viscgnega na nebbu ocittu.
 Gnemuse çesarri i kragli klagneyu,
 Od sfietæ*** gospari sfi ga pocituyu.
 Sfimæ slavvæ, hari, sfud' casti pievvayu. 1660
 Ovoga cestitti menni vierenika. 1665
 Otone, na sfijti Bogga i coviekkæ,
 Oviy' uzoriti má cast, krunna, dijka. [41r]
 U gnegovoy kucchi bogaçtvoy' i slavva, 1665
 Onye sfemogucchi, on blaxenstvo dáva,
 Gliubavyuy' gorucchi, on sfetieh boravva.
 V gnemuye práva cestitost i radost,
 Liepota ghizdavva, prizamierna sladost,
 Onye moy perivoy, bit'chie i moy pokoy.

Oton:

Tvæ riedi zamiernæ, slavna kraglieviço, 1670
 Sfe su Boggu viernæ, casna dievoyciço.
 Bit'chiesc Boggu milla, budducchi vierenæ,
 Nà sctòt'nie silla, htécch' bit' nevierena.

* Kod Fanceva: neizmjerne

** Kod Fanceva: na sfem

*** Kod Fanceva: od sfijeh

Venefrida:

Yáchiu nevierena bit' za umarloga,
 Hochiu bit' vierena za neumarloga,
 Pacek sam vierena za kraglia viecnoga. 1675

Oton:

Tomlichiesc xallosti Kadokka moritti,
 Tomlichiesc gorkosti gnegu pogubitti?
 On te sfiem sarčem hochie za kragliççu,
 A za se vieriti xudyennu dieviççu.
 Ah, tom neharnosti gliubovnika plachiasc, 1680
 Cast od gliubeznosti takku mu tij vrachiasc?

Venefrida:

Drugga po vierenyu gnemu harna buddi,
 V tom govorenyu menæ vecch' ne trúdi.
 Yáchiu harna bitti momu viereniku,
 Slavvæ chiu upitti Boggu i coviekku, 1685
 V viekchiu castitti sfoyu slavnú slikku.

Oton:[41^v]

Ostayte, gospoyæ, s' Boggom plemenitæ,
 Kraglievskæ pokoye smetenæ xallite.

SLIKKA 5^a*Beuno, Kadok i Korado**Beuno:*

Na zapovid doyhoh gospostva od tvoga,
 Kroz çarqvu sad' proyhoh, molih Bogga moga 1690
 Da viscgni uzvisci tvoyæ velicanstvo,*
 A od zla odrisci grescnoga karstyanstvo.

Kadok:

Dozvahte,** poctenni, mudri redovnice,
 Er' oçi takmenni rannæ duscı lije.

* Kod Fanceva: ovaj red nedostaje

** Kod Fanceva: dozvolite

Naukkæy' ucilla Venefrida tvoyæ 1695
 Sfay' dobra prímila umom sfiesti sfoya.
 Ya gnu vierenicu poxudih imatti,
 Gnu hochiu kragliççu, yurchiu pirovatti.
 Alli mi govorre gnekki od druxinnæ
 I gnæ (sfi marmore) da su misli innæ. 1700
 Marzij na vierenye, vierenikæ hulli,
 Tij li to marzenye u sarçe gnæ ulli?
 Akðli tkò drugghi toy' gnu naucio
 Tvoy reç' govvor dugghi, day' nauk nemio.
 Cin' dase vecch' spravvi na kraglievskæ pire, 1705
 Tij sfakka upravvi na sfarhu od virræ.

Beuno: [42^r]

Kraglievichiu milli, krasni i ghizdavvi,
 Sfi smo pir xelilli, sfak pir spravan pravvi.
 Alli se ya boyim da to nechie htietti
 Venefrida sfoym yezikkom izrieti. 1710

Korado:

Zasctoy' Venefrida vierru pomarzilla,
 Kragl to zapovida, Kadokkuye milla.

Beuno:

Kragl to zapovida, to hochie, to xelij,
 Ako Venefrida hochie i poxelij,
 Er' Boog zapovida vierenye bez sillæ, 1715
 Néchie Venefrida cast od vierræ millæ.

Kadok:

Koyisu uzroççi toga pomarzenya,
 Mennisu priroççi gnæ takka nehtenya.

Beuno:

Akoy' dopuscteno izrieti uzrokke,
 Nechie bit' sçiegneno dasu tve prirokke. 1720
 Yeli (...) * slobod rijti sumgniva miscglienya,
 Pravva govoritti, yesuli proscštenya?
 Tvom rieci posctenom davascmi slobodu
 Da riecyu plemennom izrecem sfu zgoddu.

* nejasno, križano

Kadok:

Nà moya riec plemenna prostoti sfe buddi, 1725
Riec tvoyu poctennu ya i sfak cùt' xúdi.

Beuno:

Razlozzi zamierni sfi su Venefridi,
Boggu u sfem' vierni, bez niednæ stídi.
Onáy' odlúcila u viesctoy paméti
Boggu bitti milla i dievstvom pocéti. 1730
Onay' razmislila sfietovnæ sfæ túghæ
Takoy' obgliúbila sliediet' Boxyæ slúghæ, [42^v]
Poznallay' gliubavi sfietovnæ puzglivvæ,
Mir nie u gnihi pravi, sfæysu prominglivvæ.
A sarçe stvoreno nascey' od viecnoga 1735
Da gliubi poscteno sfey Bogga samoga.
Procch' tomuy' vierenye, ko gliubav tu dijli,
Na dvoje gliubglienye mux Boxye razdijli.
Yosctey' gnoy receno da Kadok sfud' slijdi
Drugg hæ, to poscteno nie Venefridi. 1740
Onà bo paméti sfojóme poznavá
Da gliubav poceti nechiese s' gnom prava.
Znà dáy' blúdna gliubav varh zvierij sarditta,
Nemoxe s' gnom gliubav pribivat' cestitta.
Nie mahnitosti tako razyadanæ 1745
Takkom ká varlosti sfæ razdira rannæ.
Darpi xestokosti gliuçko sarçe ggnivno,
Sfaçimi sillami lupaga protivno.
Nemox' vietra znati usiona taka,
Kijchie privrachiat morre sarça yako, 1750
Kolikko putenno duscu pohotienye
I sarca uxexeno smeta poxelienye.
Yezeru pakgliennu i oggnenoy pecchi
Tu duscu oggnennu prilicnuchiesc recchi. 1755
Vkrotit'gnu silla niedna nemoxe,
Strascnay' i nemilla, satri gnu tij, Boxe.
Nochiomse sfud' skita yak' neman pakgliena, [43^r]
V dne sfud' pohita ruka uxexena.
Veccerye smuchiena poxudom gliubvenom,
V yutroy' smetena xegliome oggnenom. 1760
Gliubovnik nij sebbi, neggo chie bitti
Vazda suprocch sebbi, hochiese rattiti.
Priategl sâm sfómu sarçu nij túxnomu,
V zlu stvorenomu káye se gréscnomu.
Tarantskæ otrovi dan ga i nocch more, 1765
Neima pokoy ovi, er muy' gliubav morre.

Pò uliçah letij, sfud' striglia ocimma,
 Pò sfaççieh poletij prozorrieh, sram neima,
 Priosctra ostroga sfeyerga obáda
 Da viddi sried koga skrimuse sfâ láda. 1770
 Oh, garka gliubavi, u sarçu mahnittu,
 Gliutoga zabavvi nemirna nà sfitu.
 Xeyha od bludnosti neima nasichienya,
 Punay' cemernosti od smartna gliubglienya.
 Xeyhuchie utaxiti sama smart nemilla, 1775
 Smartnacch' ugasiti gliubovnike silla.
 Gorij vas u nocchi, priko dne vas venne,
 Ceznumu sfæ mocchi sried tughæ pakglienæ.
 Slobodnaga roddi mayka plemenita,
 Sfad' ga suxgna voddi sad' gliubav mahnitta. 1780

Kadok: [43^v]

Alli gliubav moyà nie takkæ chiúdi,
 Sried mirna pokoya Venefridu xúdi.
 Castit' zakonito xudi viereniçu,
 Xelim plemenito krunnit' yu kragliççu.
 Dake da sfarscimo, tij nastoy vierenye, 1785
 Nekà ispunimo mé casno xeglienye.

Kor od deciççæ

Kor P[arv]ⁱ:

Venefrido prihrabrena,
 Nebbu draga i gliubvenna,
 Cistieh punnas' tij liepostij
 I poctennieh sfieh dragostij. 1790

Kor 2ⁱ:

Ne ostaye uz kray morra
 Procch valovom tvrda gorra,
 V sebiy' neganutglivva,
 Taka stayna, neskarscivva.
 Kako, krepka tij dieviçço, 1795
 Viscgna kraglia viereniço,
 Procch grommovom od bludnosti,
 Yacca dievstvom i hrabrosti.

Kor P[arv]ⁱ:

Prid zamiernom gnæ sfietlosti

Biexi, biexi, Gliuboradde, 1800
 Yur pod noghæ tij gnæ padde,
 Biexi, biexi u tamnosti.
 Slomiscece tvoyæ strilæ, [44r]
 I u prahse razmarvisce,
 Er' gnoy vierræ niesu millæ, 1805
 Prem da kragli gnu prosissce.

Kor 2ⁱ:

Ah, xeglienya huda od sfita,
 Vay uzdançæ praznæ i lúdæ,
 Oh gliubavi s'tugom sfita,
 Vay bludnosti sarçu húdæ. 1810

Obba kora:

Yako umarle varrasc lúde,
 I pod tescke yarmisc trúde,
 Oh, bludnosti s' tûgom sfita,
 Vay uzdanço tascta od sfita.
 Ah, gliubavi sarçu hûda, 1815
 Oh gorkosti sliepa blûda,
 Yako umarle muccisc lúde,
 I pod tescke yarmisc trude.

Sfarha od cina trettoga

CIN CETVAERTI

[44^v]SLIKKA P[ARV]^a

*Sâm Azmodeo u priliççi Otonovoy,
paka Kadok dohoddi*

Azmodeo:

Vecch' napesmo lúk i strilæ,	
Vxegosmo kragliu sijna,	1820
Imattichie nascæ sillæ	
Strascnu sfarhu pò sred tmina,	
Satratichiu sfud' karstyanstvo,	
Vamnoxi't'chiu vam poganstvo.	
Gdies' Kadokke, nasc chiesc bitti,	1825
V nascoy si tij dragosti,	
Otona chiesc tij xelitti,	
Nayhchiesc mene u slicnosti.	
Azmodeo ya oggnenni,	
Yak'* Otonsam tvoy gliubglienni.	1830

Kadok:

Cestit dosco, moy Otone,	
Donossisc li dobræ glase,	
Yoscmi u sumgnah sarçe tonne,	
Sbiyayucch'se xegliom náse.	
Cekaht' ovdie duggo vrieme,	1835
Xudecch' cutti tvoye imme.	
Slugu upitah sad yednoga	[45 ^r]
Yedas' dosco, pun xeglnosti.	
Mallo posli ter druggoga,	
Sfakmi nika,** ah ceznosti.	1840
Yur mi reçi sctos' cinio,	
Yesil' poso uputio.	

Azmodeo:

Vpuchienoy' casno dillo,	
Sctò xúdimo sfêchie bitti,	
Venefridu xudi millo,	1845
Za gnuchiescse tij vieriti.	
Ona tebbe sarçem xelij,	

* Kod Fanceva: pak

** Kod Fanceva: rika

All' ustimi yosc nevelij.
 Tebbe vidit' ona xúdi,
 To iz usta gnæ izvaddih, 1850
 Ne mallomu yedva u trudi,
 Er' o tomu mudro radih,
 Kiem nacinnom moxe bitti,
 S' gnom da moxesc govoritti.

Kadok:

Ah, scto xelit' vecchma moggu, 1855
 Negh' da s'gnom ya progovorrim,
 Dat'chie govvor radost mnoggu.
 Yeda kako nagovorim
 Slavno i sfarscim s'gnom vierrenye,
 Da ispunnim mé xeglienye. 1860

Azmodeo:[45^v]

Riet'chiut' sctochiesc ucinniti,
 Cijn' potayno i smotritti,
 Sfak u çærqvú danas idde,
 Prie negh' s' çærqvæ matti pride,
 V kucchi chie sama ostatti, 1865
 Tad' chiesc tij k'gnoy potarcatti.
 Akò nécch' sám, bit'chiu s' tobom,
 Do kuchi chiu drughti bitti,
 Poscgli slugu upazziti,
 Scto govorre meyu sobbom. 1870
 Kad' u çærqvú matti otijde,
 Tij pospiesci prie negh' pride.

Kadok:

Bit'chie dobro kako velisc,
 Ya vecch poyhoh u dvorove,
 Naredit'chiu scto tij xelisc, 1875
 Hochiu mirne s' gnom govore.
 Sfarscenachie bit' oprava
 Videcchime prighizdavva.

Azmodeo:

Poyhi, poyhi, harlo leti,
 Er' nam dobro vrieme uticce. 1880
 (*Kadok odhoddi*)

Sam Azmod[eo]:

Yurga smartna sfarha obticce, Samchie sebbi i gnoy poceti, Zlo nesrecchno ko motrimo Da s'gnom gnega pogubimo. Akò onà nehtiet' budde,	1885 [46 ^r]
Na vierrenye pristat' hote, Mahnitat'chie on lud sfudde Rad' nesçiennæ i sramotæ. Ggnivom chiumu sarçæ uxecchi, Gnuchie posicch' ggniv vrabécchi.	1890
Tiem chiu cinit' da me osfeti, Gnu ubivsci nam marzéchiu, Dà yu* moggu, ah, razpeti, To smotritti mocchi nechiu, Vcinit'chiu scto uzmoggu,	1895
Gnuchiu sgrabbit' sillom Boggu. Ah, nemoggu, strahovitay', Gnæ cistochia viekovitay', Gnu pogleddat' strahme hitta, Yaoh, milostyuy' izværsita.	1900
Vay, dieviçço strahovitta Yaoh dievstvom sfud' cestitta. A tij viscgni stvorce od nebbi, Takku hochiesc smart prostitti Glilubovniku, hocch' tarpitti,	1905
Necch' osfetit? Prav tij nebbi, Ni pravedan u tom dillu Xestokkomu i nemillu. Pò pravdiga namchiesc datti	[46 ^v] 1910
Dàse pò gnem' osfetimo Protiv oçu, kij htie ratti, Procch** pogannom kieh branimo. Budducch' nasci castittegli I na çærqvæ marzittegli, Sad, ah, mira prosittegli. (<i>Vtecchichie</i>)	1915

* Kod Fanceva: ja

** Kod Fanceva: prot

SLIKKA 2^a

*Kragl s' vicchniçi, s' dvoranni i s' straxom,
pak poklissari poganski cetiri isctu mir*

Kragl:

Dozvasmovas k' nam, vicchniçi,	
Da pitonske poklisäre,	
Kij mir prosse sfi koliççi	
I nosse nam casne dare.	
Millostivo gnih primimo	1920
I snijxene prigarlimo.	
Nascæ hochie zapoviedi	
Sfi pospiescno obslужiti.	
Gnih sinnovi s' mnoggom stidi	
Zaloxenicch' u nas bitti	1925
Da vecch' nikad' nechie ratti	
Protiv nami pripravgliati.	

Vicchnik p[arv]': [47^r]

Karstyanskoye prasctat' dillo	
I pogannom kad mir prosse,	
Bit'chie pûku sfemu millo,	1930
Yur kad' s'mirom dare nosse.	
Primimo ih millostivo	
I snixenieh gliubexglivvo.	

Vicch[nik] 2ⁱ:

Buducch' doscli, kragliu slavni,	
Podloxit'se tvoyoy krunni,	1935
Bud'mo i mij mîrno správni,	
Prostitti im slavvæ punni.	
Podloxenিয়ে prostit' slávno,	
A oholle tært' prislávno.	

Viecch[nik] 3ⁱ:

Tko nam prossi mir xudyenni,	1940
Immamoga prigarliti,	
Tako ciné sfi hrabrenni,	
Kij ne hlépé karv prolitti.	
Mîrye casno darovatti,	
Tesckoy' voyskæ voyevatti.	1945

Kragl:

Cinite ih k' nam dozvatti.

Poklis[ar] p[arv]:

Kragliu slavni i mogucchi,
 Sfæ darxavæ i rusaghe
 Pridobios' voyuyucchi,
 Tvæ millosti sfiemsu blaghæ, 1950
 Sliscay nasce blagh moglienye,
 Ne pomarzi ponixenye.
 Ako voyskæ tkogod* kuppi, [47^v]
 Da ugrabbi vascæ krunnæ,
 Tóy u kóygod múce xúpi 1955
 Vcinio sâm bez búnæ.
 To gospári niesu htielli,
 Ni od puka vecchi dieli.
 Sfa gospoda, vas púk xudi,
 Da se u míru sfuda xive, 1960
 Za to su svi nasci trudi,
 Satært'chiemo gliude krive.
 Mir prossimo, mir xelímo,
 Da te vazda sfud' castímo.

Poklis[ar] 2ⁱ:

Sfak mir prossi, mir sfak xelij, 1965
 Sfa gospoda, puk vas sfuda,
 Da prossimo sfak nam velij,
 Er' sfak xudi bit' bez trúda.
 Trudnoy' vóyskæ pripravgliati
 I s' yacciemse htiet' arvatti. 1970

Poklis[ar] 3ⁱ:

Viscgni kragliu, day od mira
 Sfud naredbæ casnæ i mille,
 Yurye vrieme kraglska od píra,
 Dighni od ratti strascnæ sillæ.
 Daroviem te mij castímo, 1975
 Mir prossimo, mir xelimo.

* Kod Fanceva: kogod

Poklis[ar] 4ⁱ:[48^r]

Vechie casti mirchie datti,
 Mir vessegia, mir radosti,
 Tìjchiesc sfietu ukázati
 Mìrom vriednos tvæ hrabrosti; 1980
 Namchiesc bit' kragl prizamierni,
 Bit'chiemoti viek mij vierni.

Vicch[nik] p[arv]ⁱ:

Kragl priviscgni mir daríva
 Sfiem rusagom, sfiem darxavvam, 1985
 Sfarha buddi ratniem spravvam,
 Nekà ù míru púk uxíva;
 Sried kraglievieh yur vessegia
 Pirchie bitti krágl'ska xégia.
 Buddi sfud' mir sfiem cestitti,
 Prizamierni, viekovitti. 1990

SLIKKA 3^a*Radimio vrag u priliççi Beunovoy, Venefrida s' tetkom**Radimio*

Zdravasi nam, kraglieviço,
 Sáma milla i pridrága,
 Sfieh vriednosti punna blága.
 Sfakte xelij das' kragliçça, 1995 [48^v]
 Ya nemoggu odolitti,
 Sfud' to menni sfak cestitti,
 Puk vas hochie das' kragliçça.
 Ako neimasc tìj zavieta*
 Kragl Kadokku tebbe hochie 2000
 Das' kragliçça nayvlasctitta,
 K' tebbsi s' castiem Kadok dochie.

Venefrida]:

O cem, occe, sad' besiddisc,**
 Otonu sam rekla odlukæ,
 Scto mi vechie davasc mukkæ, 2005
 Scto se morisc, sctol' ne stidisc?

* Kod Fanceva: zavita

** Kod Fanceva: besjediš

Radimio:

Tvoyæ slavnæ, casti i dikæ,
 Bit'chie roddu viekovittæ,
 Niesu od múká u tom' slikkæ,
 Pò sfietuchie bit' cestittæ 2010
 Da tay slava moxe bitti
 Mnozziem družziem dievoyciçam,
 Za kraglia se mocch' vieritti,
 Bijlob' srecchno kraglieviçam.
 Kraglchie sijnu pogoditti, 2015
 Za te gnegá yur ocitto,
 Hochie millu on vieriti,
 Tebbi i roddu bud' cestitto.

Venef[rida]:[49^r]

Nechie nikad to cestitto
 Menni bitti ni mom roddu, 2020
 Nevierit'se stanovitto
 Ya odlucih, toy' cast roddu.
 Neznasc da sam momu Boggu
 Odlucila viek sluxiti,
 Kako moxesc po razlogu 2025
 Govorom me tiem vieriti?
 Venefrida dievoyciça
 Bit'chie Boggu u viek milla,
 Nebeskachie bit' kragliçça,
 Pridobit' yu nechie silla. 2030

Radimio:

Kragl to hochie scto tij nikasc,
 Moxesc s' kragliem tij boy bitti.
 Kadok xudi scto mu níkasc,
 Danaschiete on krúniti.

Venef[rida]:

Nit me danas nit viek moxe 2035
 Sillom krunnit. Venefrida
 Viereniçay' tvoya, Boxe,
 Odavnase tebbi pridda.
 Tetko draga, nij Beuno,
 Sumgnim, ovij kij govorri. 2040
 Tkos' tij reci, vraxya kuno,*
 Oh, nakazan scto barbori?

* Kod Fanceva: kruno

Radimio:[49^v]

Vrag sam gliubki Radimio,
V pakglienæ padoh tminnæ.

Venef[rida]:

O necista hudobinno, 2045
Bieñi u pako ghnusna sieno.

SLIKKA 4^a*Kadok sam*

Venefrido, sctò çknisc vechie?
Scto Beuno s'gnom besiddi?
Punnoy' sarçe moye smechiæ,
Dat'mi odgovor yoscse stidi. 2050
Poyhi Beuno k' Venefridi
Da govorri yur bez stidi.

Venem, ceznem, mrem od xegliæ
Kad'chie od vierræ sfarha bitti.
Moye gasne, ah veseglie, 2055
Scto vecch moggu uciniti.

S'Otonom chiu k' gnoy harlitti,
Samchiu k'samoy poletitti.
Alli nechie casno bitti,
Bit'chie srecchno. Yeda budde 2060
Gnoy ugodno besiediti

S'vierenikom rad' poxudæ,
Ku rekosce i govorre
Da ona imma, sfi marmore,
O Otone, pospiescimo, 2065 [50^r]

Sfakye u çarqvi, tetka i matti,
Barzo, barxe poharlimmo,
Sad' ye vrieme potarcatti.
Ya to xelim, ona xûdi, 2070
Sfarscit'chiese moyi trudi.

Oton:

Evo Otona, yur harlimmo,
Pospiescimo vecch' ne çknimmo,
Barxe od orla poletimmo,
Viereniču pohodimmo.

SLIKKA 5^a*Sama Venefrida, pak angeli**Venefrida]:*

O priviscgni stvorce od sfijta,	2075
Kij od niscta sfakka stvorri,	
Od hudobay' menni sfita	
Yur zanciça da me oborri,	
Pomozi me, sfemogucchi,	
V gliubavi vas gorucchi.	2080
Poscgli k' menni straxanina	[50 ^v]
Sad' na pomocch suprocch silli,	
S' meyu tvojieh dvoranina	
Kijsut' vazda drazi bijli;	
Podaymiga pomocchnika	2085
Da me obrani od kærvnika.	
Moye dievstvo tij sahrani,	
Tijme hochiesc da sam tvoya,	
Zascto bi me procch nemani	
Káchie sillom da sam sfoya.	2090
Ghinem moyom ya slabosti,	
Daymi kreppost tvæ hrabrosti.	
O pricista mayko i dijvo,	
Liepa zviezdo signa morra,	
Mocchna brani millostivo	2095
Procch necistoy zledi s'gora.	
Obkruxi* me tvom vriednosti	
Glliubovnickoy procch vuhvosti.	
O angele moy plemenni,	
Kij varh mene straxu cinisc,	2100
Neday da me duh pakglienni	
Satre varkom, er me sçinisc,	
Da sam draxa kragliu od nebbi	
Kij** me hochie cistu sebbi.	

* Kod Fanceva: obkruni

** Kod Fanceva: koji

Angeo s' angeli

Angeo straxanin s' trima angeli s'nebb [51^r]

Angeo:

Evvo menne i druxinu	2105
Napomocch smo doscli tebbi,	
Nemoy hayat' bludnieh hinu,	
Neyaççisu sfi u sebbi.	
Sfiehchiesc mudro pridobitti,	
Mijchiemo ti strâxa bitti.	2110
Kraglievicch chie doycchi k' tebbi,	
Nemoygase tij boyati,	
Mijchiemoga uzdarxati.	
Bit'chie od niscta sfe blaznosti	2115
I necistæ razbludnosti,	
Tij chiesc bitti spametniya	
Tvom besieddom i mudrosti,	
I od gnegâ razumniya	
Bit'chiesc nascom sfud' millosti.	2120
Mudrochiescga pridobitti,	
Htecch' on tebbe privariti,	
Hrabrostichiesc bit' tij punna,	
Zabuscenchie on ostatti.	
Bit'chiet' dievstvo slavnâ krunna,	2125
Gnimchiesc tlaccit' blud sried ratti,	
Sfe chiesc hude tij proghnatti,	
V propast chie sfi biexatti.	

Venefrida: [51^v]

O pricisti gliubovnice,	
Isukarste prigliubglienni,	2130
Sfemoguchi pomocchnice,	
Tve dvoranne slavne k' menni	
Poslaosi da pomoggu,	
Brane i scitijte sad neboggu.	
Ma vessegliâ, mæ radosti,	2135
Vzmnoxios' prizamierno,	
Tvom millosti, tvom dragosti,	
Da ti sluxim cista vierno;	
Prineizbroynæ hvalæ tebbi,	
O priviscgni kragliu od nebbi.	2140
Bud' mæ hvalæ i vam plemenniem	
Kij na pomocch sad' prispiste,	
Mocchniem, jaçciem i blaxeniem,	
V tuzi me utisciste;	

Vij sried ratti zasctitite, 2145
 Vij od sillæ obranite.

Kor od dieciççæ

Kor p[arv]i:

Sarcbo ggnivna i pakgliena,
 Ludo se arvesc procch gliubavi
 Cistoy, kaye prihrabrenna.
 Gnomsu vriedni i ghizdavvi 2150
 Dievicanski sfi boyniçi
 I pricisti gliubovniçi.

Kor 2ⁱ: [52^r]

Er' gnæ plami boxanstvenni,
 Kij nam s' nebba sarça xexe,
 Pridobiva lúk putenni, 2155
 I nas k' Boggu yak* potexe.
 Kriepost muye primoguchia,
 A u sarçy' viek goruchia.

Kor p[arv]i:

Pridobiva sabgliæ i strilæ
 I oggnennæ slæ xeravvæ, 2160
 Niscta sçieni varlæ sillæ
 I otrovnæ gorskæ travæ;
 Pecch nehaye naygoruchiu,
 Ni od mraza studen krùchiu.

Kor 2ⁱ:

Ako tvoyom sarditosti 2165
 Vkaxescse gnoy oscetriyi,
 Opirese sfom hrabrosti,
 Plam pricisti sfey' vriedniyi.

Obbadva kora:

Boxyay' gliubav privlasctitta,
 Gnæye yakost viekovitta, 2170
 Venefridiy' viek cestitta,
 Bit'chie slavva gnæ vlasctitta.

Sfarha od cina cetværtoga

* Kod Fanceva: pak

CIN PETI

[52^v]

SLIKKA P[ARV]A

*Kadok, Oton, Venefrida s' angelom**Kadok:*

Chiutisc, vidisc u obrazzu
 Smuchienumi sasma pamet,
 V ledennom sarçeŷ' mrazzu, 2175
 Venefridin yali odmet.
 Vspomena gnæ me xexe,
 Sarçe sillom k' gnoy potexe,
 Ne bih htio dase smete,
 Kad' se s' gnome ya sam nayhem, 2180
 Da gnu straha ne zamete,
 Bud' scto budde, ya nehayem.
 Ona mallo mene sčieni,
 Vechie nechiu da me hini,
 Akoy' u gnoy himba ova, 2185
 Il'mi dayu razumitti
 Yeli odluka gnæ takovva
 Viyhmo sami. Sfey mamiti?
 Sad'se vierit' ona htecchi,
 Sad'li vierit' nehotecchi? 2190
 Gnekki ocito nam govorre
 [53^r]
 Dà bit' hochie viereniča,
 Druzzi (ne, ne) gnæ marmore
 Htecchi ona bit' dievičča.
 Sfak me slavij gliubovnika 2195
 I cestitta vierenika.

Oton:

K' gnoy poyhimo, poharlimmo,
 Sama siedij sad u kucchi,
 Pri oggnuye – pospiescimo.

Kadok:

Nemoymose muce uvucchi, 2200
 Da nas cuye, govorimmo,
 I nenadkom nestrascimo.

Vlazzi u kuchiu

Kadok:

Zdravva menni viereničo,
Venefrida bud' cestitta,
Poznasclime, ma kragliçço, 2205
Sfud' Kadokka glassovitta.
Tijs' mi bijla vazda milla,
Yessillime kad' vidila?

Venef[rida]:

O priviscgni kraglievichiu,
I priliepi çviet mladichiu, 2210
Poznam tebbe ya cestitta,
Po sfem sfietu plemenita,
Alli sam se zastidila,
Sad' nespravna bivsci siella.
Dociem doychu rodittegli, 2215 [53^v]
Dase uresim, bud'ti millo,
Doychie s' oçem priategli,
Od uresay' hitno diello,
Bud' vam drago pocekati,
Sad' sam s' vami, hipchui stati. 2220

*Ona odhodi.**

SLIKKA 2^a

Kadok, Oton, Gerardo sluga

Gerardo:

Scto cekate? Sctol' isctete?

Kadok:

Venefridu dase spravvi.
Poyhis' oçu sad' gnæ yavi.

Gerardo:

Venefriday' poletilla
Sad' u çarqvu kako strila, 2225
Sad' gnu occi me viddisce.

* Fancev nema ovu rečenicu.

Oton:

To nemoxe nikad bitti,
 S'namay' saddi ovdi biĵla,
 Kakoy' mogla poletitti?

Kadok:

Ya vierruyem: nas privarri,	2230
Kroz druggaye vrata iziscla.	
Tæli od tebbe menni hari?	
V çarqvusi tij otisclas?	
Vay prihuda dievoyciço	
I neharna privarniço.	2235
Ah, od zmiyæ primudriya,	[54 ^r]
A od vuhvæ zlochiudniya,	
V çarqvusi tij utekla,	
Vzdançusi tamo stekla.	
V çarqvisc hocch vieriti,	2240
Yoscme hochiesc privariti.	
Po kraglievu ovu glavu,	
Po desniççu ovu zdravvu,	
Necch'se u çarqvæ htiet' vieriti,	
Xiva iz çarqvæ necch' izijti.	2245
Posichiete ma desniçça,	
Nehtech' mi bi' viereniça.	
Vay, neharna dievoyciço,	
Tako nascæ hullisc casti,	
Tako moyæ, nevierniço,	2250
Pogaryhuyesc viscgnæ vlasti.	
Osfetit'chie moyæ casti	
Ova sabglia tvom necasti.	
Kragliev Kadok sijn, kragl zvani,	
Komu krunæ sfak cestitti,	2255
Takoliga, ah, nemari,	
Smit'chiesc huda pogarditti.	
V çarqvusi yur utekla,	
Sad'sam s'vami, buducch' rekla.	
Çarqva nechie sahraniti	2260 [54 ^v]
Tebe hudu i nemillu,	
Akos' u gnoy nech' vieriti,	
Poznatti chiesc sabgliæ sillu.	
Na vratuti nechie bitti	
Glava huda, necch' xiviti.	2265
Hitno u çarqvu mij harlimo,	
V sarçu miy' ggniv oggnenni,	
Vecch' osfetu prospiescimo,	

Vgasise plam gliubglienni
Sarcbom gliutæ sarditosti
I nemillæ razggnivnosti. 2270

Oton:

Hodmo u çarqvu, vecch' neçknimmo,
Barzo, hitno, vecch' tærcimmo.

Odsiça gnoy glavu prinemillo u çarqvi.

SLIKKA 3^a

Naviestnik Erman sâm

Erman:

Diello strascno viddih sred çarqvæ prisetæ,
Kad Kadokka slidih, sarçese me smete, 2275
Xijvi ogagn bijsce, obrazmu gorasce,
Arxecchi gredisce, kako vuk hlepghiasce.
Boggu necignasce dostoy næ mu casti, [55^r]
Kako pas rexasce s' velikkom necasti.
Vprav k' Venefridi on poyhe tærceçchi, 2280
Bez niednæ stijdi, tak' gnoy govorecchi:
»Vay, neharna dievoyciçço,
Scto me himbom tij privarri,
Tæli vrachiasc menni hari,
Oh, nevierna kraglieviço 2285
Yosc te hochiu viereniçu,
Ako hochiesc i kragliççu.«
Na to Venefrida kratko recce gnemu:
»Bit'chiu boxya viereniça
I rayska chiu bit' kragliçça, 2290
Niesam tvoya viereniça,
Nechiu bitti ni kragliçça.
Isukarstye moy vierenik,
Neumarliy' moy gliubglienik.«
Vas pun Kadok ggniva britku sabgliu izvaddi. 2295
»Ako me necch' vierenika,
Imat'chiesc me sad kærvnika.«
Odgovori ona hrabrenom krieposti:
»Viddecchite yur kærvnika,
Ya te nechiu vierenika.« 2300
Tada on nemilli, dighsci sabgliu gori,
Glavu gnæ sfom silli sred çarqvæ oborri.

O glávo prislávna, dostoyna stoo krúna,	[55 ^v]
Na dobro sfey spravna, bit'chiesc slavvæ punna.	
Netom na tle padde glava plemenita,	2305
I tielo yur tade sfud' bij karv prolita.	
Kærv rayskæ vriednosti varh srebra i zlata,	
Punna si dragosti, varh blaga bogatta.	
Tle netom teghnuto bij prisfetiem tielom,	2310
I tielo prighnuto tiem nemilliem diellom,	
Privelicko vrello uzavri od voda,*	
To mnozziem vesselo gliudem zdravýe poda.	
Nesrecchni uboiça otvardnu u zlobbi,	
A dusca karvniça u sfoy nepodobbi.	2315
Otaç gnæ i matti xalosni i tuxni,	
Pocesce placati videcch' kipp izruxni.	
Redovnik poctenni Beuno suzammi	
Poliva plemenni obraz, izgled nammi.	
Pocce i puk s'gnimi prigrozno plakkati,	2320
A Kadok prid sfimi neprista hvastati.	

Kadok:

Vcinih osfetu, on vijka nemilli,
 Posikkoh prokletu dievoyku mom silli.
 Ya tay cas harlecchi iz çærqvæ izidoh,
 Scto pristrascno viddih vam naviestit pridoh.

SLIKKA 4^a[56^r]*Kor od angela s' nebba na oblaku**Kor p[arv]i:*

Venefrido priblaxena,	2325
Yur slobodna tva dusciçça,	
Sfoga iz tiela oproscstena,	
Yak iz uzzæ golubiçça,	
Poletilay' varh nebesa,	
Tieloy' vrello od cudesu.	2330

Kor 2ⁱ:

Slavno dievstvo tebbæ slijdi,
 Ponixenstvo s' hrabrenosti,
 Sfeta vierra s' vffanosti,

* Kod Fanceva nedostaje čitav ovaj stih.

Cistu gliubav sfak tvu viddi;
 Nehayalas' umarloğa,
 Vxivat' chiesc viekovnoga. 2335

Kor p[arv]i:

Prosta i lahka zvezdæ gledasc,
 Pod tvoiyemi pod nogammi,
 Blaxena se sad' izgledasc,
 Okrugnena meu nammi, 2340
 Primilasi dvoyæ krunnæ,
 Prizamiernieh çvietya punnæ.

Kor 2ⁱ:

Bieliy' vienaç od ruxiça
 Çiecc' mirisna dievstva tvoga,
 A çerglieniy' od rusiça* 2345 [56^v]
 Rad' karvava vrata tvoga.
 Cvietye modro i rumeno,
 Xuto, plavo i gliubglieno,
 Tebbiy' viecne vieņce spello.**

Kor p[arv]i:

Tieloy' na tleh viscgne blágo, 2350
 Od cistochiæ u karv pallo,
 Na vesseglie sfiem pridrágo,
 O~~x~~vit'chie yur domallo;
 Erse nehtie tij vieriti,
 Ni kraglievom pogoditti. 2355

Kor 2ⁱ:

Boggu vierna dievoyçiço,
 Plemenita kraglieviço,
 Venefrido viek kragliçço,
 Viecna kraglia viereniço,
 Priviscgnemus' draga i milla, 2360
 Viecne vieņces' yur primilla.

Kor p[arv]i:

Zacinaymo Venefridi
 Viecnæ slavvæ, krunnæ, casti,

* Kod Fanceva: ružica

** Kod Fanceva: splelo

Nebeskæsu sad' gnæ vlasti,
 Sfi pievaymo Venefridi, 2365
 Slavvom viscgni gnu uzvisci,
 I blaxenstvom viecniem tisci.
 Vij umarli yur slidite [57^r]
 Gnæ izværsnæ sfe krieposti,
 Casno stechi gnæ xelitte 2370
 Dievicanskæ izvarsnosti.
 Vam gnæy' xivot drum plemenni,
 Dobit'chiete ray blaxenni,
 Venefridu vij sliedite,
 Venefridu sfi slavite. 2375

SLIKKA 5^a

Kadok sam sumahnit izlazzi iz çærqvæ

Vay nemilla dievoyçiço,
 Scto ucinih, gnul' posikkoh,
 Gnoyli glavu ya odsikkoh?
 Vay neharna viereniço, 2380
 Nehtie mene vierenika,
 Martvas', imay sad' karvnika.
 Osfetime sabglia ova,
 Tko me moxe pokarati,
 Gliubav ggnivom mene otrova, 2385
 Yurchie martva yaoh lexatti,
 Yá kraglievicch, yá kragl drughi,
 Nebi lieka moyoy túghi.
 Ya neharnu vecch posikkoh, [57^v]
 Tko Kadokku riec smij rieti, 2390
 Zascto ya gnoy glavu odsikkoh,
 Tkochie smitme tiem koritti?
 Mene huda* nie htilla,
 Venefriday' vay nemilla,
 Moyoy casti vecch liek nayhoh,
 Osfetihse plemenito, 2395
 Stvorih diello pricestitto,
 Procch gliubavi u ggniv zayhoh.
 O, osfeto viekovitta,
 Buddi sfietu casno ocitta.
Beuno u ruçi nossi glávu.
 Ah, nemilli, yaoh karvnice, 2400

* Kod Fanceva: Iuda

Scto se od grieha nepokayesc,
 Ah, pogleday, ubojnice,
 Glavu martvu yosc nehayesc.
 V sarditoy ohollasti
 Nehayescli boxyæ strilæ, 2405
 Procch tebbi su spravnæ vlasti,
 Od pravednæ viscgnæ sillæ.
 Yurye nappet lûk xestokki,
 Necch' spried gnegga mocch' utecchi,
 Napeogay' Privisokki, 2410
 Viecni chiete pakó xdecchi.
 Viscgni Boxe, spusti strijlæ [58^r]
 Gnegga pravvo tij porazi,
 Nagn obrati strascnæ sillæ,
 Da ga more viecni mrazzi. 2415
 Erse nechie da podaye,
 Suvratay* ga u gorucchi
 Yaz oggnenni, viecne u vaye,
 O u pravdah sfemogucchi.

Martavchie pasti u pakao 2420
S' duscom i s' tielom.

SLIKKA 6^a*Azmodeo i Gliuborad**Azmod[eo]:*

Cestittonam, Gliuborade,
 Dvoye diello ko sfarscismo,
 Dievoyciçu vecch ubismo,
 Kadok k' nama u pako padde, 2425
 Cestittonam scto dobismo,
 Xegliæ nasscæ ispunnismo.
 Sfiem pakglieniem bud' cestitto,
 Sfi se sada vesselimmo,
 Scto nas mucci sfe vlasctitto 2430
 Zaboravmo, sfi skoknimmo,
 Zaboravmo sfæ gorkosti
 V vessegliu, u radosti.
 Gna** to kraglia kij proggonni [58^v]

* Kod Fanceva: suvratni

** Kod Fanceva: nje

Vierne slughe nam poganne,	2435
On popasse nasce izgonni,	
A popovom spravglia brane;	
Neka sada gorko placce,	
Morittega smartnæ draccæ.	
Vay, utecce Venefrida,	2440
Nemogossmo gnu dobitti,	
Erse ona viscgniem pridda,	
All' cinismo pogubitti.	
Bij pristrascna i mogúchia,	
Nam bij od gnæ sfuda smúchia.	2445
Sad'ye martva, nam vesseglie,	
Namye raddost uzmnoxila,	
Ispunismo nascæ xegliæ,	
Martva lexij nam nemilla.	
Yosc ye, yaoh, strahovitta,	2450
Al' i martvay' sfiem cestitta.	
Prizamierna yur cudesà	
Suprocch paklu ona tvorrij,	
Vay, otiscly' varh nebesa,	
Od gnæ slavno sfak govorri.	2455
Ah ma tugo, ma xallosti,	
Varh sfieh muka i gorkosti,	
Yeda moxe gnu tko skritti	
Dayu vas pûk vecch ne slavvi.	
All' tko hochie to mocch' smitti?	2460 [59 ^e]
Cinimo dase puk zabavvi	
O druggomu; vay strahosti,	
Oh, pakglienæ mæ gorkosti.	
Yaoh bieximo yur u tminæ,	
Na nas s' nebba sfietlost idde.	2465

Gliubo[rad]:

Scto se strascisc tasctæ od sinnæ,
Sfietlost k' çærqvi sfa otijde.

Azmod[eo]:

Venefriday' u sfietlosti,
Pristrascnæsu gnæ hrabrosti,
Nascæ u yammæ, yaoh, letimmo, 2470
Vecch' u pako nasc bieximo.

SLIKKA 7^a

Beuno i vas puk molli da oxive Venefrida

Beuno:

O, mà glavo plemenita,
 Viscgnieh punna sfieh kriepostij,
 Pristolyesi od mudrosti,
 Krasnom dijkom uzorita. 2475
 Sastanise s' tielom tvoyiem,
 Dociem mollim s' pukom moyiem.
 Sad', o milla, ma druxino,
 I ostali vij karstyanni,
 Budte u molbah sfi særcanni, 2480
 Nemislimo niscta inno.
 Smerniem sarçem sfi molimmo, [59^v]
 Xivòt mártvoy isprossimmo.

Molitva:

Boxe pravi i sfemogucchi,
 Isukarste kragliu od nebbi, 2485
 O gliubavi prigorucchi,
 Bud' ugodnæ molbæ tebbi,
 Prigliubglienno nas uslisci,
 I millostyu blagh utisci.
 Venefridu kraglievçu 2490
 Radi dievstva posiecenu,
 Tvoyu dragu viereniçu,
 Povrati nam oxivglienu:
 Xivu, liepscu i pristallu,
 Vpiet'chiemo t'viecnu hválu. 2495
 O priviscgni stvorce od sfijta
 Otri nascæ groznæ suzzæ,
 Vierno xivu vas puk pijta,
 Venefridu smartnæ iz uzzæ.
 Britka sabglia gnu posice, 2500
 Oxiviyu, Odkúpnice.
 Glavu, Boxe, tielu vrati,
 S'gnimyu mocchno sâm syedíni,
 Nam tu millost blagh nekráti,
 Xivot tielu novvi odmíni. 2505
 Dusci tielo sfey bij vierno,

Vskarsniga tij zamierno.
 Isukarste sfemogucchi, [60^r]
 Tij Lazara s'groba oxi^{vi},
 Vaste molli puk placucchi, 2510
 Venefridu nami oxi^{vi},
 Sijdi s'nebbesa, o blaxena,
 Venefrido, o xudyenna.

Oxivitichie Venefrida

Venef[rida]:

Evvo menne, occe milli,
 Scto s' molbami s'nebba vráti, 2515
 Na umarlos tvoyom silli,
 Od blaxenstva sctom' odvráti?
 Gdi Yesvssa sfæ dieviççæ
 Slijde kæsu s'gnim kragliççæ.
 Ovu millost vam podijli, 2520
 A blaxenstvo moye skrati,
 Dà púk s'tobom vecch neçvili,
 Placse u raddost dà obráti.
 Yur vesseglie ponovitte,
 Pievat' hvalæ yur pocnitte. 2525

Beuno:

Viecnæ t' hvalæ sfemogúcchi,
 Viekoviecnæ bud'ti slavvæ,
 O gliubavyu prigorúcchi
 Sfak ti pievay casti právæ, 2530
 Er tij molbæ nasçæ uslisci
 I xallosnieh blagh utisci.
 Venefridu xijvu i zdravvu [60^v]
 Nam nà xivot opet vráti,
 Sasma krasnu i ghizdavvu,
 S' bieliem viencem oko vrati. 2535
 Hvalæ, slavvæ, harnæ casti
 Sfemoguchioy tvoyoy vlasti.

Sfarha od cina petoga

Na 26. decembra 1627.

TRIUNFO S. VENEFRIDAE

[61^r]

TRAGEDIA DUHOVNA

Govorniçi

Beunoo, abat, mesctar s. Venefridæ s' diaçima
Tenito, kraglievicch, otaç s. Venefridæ
Venefrida dievoyciça
Alano, kragl od Bertagnæ
Vicchniçi kraglievi: Roberto, Oton, Enriko, Vberto
Radiboy s' straxom od boynika voyvodda
Hudobæ: Azmodeo, Belzebub, Gliuborad s' sedmeriçom
Angeli: Straxanin od kragliestva, straxanin kragliev,
Tenitov i Venefridin s' peteriççom
Kadoko, sijn kragliev s' druxinom
Korado, mesctar Kadokov
Kor od dieciççæ
Ermanno, priategl Tenitov
Azmodeo u priliççi Otonovoy
2^a kor od dieciççæ
Yodok dieticch
Slavva, matti s. Venefridæ
Vechia, tetka s. Venefridæ s' dvorkignami
3^a kor od dieciççæ
Cetirri poganski poklisari
Radimio vragh u priliççi Beunovoy
Angeo s' triema angeliemi
4^a kor od dieciççæ
Gerardo dieticch
Nunçiy Ermanno
Kor od angela s' nebesa

[61^r]ATTO P^o[62^r]SCENA P^a

Questa p^a scena deve haver la prospettiva in faccia del
 popolo vna apparenza di chiesa et un bello apparato.
 Beuno abbate col uestito sacerdotale di camiso e di pianeta
 o piviale.
 Dodici chierici, quatro col camiso e dalmatiche et otto con
 le cotte portando in mano li vasi et altro necessario come si
 douesse celebrar la messa.

Tenito padre di s. Venefrida, e Slavva, sua madre, nobilm.^{te} vestiti. Quello con perenti e sei seruitori e queste con otto damigelle ben vestite all' inglese tutti.

SCENA 2^a

In luogo della chiesa in prospettiva un palazzo regio et un bello apparato.

Alano, re di Bertagna, grande regiam.te vestito sedera alquanto also sopra una bella sedia.

Quattro consiglieri doi alla destra e doi alla sinistra sederanno sopra sedie basse.

Radiboy con la guardia di soldati uestiti alla soldatesca armati intraranno in palco e postosi a sedere il re partiranno

fermandosi fuori uicino alle porte.

[62^v]SCENA 3^a

Sara tutta in prospettiva di tela negra con fiamme sopra dipinte. Demonij: Azmodeo uestito di tela negra havra in testa le corna con una ghirlanda di fiore e fronde, ch' habbino d'oscuro e pavonazzo. Portara il carcasso pien di frezze e l'arco.

Cupidine Gliuborad haura l'istesse cose.

Li sette loro compagni pur l'istesso.

Belzebub uestito nero con sopra arme negre armato da soldato con le corna sul cimiero.

Di sotto al palco usciranno con lampo e fumo negro tutti con corna e con le code nere.

SCENA 4^a

L'apparenza della p^a scena in prospettiva.

Quattro angeli celesti uestiti di bianco armati d' arme bianche con spade in mano e cimieri in testa coronati di fiori bellissimi d'ogni sorte.

Vsciranno dalla porta del' tempio in palco, overo dalla cima d'esso sopra una muola scenderanno.

SCENA 5^a

L'apparenza in prospettiva giardini, boschi e monti uestiti d'alberi.

Kadokko, d' anni 20, figlio del rè, uestito superbissimam^{te}.

Con sei compagni susbam^{te} uestiti.

[63^r]

Korado maestro aio di Kadokko uestito da gentilhuomo atempato.

Otone nobilm.^{te} uestito da consigliere atempato.

Sette demonij come ombre dietro a Kadokko eta suoi compagni con le corna e code nere.

Koro di giovanetti uestiti sino a mezza gamba di bellina vesticiole e bolzachini o stivaletti.

ATTO 2°

SCENA P^a

L'apparenza della chiesa dell'atto p^o, scena p^a.

Beunoo abbate uestito come prima inanzi alla chiesa sarà solo, doue lo uera à trouar Tenito solo uestito al solito.

Ermanno loro amico uestito da gentilhuomo.

SCENA 2^a

L'apparenza di campagna, in prospettiva città, fortezze, torrioni, armi, artiglierie etc.

Alano Re armato d'arme bianche indorate et intorno al cimiero la corona regale.

Roberto capitano generale in arme bianche.

Radiboy logotente con tutto l'essercito armato d'ogni sorte d'arme.

SCENA 3^a

[63^v]

L'apparenza come della 2^a scena del p^o atto.

Il re con li consiglieri tre soli et la guardia alle porte, come nella 2^a scena del p^o atto.

SCENA 4^a

L'apparenza istessa della precedente.

Il re in camera con Kadoko, suo figlio, e con Ottone solo consigliere.

SCENA 5^a

Kadokko in camera con Azmodeo in forma d'Ottone nel uestito dinanzi e di dietro con uestito nero di demonio con la coda e con le corna sotto al capello.

SCENA 6^a

Kadokko solo, uestito al solito, con l'ombra dietro di
Gliuboraddo Cupidine con le corna e con la coda.
Koro di giovanetti al solito.

ATTO 3°[64^r]SCENA P^a

L' apparenza della 2^a scena del atto p^o.
Tenito e Beunoo in camara e Venefrida uestiti tuti come di
sopra. Yodokko paggio uestito all'Inglese.

SCENA 2^a

Tenito in casa sua et Ottone mandato dal re.

SCENA 3^a

La madre Slavva, Venefrida figlia è Vechia zia con le
damigelle tutte uestite al solito in casa sua sule sediette.

SCENA 4^a

Slavva, Venefrida e Vechia sule sediette. Tenito et Ottone
sule sedie in casa di Tenito tutti.

SCENA 5^a

Kadokko, Beunoo e Korado
Beunoo in habito d'abbate monaco in palazzo del re.
Koro di giovanetti al solito.

ATTO QUARTO

[64^v]SCENA P^a

L'apparenza del palazzo regio.
Azmodeo in forma dinanzi d'Ottone è di dietro come di
sopra. Kadokko uestito al solito.

SCENA SLIKKA 2^a

Il re con la corona uestito regiamente è saco dodici
consiglieri nobilim^{te} uestiti tutti all'inglese. La corte à la
guardia.

In sala regia p dare l'vdiencia e quatro ambasciatori de
Skoçesi et Pitoni uestiti alla Skoçese chi dimandano pace
dal re.

SCENA SLIKKA 3^a

L'apparenza del palazzo.
Radimio demonio in forma di Beunoo è Venefrida con la
zia Vechia in casa loro.

SCENA 4^a

In palazzo regio nelle stanze secrete.
Kadokko solo senza mantello passeggiando doue lo uà à
trouar Ottone.

SCENA 5^a

[65^r]

Venefrida sola in camera doue li apparisce il suo angelo
custode contre altri sopradetti della 4^a scena e d' atto p^o.
Vestiti come di sopra usciranno di chiesa.
Koro di govanetti al solito.

ATTO QUINTO

SCENA P^a

L'apparenza di palazzo e di camara.
Kadokko supbam.^{te} uestito ala improuiso entra in casa con
Ottone nobilim.^{te} uestito.
Venefrida è ritrovata sola in uestito positiuo di casa à canto
della quale ui sarà l' angelo custode uisibile à lei et à
loro inuisibile.

SCENA 2^a

L'istessa apparenza della precedente.
Gerardo seruitore di Kadokko darà ad esso la nuova, che
Venefrida se ne fugita in chiesa, doue egli infauriato la va
trouare.

SCENA 3^a

L'apparenza in prospettiva sarà la chiesa d'onde uscira in
palco. Ermanno nuncio solo tutto spaventato uestito da

gentilhuomo racontarà il caso seguito in chiesa, come Kadokko habbia tagliato la testa à Venefrida.

SCENA 4^a

Koro d'angeli su' dal cielo sopra una nuuola cantarà le lodi di Venefrid, vergine e martire gloriosa. La nuuola sarà sopra la chiesa d'onde pian piano scendendo, spargeranno come celesti fuori d'ogni sorte.

SCENA 5^a

L'apparenza sarà dinanzi la porta della chiesa.
Kadokko solo con la scimitarra in mano come forsenato infuriato.
Beunoo uestito sacerdotalm.^{te} con li chierici uestiti di cotte porterà in mano la sacra testa di s. Venefrida, che spargerà sangue dalle vene per tutto, et inanzi la porta della chiesa riprenderà aspram^{te} Kadokko della gran sceleratezza commesa il quale non mostrando niun...

Segno di pentimento [66^r]
glioso cascarà m
da demonij il s
l'anima.

[Strana potpuno prazna] [66^v]

Malam.^{tu} si consiglia [67^r]
Chi la donna altiera piglio
Che à lei i sempre logetto
Conuien stargli al suo dispetto.

Donna J:

Malam.^{be} li consiglia
Chi la moglie altiera ciglia,
Che a lei a sempre e segetto
Corniere stargli al suo dispetto.
Specchio sia.

INDEX

A (a)

abat (abat 61^r)
Agata (Agata 19^v)
Agneta (Agneta 19^v)
ako (ako lor, 13^v, 34^r...)
Alan (Alan 3^r, 13^r, *Alano* 61^r)
Aldegunda (Aldegunda 19^v)

Alderada (Alderada 37^v)
ali (alli 8^v, 14^r, 19^v...)
andeoski (angelski 5^r)
andeo (angeo 3^r, 7^v, 16^r...)
Azmodeo (Azmodeo 13^v, 15^v, 17^v)

B (b)

ban (ban 11^v)
bedro (bedro 13^v)
Belzebub (Belzebub 15^v)
Bertaña (Bertagna 3^r, 16^r, 19^v, 20^r)
besida (besidda 31^v)
besjediti (besieditti, 19^v, 23^r; *besiditti* 48^v)
Beuno (Beunoo 3^r, 20^v, 30^v)
bez (bez lov, 14^r, 16^v...)
bezbroyni (bezbroyni 13^r)
bijeli, -a, -o (bieli 56^r, 60^v, biela 4^r, 5^v...)
bileg (bigliegh 8^r)
biser (biser 14^v)
bistar (bistar 21^r, 32^r)
biti (esse, bijti 4^r, 9^r, 11^v; *bitti* 15^v, 19^r)
biti (=tući, *bitti* 49^r)
bježati (biexati 15^v, 22^v, 43^v, 51^r)
blagi (blaghi 8^v, 21^r; *blag* 7^v, 31^v)
blago (=bogatstvo, imañe, blago 15^v, 19^v)
blago (prilog, blago 29^r)
blagost (blagost 20^r)
blaznost (blaznost 16^v, 51^r)
blaženi (blaxeni 6^v, 7^v, 19^v, 36^v)
blaženstvo (blaxenstvo 41^r, 60^r)
bliže (prilog, blix 21^r)
bližni (blixgni 13^r)
blud (blud 6^v, 51^r)
bludni (bludni 28^v, 42^v, 51^r)
bludnost (bludnost, 5^r, 5^v, 30^r, 43^r)
bo (veznik, bo 10^v, 30^v...)

Bog (Boog 5^v, 7^v, 8^v, 12^r, 16^v...)
bogati (bogati 55^v)
bogatstvo (bogačstvo 41^r)
bogumila (bogumilla 19^r)
boj (boy 11^r, 11^v, 22^v, 23^r)
bojarski (boyarski 10^v)
bojati se (boyati se 8^r, 10^v, 29^r, 42^v)
bojazan (boyazan 29^r)
bojnički (boynicki 9^r)
bojnik (boynik 3^r, 9^v, 10^v, 22^v)
boje (boglie 10^v)
boravati (= davati boravak, boravvatti 41^r)
boraviti (boravitti 16^v)
božanstveni (boxanstvenni 14^v, 33^r, 52^r)
božanstvo (boxanstvo 33^r)
božji (boxyi 7^v, 8^v, 16^v, 20^v)
brana (= odbrana, brana 10^v, 13^r, 13^v, 16^r)
braniiti (braniti 34^r, 46^v)
brboriti (barboriti 49^r)
Breuna (Breuna 15^r)
brinuti se (brinnuti se 28^r, 38^v)
britki (britki 55^r, 59^v)
Briton (= Britanac, Briton 13^r)
broj (broy 5^r)
brodar (brodar 15^r)
brz (barz 25^v, 50^r)
brzo (= prilog, barzo 30^v)
buna (buna 47^v)
bura (burra 29^v)

C (ç)

car (çar 12^v)
carigradski (çarigradski 12^v)
carstvo (çarstvo 12^v)
cesar (çesarr 40^r)
cesarica (çesarriça 23^v)
cesarić (çesaric 22^r)
cesarski (çesarski 19^r)
cijeć (çiecc 18^v, 56^r)
çkniti (çknitti 8^v, 11^v, 15^v, 49^v)

crkva (çærqva 13^v, 15^v, 17^v, 19^v, 45^v /
 çarqva 39^r)
crłeni (çerglieni 56^r)
crni (çaerni 14^r)
cvijet (çviet 17^v, 25^v)
cvijetje (çvietje 8^r, 18^v, 30^v)
cvjetni (çvietni 14^v, 17^v, 29^v)
cviliti (çviliti 60^r)

Č (c)

čas (cas 55^v)
časni (casni 21^r / *cesni* 39^v)
časník (castnik 15^v, 21^r)
časno (prilog, casno lor, 11^r, 56^v)
časnost (casnost 9^r)
časom (prilog = za jedan čas, brzo;
 cassom 29^r)
čast (cast 4^r, 5^v, 6^r, 8^r...)
častan (castan 5^v, 6^v, 8^v, 17^r)
časten'je (castenye 27^r, 36^v)
častiteľ (castitegl 46^v)
častiti (castiti 6^r, 8^v, 12^r, 16^v)
čekati (cekati 11^r, 31^v)
čemerni (cemerni 28^v)
čemernost (cemernost 43^r)
čestit (cestit 7^r, lov)
čestiti (cestitti 11^r, 14^r, 16^r, 18^r...)
čestitiiti (cestittiti 5^r, 30^v)

čestito (prilog, cestitto 17^r)
četiri (cetirri 3^r, 61^r, 21^v, 46^v)
četrvti (cetværti 44^v, 52^r)
čeznost (ceznost 45^r)
čeznuti (ceznuti 29^r, 43^r)
čin (cin 6^r, 30^v)
činiti (ciniti 9^v, 10^r, 11^r, 13^v, 16^v)
čin'en'je (cignenye 9^v)
čist (cist 6^v, 15^r, 16^v, 56^r)
čistoća (cistochia 7^v, 8^r, 15^r, 16^v)
čistočev (cistochiev 15^r)
čistost (cistost 7^v)
čovjek (coviekk 22^r, 38^v)
čudesā (cudesa 4^r, 18^v)
čudni (cudni 24^r)
čudno (prilog, cudno 4^r, 19^r)
čuti (cuti 4^r, 9^r, 14^r, 15^v, 21^v, 27^r)

Č (chi, ch, cch)

čačko (chiachko 25^v, *chiacchko* 34^r)
čud (chiud 13^v, 17^r, 32^r)

čutiiti (chiutiti 15^v, 23^v, 27^r, 31^r)

D (d)

dake (= dakle, dake lov, 11^v, 15^v)
daľe (daglie 31^r)
dan (dan 4^r, 6^v, 20^r)
danak (danak 17^v)
današñi (danascgni 4^r, 20^r)
Dancika (= Gdansk, njem. naziv;
 Dançika 9^v, 13^r)
danica (zvijezda danica, daniçça 7^v, 8^r,
 19^v)
dar (dar 7^v, 26^r, 26^v, 47^r)

darivati (darivati 38^r, 47^r)
darovati (darovati 12^r, 20^r, 21^r)
davati (davati 20^v, 41^r, 48^v)
dati (datti 6^r, 12^r, 19^v, 20^v, 34^r)
davni (davni 18^v, 24^r)
davñi, -a, -e (davgni 8^v, 13^v)
dažditi (daxditti 15^r, 18^v)
dečembar (decembar 60^v)
desna (= desnica ruka, desna 25^r)
desnica (desniçça 12^r, 15^r, 15^v)

- devet* (devet 3^r)
dičiti se (dijciti se 12^r, 14^v, 19^v, 23^v)
dići (dicchi 20^v, dighsci 55^r)
dignuti (dighnuti 8^r, 24^v, 33^r)
dijak (diak 6^r, 8^v, 61^r)
dijamant (diamant 35^r)
dika (dika 7^r, 7^v, *dijka* 8^r, 19^r, 26^r)
dikla (dikla 15^v, 18^r)
diklica (dikliça 18^r)
diliti (dijlitti 42^v)
dio (dio 47^v)
dijete (diète 22^v)
dječica (dieciçça 3^r, 20^r, 43^v)
djelo (diello 6^v, 8^v, 9^v; *dillo* 4^r, 47^r)
djetić (dieticch 3^r, 30^v)
djetinstvo (dietinstvo 26^r)
djeva (dieva 7^r, 7^v, 8^r, 20^r, 38^v; *dijva* 50^v)
djevica (dieviçça 3^r, 7^v, 8^r, 12^r...; *dieviçça* 21^v)
djevičanski (dievicanski 51^v, 57^r)
djevojčica (dievojciçça 4^r, 17^r, 20^r, 57^r)
djevojka (dievoyka 55^v)
djevstvo (dievstvo 4^r, 5^v, 15^r, 16^v...)
dno (dno 17^r)
doba (doba 6^v, 9^r, 16^r)
dobar (dobbar 5^r, 8^v, 10^v)
dobitak (dobitak 4^r)
dobiti (dobitti 13^v, 58^v; *dobiti* 36^v)
dobitnica (dobitniça 5^v, 11^r)
dobivati (dobijvati 19^v)
dobro (=imenica, dobro 55^v)
dobročesni (dobrocesni 18^r, 21^v)
dobrota (dobrota 8^v)
dočekati (docekati 22^v)
dočijem (dociem 12^r, 25^r, 29^v, 53^v)
doći (docchi 8^v, 21^v; *docch* 24^v; *doyti* 14^r, 21^r; *doycchi* 51^r)
dogovor (dogovor 9^v, 36^r)
dohitiiti (dohititi 32^r)
dohoditi (dohoditi 44^v, 38^v)
dojiti (doitti 20^r)
- doletiti* (doletitti 15^v)
doma (= kući, prilog: doma 22^r, 32^r)
domalo (domallo 56^v)
doniti (doniti 14^v, 18^v)
donositi (donossiti 4^r, 10^v, 38^r, 44^v)
dosti (dosti 58^r)
dostojan (dostoyan 13^v, 23^v, 36^v)
dovečer (dovecer 30^v)
dovoditi (dovoditi 13^r)
dozvati (dozvati 9^v, 31^v; *dozvatti* 41^v, 46^v)
drača (dracca 58^v)
dragi (draghi 21^r, dragi 36^v, 50^r)
draga (jubavnica, drágha 19^r, 26^v)
draži, -a (draxa 16^v, draxi 17^v)
dražiti (draxiti 29^v)
dresele (dresseglie 7^r, 8^r, 9^v, 15^r, 17^v...)
drpiiti (darpitti 42^v)
drug (druĝh 45^v, *drug* 7^v, 13^r)
drugi, -a (drughi 13^r; *drugghi* 4^r, 7^r, 8^v; *drugi* 45^r; *druga* 41^r)
drum (drum 57^r)
društvo (društvo 39^r)
družba (druĝba 5^r, 8^v, 14^r, 32^r)
družina (druĝina 3^r, 6^r, 7^r, 41^v)
družiti (druĝiti 12^v, 40^v)
država (darxava 10^r, 22^v, 48^r)
dubina (dubina 24^v)
duh (dûh 21^r; duh 33^r, 34^r, 38^r)
duhovni (duhovni 61^r)
duša (dusca 6^v, 20^r, 33^r, 34^v, 41^v...)
dušica (dusciçça 56^r)
dvanaest (dvanaest 6^r)
dvaš (= dva puta, dvasc 19^v)
dvojal dvoje (dvoya 8^r, 5^v, 15^v; *na dvoje* 42^v)
dvojica (dvoicçça 15^v)
dvor (dvor 7^v, 8^r, 12^v, 14^r, 16^r...)
dvoranin (dvoranin 4^r, 5^r, 6^v, 15^v, 16^r)
dvoren'je (dvorenje 39^r)
dvoriti (dvoritti 15^v, 24^r, 25^r, 39^r)
dvorkiña (dvorkigna 3^r, 37^v, 38^v)

E (e, æ)

- Elena* (Elena 19^v)
Enriko (Enriko 61^r)
er (er' 7^r, 14^r, 16^r)
ere (ere 13^v, 23^v)
- Erman* (Erman 21^v, 54^v; Ermano 61^r)
eto (etto 10^r)
evo (evvo 4^r, 8^r, 14^v, 31^v)

F (f)

Frañáčka (Fragnacka 36^v)*frañáčka* (fragnacka 18^r, 23^v, 36^r)

G (g; gh)

gasnuti (gasnuti 40^r)
gdi (gdi 16^r, 33^v, 60^r)
gdigod (gdigod 14^r)
gdino (gdino 10^r)
Gerardo (Gerardo 53^v, 61^r)
ginuti (ghinuti 15^v, 16^r, 24^v, 40^r)
gizdav (ghizdav 14^v, 16^r, 41^r, 51^r)
glad (glad 10^r)
glas (glas 14^r, 15^v, 44^v)
glasiti (= razglasiti, objaviti; glasiti 32^r)
glasoviti (glassoviti 11^r, 53^r)
glava (glava 54^r, 54^v)
gledati (gleddati 4^r, 6^v)
gnati (gnati 58^v)
gnusni (ghnusni 35^r, 49^v)
gñiv (ggniv 10^v, 46^r, 55^r)
gñivni (ggnivni 28^v)
gōd (= godina, god 8^r)
golem (golem 18^r)
golubica (golubičca 56^r)
gonetati (gonetati 21^v, 23^v, 19^r, 26^v)
gora (gora 35^r)
gorak (gorak 10^v, gorka 10^v)
goriti (goritti 24^r, 43^r)
gori (= komparativ od loš, gorri 30^r)
gorkost (gorkost 29^v, 30^r, 41^r, 58^r)
gorski (gorski 52^r)
gospa (gospa 8^r)
gospar (gospar 39^v, 47^v)
gospoda (gospoda 39^v)

gospodar (gospodar, 26^r, 26^v)
gospodin (gospodin 21^v)
gospodovati (gospodovatti 23^r)
gospodski (gospočki 23^v, 30^r, 34^v, 38^v)
gospodstvo (gospostvo 15^v, 41^v)
gospoja (gospoya 33^r, 37^v, 41^v)
govor (govor 9^r, 28^r, 45^v, 49^r; *govvor* 9^v)
govoren'je (govorenje 41^r)
govoriti (govoritti 28^r, 41^v; *govorriti* 10^v, 19^r, 20^v, 21^v)
govornik (govornik 3^r, 61^r)
grabiti (grabbiti 15^r, 39^r)
grad (grad 4^r, 7^r, 7^v, 10^r; 11^r...)
grajanin (grayhanin 6^v, 15^v)
grčilo (garcillo 30^r)
grede (grede 54^v)
grešan (grescan 6^v, 9^r, 20^v)
grešnost (grescnost 20^v)
grijež (grieh 6^v, 33^v, 57^v)
grki (garki 43^r, gærko 30^r, 58^v)
grliti (garliti 15^v)
grob (grob 34^v; *greb* 30^r)
grom (grom 43^v)
grozni (grozni 59^v)
gubiti (gubiti 39^r)
gublen'je (gubglienye 25^r)
guliti (guliti 15^v)
gusa (= gusar, gusa 35^r)
gusovati (gussovati 14^r)
gvozdni (gvozdenni 10^v, 22^v)

H (h)

hajati (hayti 4^r, 11^r, 36^v, 39^r, 51^r)
ham (= han, titula; ham 12^v)
har (har 40^v, 55^r)
haran (haran 12^r, 27^v, 37^r)
harnost (harnost 6^r)
himba (himba 52^v)
hina (= himba, hiñeñe, hina 51^r)
hiniti (hiniti 52^v)
hip (=tren, čas, hip 53^v)
hitar (hitar 14^r, 31^r)
hitati (=hvatati, hittati 46^r)

hitno (hitno 26^r, 31^v, 53^v)
hitrost (hitrost 9^v, 19^r, 19^v)
hlepiiti (hlepiiti 47^r, 54^v)
hoča (= htijene, hocchia 31^r, 40^r)
hoditi (hoditi 29^v)
hote (=htijući, hote 46^r)
hotjen'je (hotienye 37^r; *htienye* 31^r)
hrabreni (hrabreni 12^r, 16^r, 22^v, 23^r)
hrabrenost (= hrabrost, hrabrenost 23^r, 56^r)
hrabrost (hrabrost 9^v, 11^r, 17^r, 19^v)

hrliti (= žuriti, harliti 14^r, 14^v, 15^r, 15^v, 17^r, 17^v)
hrlo (= brzo, harlo 14^r, 15^v)
hrlost (harlost 9^r, 9^v)
htjeti (htieti 4^r, 22^r; *hiiti* 12^r, 15^r, 19^r, 57^v)
hiijen'je (htienye 31^r; *hotienye* 37^r)

hudi (hudi 4^r, 9^v, 11^r, 16^v...)
hudoba (hudoba 3^r, 5^r, 15^v, 16^r, 14^v)
hudobina (hudobinna 4^r, 16^r, 34^v)
huliti (hulliti 15^v, 41^v, 54^r)
hvala (hvala 7^r, 8^v, 12^r, 14^v, 20^r, 37^r)
hvastati (hvastati 55^v)

I (i, ij)

ići (icchi 4^r, 8^v)
igra (igra 14^v, 16^r, 17^v)
igran'je (*igranye* 37^v)
igrati (igrati 14^r, 14^v, 18^v)
ikad (ikad 35^v)
ili (illi 22^v; *ill'* 23^v)
imati (imatti 36^v)
ime (imme 7^r, 23^r...)
indijanski (indianski 12^v)
ini, *ino* (inni 17^r, 28^r, 31^v; *inno* 8^v, 19^r)
inostranac (innostranač 10^r, 24^v)
inostrani (innostrani 21^r)
inostranski (innostranski 10^v)
ishoditi (ishoditi 19^v)
iskati (iskatti 2^r, 4^r, 23^v, 36^r)
iskorijepiti (izkoriepi 20^v)
iskra (iskra 13^v)
iskriviti (izkriviti 27^v)
iskusiti (iskussiti 27^r, 30^v)
ispraviti (ispraviti 27^v)
ispravni (ispravni 35^v)
isprošiti (isprošitti 7^r, 59^v)
ispuniti (ispunniti 26^r, 45^r)
isteći (istecchi 9^r)
istina (istina 19^r, 34^r)
istinom (=uistinu, istinom 21^v)
istjerati (istierati 14^v)
isti (isti 38^v)
istočni (istocni 12^v)

istok (istokk 12^v, 15^r)
Isukrst (Isukarst 59^v)
iz (iz 4^r)
izabrati (izabratti 33^v)
izbirati (izbirati 19^r)
izdajni (izdayni 9^v)
izginuti (izghinuti 38^v)
izgled (izgled 55^v)
izgledati (izgledati 5^r, 56^r)
izgovoriti (izgovoriti 11^v)
izgoniti (izgoniti 58^v)
izgubiti (izgubitti 4^r, 30^v)
iziskan'je (iziskanye 31^r)
iziti (izijiti 4^r, 14^v, 23^r, 55^v)
izlaziti (izlaziti 57^r)
izliti (izlitti 25^r)
izmiješati (izmiescati 20^v)
izmisli (izmisli 7^r)
izreći (izrecchi 37^r)
izrijeti (izrieti 21^v, 26^v, 42^r)
izružni (izružni 55^v)
izvaditi (izvaditi 45^r)
izvesti (izvesti 14^r)
izvoditi (izvoditi 7^r)
izvračati (izvrachiati 29^v)
izvrsita (izvarsita 19^r, 46^r)
izvrsni (izvarsni 39^v, 56^v)
izvrsnost (izvaersnost 19^v, 56^v)
izvrstiti (izvaerstiti 24^r)

J (y)

ja (ya 4^r, 13^v)
jačati (yacati 43^v)
Jadok (Yadok 30^v, Yodok 61^r)
jak (= snažan, yak 5^r, 7^v, 9^v)
jak(o) (= kao; yak 5^r, 7^v; *yako* 12^v, 17^r)
jakost (yakost 9^r, 52^r)

jali (= zli, zla, yali 52^v)
jama (yamma 12^v, 16^r, 59^r)
jaoh (yaoh 57^r)
Japon (Yapon 12^v)
jarmiti (yarmiti 30^r, 44^r)
javiti (yaviti 53^v)
jaz (yaz 58^r)

jeda (yeda 8^v, 19^r, 21^r)
jedan (yedan 12^r, 13^v, 23^r, 30^v)
jedini, -a (yedini 4^r, 21^r, 24^r)
jednak (yednak 33^v)
jednom (yednom 9^r)
jedva (yedva 19^v, 27^v, 38^v)
jer (yer 28^v)
jezero (yezero 42^v)
jezik (yezikk 6^v, 9^r, 9^v)
Jezus (Yesus 39^r, 60^r)

još (yosc 4^r, 12^v)
jošte (yoscte 42^v)
Judita (Yuditita 19^v)
jug (yugh 15^r, 29^v)
jur (yur 4^r, 5^r, 11^v...)
jurve (yurve 15^r)
junački (yunacki 11^r)
junak (yunak 22^v)
junaštvo (yunactvo 23^r)
jutro (yutro 30^v, 43^r)

K (k, q)

kad (kad 15^v, 19^v)
kadgod (kadgod 17^r)
Kadok (Kadok 15^v, 16^r, 17^v...)
Kafre (Kafrae 15^r)
kajati se (kayati se 43^r)
kako (= kao; kako 30^r)
Karibda (Karibda 15^r)
kazati (kazati 13^r, 31^v)
kćer (kchier 21^r, 30^v)
kćerca (kchierca 7^r, 8^v, 32^r)
kći (kechi 31^v)
ki, ka (kij 7^r, ka 9^v, 12^r, 19^r)
Kina (Kina 12^v)
kīp (kijp 55^v)
klada (kladda 30^r)
klañati se (klagnati se 13^r; *klagnatti* 40^v)
klečati (klecati 11^v)
kľuč (kgliuc 15^r)
knez (knez 11^v)
koi (koya 12^r)
koliko (kolikko 11^v)
kolo (kolo 7^r, 14^r, 14^v)
koleno (kolienzo 23^r)
kopje (kopye 11^r, 23^r)
kopjenik (kopyenik 22^v)
kopniti (kopnitti 15^r)
kor (kor 3^r, 5^r, 8^r, 20^r, 38^v)
Korado (Korado 17^v, 61^r)
koristan (koristan 10^r)
koriti (koritti 57^v)
kositi (kossiti 10^v)
kovati (kovatti 11^r)
kraj (kray 43^v)
kraj (kragl 3^r, 4^r, 11^v, 16^r...)

kraļevica (kraglieviča 4^r, 5^r, 12^r, 19^r...)
kraļević (kraglievicch 3^r, 6^r, 15^r, 17^r...)
kraļev (kragliev 3^r, 5^r, 11^r)
kraļevski (kraglievski 4^r, 9^v, 10^r, 19^r, 32^v)
kraļevstvo (kraglievstvo 3^r, 11^v, 16^r)
kraļski (kraglski 25^v, 34^v)
krasan (krasan 7^v, 9^r, 19^r, 23^v...)
kratiti (= uskratiti, kratiti 59^v)
kratko (kratko 10^r)
krepki (krepki 20^r)
krepst (krepst 50^v; *kriepst* 5^v, 7^r, 8^v, 55^r...)
krotko (krotko 10^r, 31^v)
krotkost (krotkost 19^v)
krstjanin (karstyanin 13^r, 13^v, 15^v, 21^v...)
krstjanski (karstyanski 38^v, 47^r)
krstjanstvo (karstyantstvo 16^r, 41^v, 44^v)
kruna (krunna 4^r, 5^v, 8^r, 23^r...)
kruniti (krunniti 34^v, 49^r)
krut (krut 52^r)
krv (karv 25^r, 55^v; *kærv* 25^r)
krvav (karvav 56^r)
krvnica (karvniča 30^r, 55^v)
krvnik (karvnik 57^r; *kærvnik* 50^v, 55^r)
kuća (kuchia 10^r, 11^r, 21^v, 45^v)
kud (kud 17^v)
Kudegunda (Kudegunda 19^v)
kuna (kuna 49^r)
kupiti (= skupljati; kuppiti 24^r, 47^v)
kušān (kuscān 9^v)
kušān'je (kuscānye 31^r)
Kuzul (Kuzul 12^v)

L (l)

lada (lada 43^r)
lahka (lahka 30^r, 56^r)
lasno (lasno 24^v)
Lazar (Lazar 60^r)
laž (lax 6^v)
ledeni (ledeni 52^v)
letiti (letiti 15^v, 23^r, 43^r)
ležati (lexatti 57^r, 58^v)
lice (lijče 6^r)

ličiti (lijciti 41^v)
lijek (liek 34^r, 57^r; *lik* 7^r)
lijepi (liepi 6^v, 7^v, 12^r, 14^v, 21^r, 33^v; *li-epsca* 8^r)
lijepost (liepost 19^v, 24^r, 38^r, 43^v)
lud (lud 30^r, 46^r)
luk (lûk 11^r, 12^r, 13^v...)
lupati (lupati 42^v)

Ľ (gli, gl, li)

ľubav (gliubav 4^r, 8^v, 14^r, 14^v...)
ľubavnik (gliubavnik 28^r; *gliubovnik* 29^r, 43^r, 41^r, 51^v)
ľubiti (gliubitti 5^v, 12^r, 17^v, 42^v...)
ľubleni (gliubglieni 6^v, 10^r, 14^r, 56^v...)
ľublenik (gliubglienik 55^r)
ľublen'je (gliubglienye 42^v, 43^r)
ľubľivo (gliubglivvo 47^r)

ľuborad (Gliuborad 14^r, 61^r)
ľubovnički (gliubovnicki 50^v)
ľudi (gliudi 10^r, 22^v, 24^v)
ľudski (gliučki 20^v, 7^v, 30^r, 42^v)
ľupki (gliubki 14^r, 20^r, 25^r, 49^v)
ľuti (gliuti 15^r, 16^v, 28^v)
ľuveni (gliuveni 17^v; *gliubvenni* 24^v, 25^r)

M (m)

mâ (= moja, ma 8^v, 12^r, 17^v, 19^r)
ma (veznik, 15^v)
mač (mac 10^r, 10^v)
magla (maghla 6^r)
magnutje (maghnutyje 7^v)
mahnit (mahnit 9^v, 15^v, 17^r)
mahnitati (mahnitati 16^r, 28^v, 46^r)
mahnitost (mahnitost 42^v)
majka (mayka 7^v, 8^r, 19^v, 20^r...)
malo (= prilog, mallo 19^v; malo posli 45^r)
mamiti (mamiti 52^v)
maňi (magni 12^r)
Mart (= Mars, bog rata; Mart 13^r; *Marte* 13^v)
mat (= majka, mati; mat 19^v)
matti (matti 3^r, 45^v, 55^v)
medeni (medenni 26^r)
meju, meu (meyu 7^r, 10^r; meu 56^r)
meštar (mesctar 3^r, 61^r)
mi (= zamjenica, mij 8^r, 9^v, 11^v...)
mili, -a, -o (milli 14^r, 16^r; milla 20^r; millo 8^v; mio 4^r, 12^r, 17^v)
milost (millost 16^v, 19^v, 46^r; millos 12^r, 20^r)

milostivo (millostivo 47^r, 46^v, 50^v)
minuti (= prošli, minuti 10^r)
mir (mir 10^v, 11^v, 18^v, 20^r)
miran (miran 4^r; mirno 5^r, 6^v, 8^v, 15^r)
mirisni (mirisni 30^v, 56^r)
misao (mijšao 9^v, 12^r, 17^v...)
misliiti (misliitti 12^r, 16^r, 16^v, 19^v...)
mišlen'je (miscglienye 11^v, 16^v, 34^v, 42^r)
mjera (mierra 35^r)
mjesec (miesseç 9^r)
mjesto (miesto 16^r, 6^v; misto 23^v = umjesto)
mladica (mladičca 37^v)
mladić (mladicch 25^r, 53^r)
mladost (mladost 17^v, 30^r)
mlaji (mlayhi 11^r)
mniti (= misliti, mniti 34^r, 36^v)
mnogi, -o (mnoggo 10^v; mnoggi 16^v; mnoghi 21^r; mnogghi 24^r; mnozi 8^v)
mnoštvo (mnoxtvo 9^v, 10^v, 15^v, 39^r)
množ (mnox 7^v, 14^r, 22^v)
moć (mocch 12^v, 15^r, 43^r)
moći (mocchi 7^r, 10^r, 11^r, 12^r,...)

moćni (mocchni 15^v, 16^v, 51^v, *mocch*-
hno 59^v; *mocchan* 50^v)
modri (modri 56^v)
mogorski (mogorski 12^v)
mogući (= moćan, mogucchi 4^v, 11^v,
23^r...)
mogucstvo (mogucbstvo 23^r)
moy (moy 6^v, 12^r; *moya* 14^r; *moye*
13^v)
molba (molba 7^r, 9^r, 59^r...)
moliti (molliti 4^r, 7^v, 11^v, 33^v, 41^v; *mo*-
liti 11^v, 15^v, 17^r)
molitva (molitva 33^v)
molen'je (moglienye 47^r)
more (morre 7^v, 15^r, 29^v, 42^v)
moriti (moriti 10^v, 43^r, 58^r; *moritti* 41^r,
48^v)
mornar (mornar 15^r)
morski (morski 17^r, 24^v)
motren'je (motrenye 5^r)
motriti (motriti 9^v; *motritti* 45^v)

mrz (mrz 10^r, 58^r, 52^r)
mreža (mrexa 28^v, 35^r)
mríti (mrítiti 10^r, 30^r)
mrmoriti (marmoriti 41^v, 49^v)
mrtav (martav 5^r; *mariva* 57^r)
mrzen'je (marzenye 41^v)
mrziti (marzitti 15^r, 16^v, 41^v, 46^r)
mrzitelj (marzittegl 46^v)
muče (= šutke, muce 47^v)
mučenica (muccenica 3^r)
mučiti (muciti 58^r)
mudri (mudri 9^r, 12^r; *mudar* 11^v, 21^r,
41^v; *mudro* 19^r, 38^v)
mudrost (mudrost 4^r, 8^v, 19^v, 31^r,
59^v...)
muka (muka 14^v, 17^v, 35^v, 48^v, 58^v)
muški (muscki 27^r, 38^v)
mutiti (mutiti 24^r)
mutni (mutni 29^v)
muž (mux 15^v, 42^v...)

N (n)

na (= prijedlog na 15^r, 16^v...)
način (nacin 11^r, 45^r)
nadahnutje (nadahnuty 31^v)
nadati (nadati 11^r)
nadariti (nadariti 26^r, 7^r)
nadopuniti (nadopunniti 24^v)
nadstupiti (nadstupiti 9^v)
nagovoriti (nagovoriti 45^r)
nahoditi (nahoditi 38^v)
najgorući (naygoruchi 14^r; *naygoruc*-
hia 52^r)
najkrajni (naykrayni 22^v)
najlepši (nayliepaci 4^r)
najveći (nayvecch' 39^v)
najvlastita (nayvlastitita 19^r, 24^r;
nayvlastita 48^v)
najti (*se*) (nayhti se 52^v; *nayhti* 57^v)
nakiniti (nakaniti 20^r)
nakazan (nakazan 34^v, 49^r)
namisliti (namisliti 11^v, 17^r, 31^v, 36^r,
38^v)
namišten'je (namiscglienye 13^v)
naoštriti (naoscriti 10^v)
napast (napast 33^v)
napet (napet 57^v)

napeti (napeti 44^v, 57^v)
naprava (napravva 16^r)
napraviti (napraviti 20^v)
naprida (naprida 37^v)
napuniti (napunniti 26^r)
narav (narav 13^v, 35^r)
naravski (naravski 35^v)
naredba (naredba 10^r, 13^v, 25^v, 31^v)
narediti (narediti 11^v, 14^r, 38^r)
narod (narod 13^r, 23^r)
nasićen'je (nasichienye 43^r)
nastojati (nastoyati 10^r, 10^v, 16^v, 27^v)
naš (nasc 6^v, 8^v, 15^r...)
nathoditi (nadhoditi 19^v)
naučiti (nauciti 34^r)
nauditi (nauditi 17^r, 31^r)
nauk (nauk 21^r, 41^v)
nauka (nauka 19^r; *naukka* 41^v)
navijestiti (naviestiti 22^r, 37^r)
navjesnik (naviestnik 4^r, 54^v)
nazvati (nazvati 39^v)
nebesa (nebesa 3^r, 20^r, 18^v...)
nebeski (nebeski 5^r, 16^r, 49^r)
nebo (nebbi 6^v, 7^r, 12^r, 13^v...)
neboli, -a (neboli 51^v, *nebola* 34^v)

nečasan (necasan 16^v, *necasno* 9^v, *ne-casno* 9^v)
nečast (necast 9^v, 54^r, 55^r)
nečisti (necisti 49^v, 50^v, *necist* 4^r, 16^r)
neganutlivi (neganutglivvi 43^v)
neg(o) (negh' 16^v, neggo 15^r, 16^r)
nehajnik (nehaynik 28^r)
neharni (neharni 57^v)
neharnost (neharnost 41^r)
nehtijen'je (nehtienye 37^r)
neimati (neimati 11^v)
neizmirni (neizmirni 40^r)
nejak (neyak 51^r)
neka (= veznik, neka 58^v)
neman (nemman 16^r; *neman* 50^v)
nemili, -a (nemilli 10^r, 12^v, *nemilla* 15^r, 42^v; *nemio* 41^v)
nemir (nemir 10^v, 18^v)
nemiran (nemiran 43^r)
nenadak (= iznenada, nenadkom 53^r)
nepodoba (nepodobba 55^v)
neprijatelj (nepriategl 9^v, 11^r)
neprijateljica (nepriategljčca 15^r)
neprijazan (= neprijatan, nepristojan; nepriazan 34^v)
nescijena (nescijena 46^r)
neskršivo (neskarscivvo 43^v)
nespravna (= nepripremljena; nesprav-na 53^r)

nesrećni (nesrecchni 55^v)
nesrića (nesrichia 15^v)
netom (= maloprije, netom 14^r)
neumrli (neumarli 38^r, 41^v)
nevjera (nevierra 21^v, 29^r, 29^v)
nevjeran (nevieran 11^r, 11^v, 22^v)
nevjeren (= kojeg nisu vjerili, nevieren 29^r)
nevjernica (nevierniča 54^r)
nevjesta (neviesta 25^r, 40^r)
nezdravi (nezdravvi 29^r)
ni (veznik, ni 19^r)
ni (= nije, nij 13^v)
nijedan (niedan 42^v)
nikad(a) (nikad 38^r, *nikada* 23^v)
nikako (nikako 17^r)
nikati (= nijekati, odricati; nikati 17^r, 45^r)
ništa (niscta 10^v, 16^r)
niti (veznik, niti 6^v)
nizdol (prilog, nizdol 29^v)
noć (noocch 6^r, 6^v)
noćom (prilog, = po noći, dok traje noć, nochiom 43^r)
noga (noga 56^r)
nositi (nositti 11^v, 38^r, 47^r)
nov, *novo* (novv 18^v, novvo 21^v)
nuncij (= poslanik, nuncij 3^r, 61^r)

Ń (gn, ni)

ńe (= ńen, gnæn 3^r)
ńegov (gnegov 16^v)
ńekada (= nekada, gnekada 23^v)
ńeki (= neki, gnekki 23^v, 41^v)

ńekolici (= nekoliko, nekolicina; nie-količi 18^r)
ńetko (= netko; gnetko 8^v, 23^v, 39^r; *nietko* 17^v)

O (o)

o (= prijedlog o, 15^r)
obadati (= osvrtni se, obadati 43^r)
obadva (obbadva 52^r; *obbædvij* 23^v)
običajni (obicayni 22^v)
objaviti (obyaviti 4^r, 8^r)
oblak (oblak 56^r)
objubiti (= zavoleti; obgliubiti 22^r, 42^r)
oboriti (oboriti 33^v, 50^r; oborriti 6^v)
obraniti (obraniti 51^v)

obratiti (obratiti 17^v, 28^v, 58^r, 60^r)
obraz (obraz 6^r, 19^v, 26^v, 39^r...)
obrtna (hitra, okretna; obærtina 14^r)
očiti (ocithi 57^v; *ocitt* 10^r, 11^r, 11^v, 22^v; *ocitto* 31^r, 34^r)
očitovati (ocittovati 11^v)
očutiiti (= osjetiti, osjećati; ochiutiti 13^v, 17^r, 21^r, 34^v)
odasvud (odasfud 24^r)
odavna (odavna 49^r)

odbjeći (odbiecchi 6^v)
odgovor (odgovor 12^v, 31^r, 35^v)
odgovoriti (odgovoriti 22^r, 30^v, 31^r, 37^r)
odlučiti (= odvojiti, razdvojiti; odluciti 13^v)
odlučiti (= donijeti odluku, odluciti 11^r)
odlučen'je (= odluka; odlucenye 40^r)
odluka (odluka 15^r, 17^r, 22^r, 31^v)
odmet (= odbacivañe, odmetañe; odmet 52^v)
odminiti (odminiti 59^v)
odoliti (odolitti 48^v)
odrediti (odrediti 38^v)
odrišiti (odrisicitti 41^v)
odsići (odsicchi 57^r)
odsicati (odsičati 54^v)
odsuditi (= osuditi, odsuditi 36^v)
odvratiti (odvratiti 17^v, 60^r)
odvrći (= odvratiti, odværcchi 24^r)
odzgori (= odozgo; odsgori 30^v)
ogañ (ogagn 13^r, 53^r, 54^v)
ogñeni (oggnenni 42^v, 15^r, 16^r, 23^r)
oholast (= oholost, ohollast 57^v)
oholi (oholli 5^r, 47^r)
oko (= dio tijela, *occi* 6^v, *okko* 9^r, 21^r)
oko(lo) (= prijedlog, *oko* 8^r)
okruniti (okrunniti 26^r)
okruñena (= krunisana, okrugnena 56^r)
okružiti (okruxiti 15^r)
on, ona, ono (on 8^v, 13^r; *ona* 5^r, 16^v; *ono* 11^r)
opacina (opacinna 6^v)
opat (opat 3^r)
opet (opet 7^r)
općen (opchien 7^r)
općiti (opechiti 21^v)
opirati se (opirati se 52^r)
opkružiti (obkruxiti 50^v)

pacek (= pak, veznik; pacek 22^r)
padati (paddati 16^v)
pak (= pak, veznik, pak' 28^v)
pakao (pakao 5^r, 14^v, 15^r, 49^v)
pakljeni (pakglieni 35^r, 42^v, 43^r, 49^v...)

oprava (= sprema, oprava 13^v)
opraviti (= spremiiti, opravviti 10^v, *opravviti* 28^r, 39^v)
oprliti (oparlitti 15^r)
oprostiti (oprostiti 56^r, = *osloboden*, *oprosctena* 56^r)
opslužiti (obsluxiti 46^v)
opticati (obtičati 45^v)
orao (orao 23^r, 50^r)
oriti (orriti 10^v)
oružati se (oruxati se 22^v)
oružje (oruxye 11^v)
ostati (ostatti 8^r, 12^r, 32^r, 41^v)
ostaviti (ostaviti 8^v)
ostroga (ostroga 43^r)
osven (= osim, osven 26^r)
osveta (osfeta 28^r, 55^v, 57^r)
osvetiti (osfetiti 54^r, 57^r)
oštar (osctar 15^r, *osctri* 28^v)
oštriti (osctriti 11^r)
otac (otačč 33^v, otač 3^r, 7^r, 7^v, 17^r)
otajni (otayni 9^v, 13^v)
otar (= oltar, ottar 13^r, 15^v)
otići (oticchi 6^r, 6^v, 58^v)
othoditi (odhoditi 28^r)
otkriti (odkriti 6^v, 9^v, 13^r)
Otkupnik (= Otkupitelj Isus; Odkupnik 59^v)
Oton (Oton 17^v, 61^r)
otpadati (odpaddati 30^v)
otpraviti (= otpremiiti; odpravviti 13^v, 22^r, 23^r)
Otrant (Otrant 15^r)
otratiti (= obrisati, otrati 59^v)
otrov (otrov 43^r)
otrovati (otrovati 57^r)
otrovni (otrovni 52^r)
otvrdnuti (otvrdnuti 55^v)
otvoriti (otvoriti 20^r)
ova (ova 10^r, 12^r; ovi 43^r)
ovdje (ovdie 44^v)
oživiti (oxiviti 56^v, 59^r, 59^v)

P (p)

pamet (pamet 6^v, 9^v, 22^r, 17^v, 24^r)
pas (= canis, pas 55^r)
pasti (9^v, 49^v)
paša (= zvanje, visoki turski civilni i vojni čin, pasca 12^v)

- paša* (= ispaša, mjesto gdje se pase; passca 33^v)
peč (pecch 52^r, 42^v)
perivoj (= vrt, perivoy 41^r)
persijanski (= perzijski, persianski 12^v)
peterica (peteričca 3^r, 61^r)
peti (= redni broj, peti 60^v, 52^v)
pir (= vjenčanje, svadba; pir 18^v, 7^v, 20^r, 37^v)
pirni (= svadbeni, pirni 25^v)
pirovati (= svadbovati, pirovatti 19^r, 20^r, 41^v)
pismo (pijsmo 9^v)
pitani'je (pitanye 31^r)
pitati (pijtati 31^v, 59^v)
Piton (= ime naroda, Piton 13^r, 9^v, 22^v)
pitonski (= koji pripada Pitonima, pitonski 46^v)
pjeati (= pjevati; pieyati 5^r)
pjesan (= pjesma, piesan 5^r, 13^r, 14^v, 18^r, 18^v...)
pjesanca (= pjesmica, piesanča 37^v)
pjevati (pievati 8^r, 8^v, 17^v, 19^v...; *pievati* 14^v, 17^v, 20^r)
plaćati (plachiatti 41^r)
plac (plac 60^r)
plah (= plahoviti, siloviti; plah 5^r)
plakati (plakati 55^v, 60^r)
plavo (plavo 56^v)
plam (= plamen, plam 6^v, 34^r)
plameni (plamenni 19^v)
planina (planinna 4^r)
pleme (pleme 13^v, 23^r, 38^v)
plemeni (plemenni 17^v, 18^v, 28^r, 39^r, 57^r)
plemeniti (plemeniti 9^v, 16^r; *plemenit* 7^r, 21^r, 33^r; *plemenito* 57^v)
plesti (plesti 28^v)
pliti (= plivati, pliti, realizacija *pliyu* 38^r)
plod (plod 12^r, 23^v)
ploditi (ploditi 40^r)
po (= prijedlog, po 15^r)
pobiti (pobitti 11^r, 9^v, 15^v, 16^r)
pobijati (pobiyati 22^v)
pobjeći (pobiecchi 6^r)
pobrojiti (= izbrojati; pbroitti 28^r)
počekati (pocekali 8^v, 53^v)
početak (pocetak 5^r, 38^v)
početi (poceti 5^r, 13^v, 18^v, 33^r)
počitati (= poštovati, pocitati 38^v)
počiuovati (= poštivati; pocitovatti 40^v)
počivati (pocivati 35^r)
počutiti (= osjetiti, pochiutiti 9^r)
podati (= dati; podati 39^v, 50^v, 55^v)
podijeliti (podieliti 12^r; *podijliti* 60^r; *podiliti* 33^r)
podjamnik (= zasjedač, varalica, klevetnik; podyamnik 24^v)
podložiti se (= podloxiti 47^r)
podložnik (podloxnik 24^v)
podne (podne 15^r)
poganin (poganin 4^r, 11^v, 13^r, 15^v, 23^r)
pogani (= pridjev, pogani 58^v)
poganski (poganski 3^r, 16^r, 22^v)
poganstvo (poganstvo 44^v)
poginuti (poghinuti 5^r, 15^v, 40^r)
pogled (poghled 24^r, 26^r, 19^v)
pogledati (pogledati 6^v, 57^v)
pogoda (= uvjet, pogodba, pogodda 13^v)
pogoditi (pogoditi 24^r; *pogoditti* 56^v)
pogoriti (= izgoriti, pogoriti 16^v)
pogrditi (pogarditi 54^r)
pogrden'je (pogardyenye 15^r)
pogubiti (pogubitti 5^r, 13^v, 16^r, 28^v...)
pohitati (= sezati, hvatati; pohitati 43^r)
pohlepiti (pohlepiti 24^v)
pohoditi (pohoditti 50^r)
pohotijen'je (= pohota; pohotienye 42^v)
pohrliti (poharlitti 50^r)
pohvala (pohvaliti 10^v, 18^r, 19^v, 21^v...)
pokajati se (pokayati se 57^v)
pokarati (pokarati 57^r)
poklisar (poklisar, 3^r, 22^r, 46^v...)
pokoj (pokoy 11^r, 16^v, 30^r, 39^v, 41^v, 43^r)
pokrenutje (pokrenutyje 31^v)
pokrivati (pokrivati 31^r)
pokučen (= iskrivljen, pokucen 11^r)
poletiti (poletiti 43^r; *poletitti* 50^r)
polivati (polivati 55^v)

poje (poglie 22^v)
pomenuti (pomenuti 26^v)
pomisliti (pomisliti 34^v)
pomno (pomno 5^r, 27^r)
pomoći (pomocchi 16^r)
pomoćnik (pomocchnik 50^v)
pomrčati (= pomračiti se; pomarcatti 15^r)
pomrzen'je (= mržña; pomarzenye 42^r)
pomrziti (pomarzitti 42^r)
poņežen'je (= poniznost, poniexenye 47^r)
poņeženstvo (= poniznost, poniexens-tvo 56^r)
ponoviti (ponovitti 60^r)
pop (pop 58^v)
popas (= nejasno zn., popass 15^v, 58^v)
poraziti (poraziti 58^r)
porojen (= roden, srodan; poroyhen 7^v)
posao (possao 9^v, 10^r; posao 21^v)
posicati (posičati 6^r)
posjeći (posiecchi 59^v, 5^r; posicchi 55^v, 57^r)
poslanik (poslanik 33^r)
poslati (poslati 11^v, poslatti 36^r, 10^r, 39^r)
poslije (poslie 12^v)
posluh (posluh 20^v)
poslušan (posluscan 24^v)
pospješiti (= požuriti, pospiesciti 22^v, 50^r, 45^v)
pospješno (= žurno, pospiescno 37^r, 46^v)
posvećen (posfechien 14^r, 16^v)
posvećen'je (posfechienye 38^v)
posvojiti (posfoiti 26^r)
pošteni (pocenni 10^r, 10^v, 11^v, 39^v...)
pošten'je (pocnenye 10^v)
potajni (potayni 9^v, 13^v, 22^v; potayno 32^r, 37^r)
potajnost (potaynost 11^r)
potanko (= detaľno; potanko 28^r)
potezati (potezati 52^r)
potežiti (= privlačiti; potexiti 40^v)
potpuno (podpunno 25^v, 29^r)
potrčati (potarcatti 50^r)
potvrditi (potvarditi 20^v, 22^r)

poviditi (= isripovjediti, reći; poviddi-ti 22^r)
povraćati se (= vraćati se; povrachiatise 6^r)
povratiti (= vratiti, povratiti 59^v, 8^r)
pozlaćen (pozlachien 14^r)
pozlatiti (pozlatiti 4^r)
poznati (= poznati; poznati 11^v)
poznanać (= poznanić, poznanać 24^v)
poznati (poznati 31^r, poznatti 9^v, 16^v, 19^v)
poznavati (poznavatti 42^v)
poželiti (poxelitti 42^r)
poželen'je (poxelienye 42^v)
požuda (poxuda 17^r, 36^r, 43^r)
požuditi (poxuditi 41^v)
prag (pragg 10^r)
prah (prah 44^r)
pravda (pravda 58^r, 46^v)
pravi (pravi 28^v, prav 25^r, 7^v)
pravo (= pravedno, po pravu; pravvo 29^r, 58^r, 58^r)
praštati (prasctati 47^r)
prazni (prazni 30^r)
premda (premda 34^v)
prenuti (= zadržati, trgnuti se; prennuti 27^r)
pribivati (pribivatti 42^v)
priblag (priblag 36^v; priblaghi 24^v)
priblažen (priblaxen 7^v, 33^v...; priblaxena 56^r)
pričasni (pricasni 8^v, 37^r)
pričestiti, o (= pridjev pricestitto 37^r, pricestit 7^r)
pričisti (pricisti 15^r, 20^r, 40^v, 52^r...)
pričuti (= načuti, nesigurno čuti; pri-cuti 22^v, 23^v)
prici (pricchi 19^r, priti 15^v)
prid (prid 22^r)
pridati se (priddati se 5^v 28^v, 28^r)
pridgovornik (pridgovornik 4^r)
pridobiti (pridobiti 19^v, 51^r...)
pridobiti (= pridobijen, pridjev, pridobit 11^v)
pridobivati (pridobivatti 52^r)
pridrag (pridrag 7^v, 8^r, 24^v 39^v...)
prigizdav (prighizdav 18^v, 45^v, 4^r...)
prignuti (prighnutti 47^r, 46^v)
prigrozno (prigrozno 55^v)

- prigorući* (prigorucchi 59^v, 60^r)
prihoditi (prihodditi 8^r)
prihrabren (prihrabren 43^v, 51^v 8^r)
prihud (prihud 11^v, 16^r, 53^v; *prihudi* 16^r)
prijaki, -a (priyaki 10^v, 11^v, priyaka 38^r)
prijatelj (priategl 3^r, 8^v, 15^r...)
prijateljski (priateglski 31^v, 22^r)
prije (prie 9^v, 16^v, 15^r, 34^v...)
prikazati (prikazati 4^r)
priki (= zli, priki 13^v)
priko (= preko, priko 43^r)
prikor (prikor 14^r)
priličan, prilični, prilično (= sličan, nalik; prilican 42^v, prilicno 29^r)
prilika (= izgled, slika; prilika 27^r, prilikka 29^r)
priložiti (priloxiti 31^v)
prilud (prilud 16^r)
priljubljeni (prigliubglien 8^v, 14^v, prigliuvenn 18^r, prigliubven 4^r)
primati (primati 21^r, 38^v)
primili, -a, -o (primili 39^v, *primilla* 14^r, 8^v)
primiti (primiti 5^v, 10^r, 41^v...)
primnogi (primnogghi 24^v)
primogući (*primoguchia* 8^v, 14^r, 20^r; *primoguchi* 14^v)
primudri, -o (primudri 40^r, *primudro* 19^v...)
prinečisti (prinecisti 34^v)
prineizbrojni (prineizbroyni 51^v)
prinemili (prinemilli 28^v, 30^r, 10^v)
prioštri (priosctri 43^r)
priplahi (priplaha 17^v)
priplameni (priplemmeni 4^r, 5^r, 8^r, 12^r)
priplemeniti (priplemeniti; priplemenito 37^r)
priplivati (priplivati 15^r)
priporučiti (priporuciti 16^v)
pripošten (pripocten 26^r)
pripovidati (pripovidati 37^v)
pripravan (= spreman, pripravan 36^v, 11^r)
pripraviti (pripraviti 10^v, 11^v)
pripravljati (pripravgliati 46^v)
priprost (priprost 10^r)
pripuni (pripunni 15^r, 19^r, 30^r)
- prirok* (= sramota, nesreća, prirok 9^v, 42^r)
prislavni (prislavni 55^r, *prislavno* 37^r, *prislavan* 4^r, 10^v, 47^r)
prismerno (prismerno 38^v)
prispiti (prispitti 38^r, *prispiti* 9^r, 30^v; *prispieti* 13^r)
prisrećna (prisrecchna 37^v)
pristali, -a (= lijep, skladan; pristalla 7^r, 12^r; *pristalli* 23^v, 59^v)
pristati (pristati 45^v, 55^v)
pristojati (se) (pristoyati se 36^r, 10^r, 10^v; *pristoyiti se* 22^r)
pristojno (pristoyno 36^v)
pristol'je (pristol'ye 33^r, 38^v, 59^r)
pristrašan (pristrascan 10^v, 58^v; *pristrascno* 55^v)
pristrašiti (pristrasciti 11^v)
pristupiti (pristupiti 21^r)
priseti (priseti 54^v, 55^v)
pritok (= nejasno značenje, pritok 15^r)
privrdi (privardi 35^r)
prizoriti (prizoriti)
privariti (privarriti 15^v, 16^v, 51^r)
privarnica (= varalica, privarniča 53^v)
privećak (= privelik, privelicak 55^v)
privelik (privelik 37^v)
privisoki (= Bog, privisokki 57^v)
privišti (priviescni 7^v, 11^v, 37^v, 56^v)
privješti (priviescti 14^r, 40^r)
privračati (privrachati 29^v; 42^v)
privratiti se (privratiti se 35^v)
privrnuti (privarnutti 17^r)
prizamjeran (prizamieran 4^r, 7^v, 18^v, 20^r, 20^v, 31^r...)
prizestoki (prixestoki 30^r)
prizudeni (prixudyenni 26^v)
procaviti (= procvjetati; proçavtitti 37^v, 40^r)
procjeñen'je (= procjena; proçiegnen'ye 31^r)
proc (= protiv, procch 4^r, 5^v, 21^v, 23^r, 42^v...)
proći (procchi 6^v, 33^r; *proyti* 21^r, 41^v)
proglasiti (proglasiti 4^r, 32^r, 33^r, 40^r)
prognati (proghnatti 51^r; *proghnati* 4^r, 12^v, 16^v)
progoniti (progonitti 15^v, 58^r)

- progovoriti* (progovorriti 45^r)
prokleti (prokleti 55^v – pridjev)
proliti (prolitti 25^r, 55^v, 47^r)
promijeniti (promieniti 9^r)
prominlivi (prominglivvi 42^v)
promiñivati (promignivati 24^v)
propast (propast 9^v, 51^r)
prostiti (prossiti 11^v, 23^v, 33^r, 37^v, 47^r)
prositeľ (prosittegl 46^v)
proslaviti (proslaviti 20^r)
prosvijetliti (prosfietliti 9^r, 33^v)
prosta (= slobodna, prosta 56^r)
prostiti (prostitti 46^r)
prošten'je (prosctenye 42^r)
- protivno* (protivno 42^v)
prozor (prozor 43^r)
prsi (parsij 21^r, 25^r)
prvaña (= ranija, prvotna; parvagna 12^r)
prvi (parvi 10^r, 11^v, 35^r)
pučina (puccina 17^r)
puk (pûk 10^v 15^r, 18^v, 58^v...)
pun (punn 4^r, 5^r; *punna* 8^r, 10^r...)
pustiti (pustiti 15^r)
put (put 16^v)
puteni (= tjelesni, putenni 52^r)
puzľivi (= prizeman, nevrijedan, puzglivvi 42^v)

R (r, ar, ær)

- rad(i)* (= zbog, rad 10^r; *radi* 25^r, 32^r)
rad (= radostan, radd 7^r, radda 10^r)
raditi (raditi 45^r)
Radiboj (Radiboy 22^v, 61^r)
Radigunda (Radigunda 37^v)
Radimio (Radimio 48^r, 61^r)
Radomil (Radomil 15^v)
rado (= prilog, radosno; raddo 17^v)
radost (radost 7^r, 7^v, 8^r, 10^v, 15^r, 17^v, 20^v...)
radostan (radostan 6^v)
raj (ray 17^v, 19^r, 57^r)
rajski (rayski 6^v, 8^r, 15^r, 15^v, 19^v...)
Rakela (Rakella 19^v)
rana (ranna 41^v, 42^v)
raniiti (ranniti 15^v, 28^v)
raspeti (= razapeti, razpeti 46^r)
raspršiti (rasparscatti 24^v)
rastopiti se (rastopiti se 35^v)
rašćināti se (= ukinuti se, uništiti se; razcignati se 6^r)
rašćiniti (razciniti 20^v)
rat (rat 4^r, 10^r, 10^v, 13^v, 20^r)
raten'je (= ratovañe; rattenye 9^v, 24^r)
ratiti (= zaratiti, ratovati; rattiti 43^r)
ratni (ratni 12^r, 48^r)
ratnik (ratnik 23^r)
ravninost (= nizina; ravninost 35^v)
razabrati (razabratti 34^r)
razbiti (razbiti 9^v, 11^r)
razbluda (razbluda 14^r, 17^r)
razbludnost (razbludnost 4^r, 5^r, 20^v, 51^r...)
- razdiliti* (razdijlitti 42^v)
razdirati (razdiratti 42^v)
razgledati (razgledati 6^v, 22^v)
razgrñivnost (= razľučenost; razggnivnost 54^v)
razgovor (razgovor 9^v, 12^v, 21^r, 37^r...)
razjadani (= nesretan, razyadanni 42^v)
razlik (= različit, razliki 9^v)
razlog (razlogh 10^r, 17^r, 25^v, 42^r...)
razmišľati (razmiscgliati 5^r)
razmriviti (razmarviti 44^r)
razum (razum 26^v)
razumak (razumak 24^r, 31^r, 33^v)
razumiti (razumiti 35^v)
razumni (razumni 23^v, 51^r)
razžariti (razžariti 33^v)
reći (recchi 6^v, 10^r)
redovnik (redovnik 4^r, 41^v, 55^v)
režati (rexati 55^r)
riječ (riec 7^v, 22^r, 27^v, 31^r, 57^v)
rijeka (rieka 25^r)
rijeti (rieti 22^r, 32^r, 45^v; *riti* 12^v, 31^r)
Roberto (Roberto 22^v, 61^r)
robiña (robigna 39^r)
rod (rôd 4^r, 7^r, 12^r, 13^v, 23^r...)
rodbina (rodbina 38^v)
rodica (roddiça 18^r, 23^v, 37^v...)
roditeľ (roditegl 53^v)
roditi (rodditi 7^v, 8^r)
rodni (rodni 23^r)
rog (rogh 24^r)

rojeni (= rodeni, royhenni 7^r; *royhenni* 25^r)
ropstvo (robstvo 10^r, 30^r)
rugo (= rugaŋe, poruga; rugo 36^v)
ruka (ruka 6^v, 13^r, 14^v, 16^v, 24^r...)
rukva (= narukvica; rukva 14^v)
rumeni (rumeni 56^v)

rus (= crven, rus 5^v)
rusag (= država, rusag 10^r, 19^r, 22^v...)
rusica (= cvijet, rusica 56^v)
ružica (ruxica 56^r)
rvati (arvatti 47^v, 51^v)
rzati (arzatti; arxocchi 54^v)

S (s, fs)

S (= prijedlog, s' 16^r, 18^r...)
sabla (sabglia 8^r, 11^r, 28^v...)
sad (= prilog, sad 23^r, 4^r; *sada* 12^r; *sade* 15^v)
sadaŋi (= sadašni; sadagni 7^v)
sahraniti (= sačuvati, sahraniti 16^r, 16^v, 50^v...)
sam, -a (sam 16^r, 20^v, 23^r...; sama 19^v...)
san (san 6^v)
sasma (= sasvim, posve, sasma 8^r; 52^v...)
sastati se (sastati se 59^r, sastatti 16^v)
satri (satarti 11^r, 20^v; *saterti* 13^v)
satvoriti (= stvoriti, satvoriti 10^v)
sav (sav, sfa 9^v, 10^r, 11^v, 13^r)
scijena (= cijena, scijena 36^v)
scijeniti (= cijeniti; scijeniti 9^v, 10^r, 11^v, 12^r, 16^v, 36^v, 38^v...)
Scila (Scilla 15^r)
sedmerica (sedmerica 61^r)
se (= pok. zamjenica, ovaj; se 9^r, say 20^r; segay 20^r)
sići (sijcchi - siscla 19^r, *sijti* 4^r, sicchi 39^r)
siditi (siditi 7^r, *siediti* 11^r, 20^r, 38^v)
sila (silla 8^r, 9^v, 10^v, 12^r, 13^r, 13^v, 16^r...)
silan (silan 22^v, *silno* 11^r)
silnost (= silovitost; silnost 9^v)
sin (sijn 3^r, 4^r, 5^r, 7^v, 8^r, 16^r...)
sinak (sijnak 25^r)
sina (sinna 6^r, 59^r; *sienna* 17^v, *siena* 28^v, 49^v)
siŋi (signi 29^v)
sjati (= sijati; syati 6^r)
sjed (= sjedeŋe; sied 28^v)

sjediniti (syediniti 59^v)
sjek (= rez, sječeŋe; siek 28^v)
sjeme (sieme 23^r)
sjesti (siesti 53^r)
skitati (skitati 43^r)
skladati (skladati 14^v)
skladan (*skladno* 22^r, *skladna* 19^v, *skladan* 18^v)
skladnost (skladnost 11^r)
sklopiti (sklopitti 10^r, 10^v, 37^r)
skok (skok 14^v)
skoknuti (skoknuti 14^v, 18^v, 58^r)
skorijepiti (= uništiti, skoriepiti 13^r, 13^v, 16^r)
skorijepŋe (= uništeŋe, skoriepgli-enye 5^r, 13^v, 15^r)
skratiti (skratiti 28^v, 60^r)
skriti (skritti 16^r, 58^v, *skriti* 43^r)
skrovan (skrovan 4^r, 10^r, 11^r, *skrovno* 35^r; *skroven* 10^r)
skrovito (skrovito 9^v)
skrovnost (skrovnost 10^r)
skršiti (skaerscitti 24^r; *skarsciti* 9^v, 34^v)
slabost (slabost 50^v)
sladak (sladak 15^v, *slatko* 18^v, 20^r; *slatki* 28^r)
sladost (sladost 41^r)
slast (slast 9^r)
slava (slavva 4^r, 7^v, 13^r, 33^v, 36^v...)
Slava (= žen. ime; Slavva 61^r)
slaviti (slavitti 6^r, 12^r, 53^r...)
slavan (slavan 4^r, 5^r, 5^v, 6^r, 11^r, 12^r, 16^r; *slavno* 45^r, 58^v...)
slavnost (slavnost 37^v)
sličan (slican 29^v; *slična* 19^v)
sličnost (slicnost 44^v)
sliditi (sliditi 5^r, 8^v, 17^r, 24^r, 54^v; *slie-diti* 15^v, 38^v)

- slijep* (sliep 6^v, 29^v, *sliepi* 33^v)
slika (slika 6^r, 15^v, *slikka* 9^r)
slisati (sliscati 4^r, *sliscatti* 31^v, 47^r)
slobod (= slobodno, prilog; slobod 42^r; *slobod* = *sloboda*; *slobod* 26^v)
sloboda (sloboda 42^r)
slobodni (slobodni 56^r; *slobodan* 43^r)
slomiti (slomiti 35^r, 44^r)
sluga (sluga 36^r, 45^r, 16^v)
sluiti (slutiti 21^r, 32^r, 24^r)
služba (sluxba 36^r)
služica (sluxiča 36^v)
služiti (sluxiti 7^v, 12^r, 12^v, 15^r...)
smeća (= smetenost, zbuñenost; smechia 49^v)
smerni (smerni 59^v, *smerna* 37^v, *smerno* 13^r)
smesti (= zbuniti; smesti 11^r, 39^v)
smetati (*se*) (smetati 10^v, 17^v, 24^r; *smetati se* 29^r = zbuniti se)
smeteni (= zbuñeni; smeteni 6^r, *smetenni* 23^r)
smiren'je (smirenje 10^v)
smiriti (= udariti, smiriti 13^r)
smirnost (= smirenost, mir; smirnost 10^v)
smiiti (smijiti 57^v)
smotriti (= vidjeti; smotriti 28^v, 45^v, 46^r)
smrt (smart 7^r, 8^r, 10^v, 15^v, 16^v, 20^r; *smært* 13^v...)
smrti (smartni 28^v, 43^r, 58^v...)
smuća (= smetnja; smuchia 34^r, 58^v)
smutiti se (smutiti se 9^r, 21^r, 43^r...)
snijeg (snieg 15^r)
sniti (= sañati; sniti 21^v, *snijiti* 29^r)
snizeni (= ponizni; snixeni 33^v, 46^v, 47^r)
spati (= spavati; spatti 11^r)
spametani (spametani 51^r, *spametno* 34^v)
splesti (splesti 6^v)
spomena (= spomen; spomena 35^r)
spovidati (spovidati 36^r)
sprava (= sprema, oprema; spravva 10^r, 11^v, 13^v, 21^v, 22^v...)
spravan (= spreman, spravan 11^r, 11^v, 12^r, 14^r, 15^v, 22^v, 23^r, 36^r...)
spraviti (= pripremiti; spravviti 8^v 11^v, 13^v...)
spravlati (= pripremati; spravgliati 4^r, 16^r, 58^v)
sprostiti (= isprostiti; sprostiti 20^r)
spustiti (spustiti 58^r)
sram (sram 43^r)
sramnost (= stidljivost; sramnost 19^v)
sramota (sramota 46^r)
srce (sarçe 16^v, 19^v, 20^v; *særçe* 9^r)
srčani (*særcanna* 9^r, *saercanni* 59^r, *sarcano* 15^v)
srebro (srebro 55^v)
srebr(e)n (srebærn 8^r)
sreća (srechia 24^r, 37^v)
srećan (srecchan 4^r, 7^r, 7^v, 18^v, *srecc-hna* 37^v)
sred (= posred, u sredini; usred; sred 14^r, 16^r, 18^v, 30^r; *sried* 20^v, 24^v)
srditi (særditt 10^v, *sarditta* 42^v; *sardita* 57^v)
srditost (sarditost 52^r, 54^v)
srğba (sarcba 51^v, 54^v)
stajati (stayati 32^r)
stajni (= postojani, stayna 43^v)
stan (stan 6^v, 15^r, 21^r)
stanovito (stanovitto 49^r)
star (star 20^v, 23^r)
starovlašiti (= starog plemstva, poseban od starine; starovlasctiti 19^r, 23^v)
staviti (staviti 20^v)
stati (stati 53^v)
stavno (= sigurno, postojano; stavno 37^r)
steći (= postići; stecchi 7^r, 54^r)
stid (stid 16^v, 31^v)
stiditi (*se*) (stiditi se 10^r, 25^r; *stijditi se* 26^v)
stinuti (= ugasiti se; stinnuti 28^r; *stinuti* = *pretrnuti*; *stinnuti* 29^r)
stijeg (stiegh 24^v)
sto (= broj stotina; stoo 7^r, 55^v)
stoti (stoti 8^r)
strah (strah 22^v, 24^r, 32^r; *straha* 52^v)
strahost (strahost 32^r)
strahoviti (strahovitti 22^v, 24^r; *strahovitta* 46^r)
strana (strana 13^r, 22^v, 33^r)

strašan (strascan 8^r, 13^r, 15^r, 42^v, 54^v)
strašiti (strasciti 10^v, 15^r, 29^r, 53^r)
straža (straxa 3^r, 9^r, 46^v, 51^r)
stražanin (straxanin 3^r, 6^v, 16^r, 17^r...)
strila (strijla 6^r, 11^r, 12^r, 13^v, 15^r...;
striela 21^r)
strijati (strigliati 11^r, 43^r; *strigliati* 6^v)
studen (= hladnoća; studen 52^r)
studen (studenni 22^v, studenne 15^r)
stvar (stvar 4^r, 9^v)
stvorac (stvorač 4^r, 7^r, 20^v, 46^r, 50^r)
stvoriti (stvoriti 6^v, 57^v...; stvoriti 42^v)
suditi (suditi 10^r)
sulica (sulliça 12^r)
sumahniti (sumahniti 57^r)
sumnja (sumgna 24^v, 25^r, 31^v)
sumnjati (sumgnati 31^r; *sumgniti* 22^r,
 49^r)
sumnjiv (sumgniva 42^r)
sumnjiviti (sumgniviti 24^v)
sunce (sunçe 6^r, 6^v, 12^r, 12^v, 15^v)
sunčani (*suncanna* 9^r; *suncanni* 4^r,
 26^v)
suprot (= nasuprot, protiv; *suprocch*
 43^r, 50^r, 58^v...)
suvratati (= oboriti; *suvratati* 58^r)
suza (suza 55^v; *suzza* 59^v)
sužan (suxagn 43^r)
svaki (sfak 4^r, sfacčieh 8^r, sfakko 8^v;
 sfakka 14^r, sfakki 14^r...)
svakojako (sfakoyako 31^r)

svakoliki (sfakolikka 28^r)
svečani (sfecanni 20^r)
svejs/svejer (= uvijek; sfey 6^v, 9[;], 12^r,
 16^v, 20^r, 55^v; sfeyer 12^r, 19^v...)
svemogi (= Bog, sfemoggi 40^r)
svemoguci (sfemogucchi 41^r, 59^v; sfe-
 moguchia 34^r)
sveti (sfeti 33^r, 33^v, sfeta 3^r, 8^r...)
svezati (sfezati 37^r)
svikolici (sfikolici 12^v, 33^v)
svit (= savjet; sfit 4^r, 11^v, 16^r)
svita (= savijena, sfita 30^r)
svitovati (= savjetovati; sfitovati 18^v)
svitovan'je (= savjetovañe; sfitovanye
 10^r)
svijest (sfiet 41^v)
svijet (sfiet 7^r, 16^v, 19^v, 20^r, *sfijt* 9^v,
 10^r, 19^v...)
svijetli (sfietli 7^r, 33^v; *sfietlo* 20^v)
svjetlost (sfietlost 6^r, 9^r, 10^v, 12^v, 15^v,
 20^v...)
svjetli (sfietgli 4^r; komparativ ž.r. *sfie-
 etglia* 17^r)
svjetovni (sfietovni 42^v)
svlačiti (sflaciti 15^v)
svladati (svladati 11^r, *sfladati* 8^r)
svoj (sfey 9^r, 16^v, 33^r)
svrha (= kraj, svršetak; sfarha 5^r, 12^v,
 24^v, 29^v, 20^v...)
svršiti (sfarsciti 10^v, 13^v, 45^r)
svud(a) (= svuda; sfudaye 12^r)

Š (sc)

šest (scest 14^v, 17^v)
šestera (scestera 14^r)
šesterica (scesteriča 12^v)
šetati (scetati 14^r)
Škocija (= Škotska; Sckočcia 13^r)
Škoti (Sckotti 9^v, 22^v)

Špańska (= Španija; Scpagnska 36^v)
špański (scpagnski 18^r, 23^v)
štititi (scititi 17^r, 51^v)
što (scto 10^r, 15^r, 17^r, 21^r...)
štogod (sctogod 19^r)

T (t)

taj (ta 5^r; to 8^v, tay 30^v...)
tad (tad 5^r, tade 55^v)
tajiti (tayhiti 26^v, 38^r)
takav (takav 31^r, takka 19^r, taka 39^v,
 tako 15^v)
takmeni (= jednak, sličan; takmenni
 41^v)

tamnost (tamnost 4^r, 9^r, 12^v, 20^v, 33^r)
tamo (tamo 54^r)
tanac (= ples, tanač 14^v, 17^v, 18^v)
tarantati (koji pripada Tarantu; ta-
 rantski 43^r)
tašti (tascti 17^v, 30^r, 59^r)
taština (tasctina 9^r, 30^r)

tatarski (tatarski 12^v)
tegnuto (= otežano; teghnuto 55^v)
temeļ (temeļ 9^v)
Tenito (Tenito 3^r, 21^r, 61^r)
tepati (teppati 26^r)
ter (ter 45^r, ter' 9^v)
tetka (tetka 3^r, 37^v)
težak (texak 6^v, 12^r, 30^r, 33^r)
ti (tij 9^v, 11^v, 14^r, 17^v, 21^r...)
tijelo (tielo 16^r, 55^v, *teles* 12^v, 20^r)
išiti (= tješiti; tisciti 56^v)
tja (= tamo, tamo do; tyā 12^v, 33^r...)
tko (tko 7^r, 16^v, 30^r...)
tkogod (tkogod 29^v)
tlaciti (tlaciti 15^v, 51^r)
tlo (*tlo* 11^v, 15^r, 17^v, *tle* 55^v)
tmast (= taman; tmast 6^v)
tmina (tminna 6^r, 6^v, 15^v, 44^v, 59^r; *tmina* 33^v, 35^r)
tmuša (= mrak, tama; tmusca 6^r)
toličak (= toliki; tolicak 12^r)
toliki, -a (tolikki 9^v; *tolika* 39^v)
tomačiti (tomaciti 22^r)
topiti se (topiti se 30^r)
tragedija (tragedia naslov, 61^r)
trajati (trayati 17^v)

trati (= satirati; trati - tarasce 12^v, tre 20^v)
trava (trava 52^r)
trčati (tærcatti 23^r, 54^v)
trebati (trebati 13^v)
trenuti (= trepiti; trennuti 26^v)
treti (= treći; treti 44^r, tretyi 30^v)
tri (trij 33^v)
trikrat (= tri puta; trikrat 9^r, 9^v)
trijumf (trionfo - naslov; triunfo 61^r)
Trojica (= Sv. trojstvo; Troičca 33^v)
Trojstvo (= Sv. trojstvo; Troystvo 33^r)
trpiti (tarpiti 10^r, 30^r, 39^r, 46^r)
trti (= satirati; tærti 47^r)
trubja (trubglia 11^v)
trud (trud 11^r, 12^r, 29^r, 30^r, 45^r)
truditi (truditi 11^v, 41^r)
trudno (= teško; trudno 47^v)
tuga (tugha 9^v, 10^v, 24^v, 29^r, 30^r, 40^r, 51^v...)
tuji (= tudi; tuyhi 19^r, 21^r)
tutako (= odmah; tutako 22^r)
tužan (tuxan 29^v, 43^r, 55^v)
tva (= tvoja; tva 11^r)
tvoj (tvoj 21^r, tvoyi 33^v, tvoya 35^r...)
tvoriti (= činiti; tvorriti 58^v)
tvrd (tvard 10^r, 43^v)

U (u, v)

u (= prijedlog *u* 12^v...)
Uberto (Vberto 61^r)
ubiti (ubiti 46^r, 58^r)
ubojica (uboičca 55^v)
ubojnik (= ubojica; ubojnik 57^v)
uboystvo (uboystvo 28^v)
učiniti (uciniti 20^v, 57^r; *ucinitti* 45^v; *vciniti* 46^r, 47^r)
učiti (ucitti 41^v; *vciti* 11^r)
udadba (udadba 38^v)
udana (udana 39^r)
udati (udatti 30^v)
udariti (udarriti 22^v)
ufanca (= nada, ufañe; uffanča 20^r, 29^v, 40^v; *vfannča* 7^v)
ufanost (= pouzdañe; vffanost 56^r)
ufan'je (vffanye 16)
ufati se (= nadati se, uzdati se; uffati 29^r)

ugasiti (ugasiti 43^r, vgasiti 54^v)
ugodan (ugodan 4^r, 59^v)
ugoditi (ugoditi 24^r; ugoditti 36^r)
ugonenuti (= pogoditi; ugonenuti 26^v)
ugrabiti (ugrabbiti 16^v, 47^v; *vgrabbiti* 10^r)
uho (uhho 21^v, 27^v)
ujutro (vyutro 30^v)
ukazati (ukazati 48^r; *vkazati* 52^r)
ukloniti se (vkloniti se 6^v)
ukrotiti (vkrotitti 42^v)
ulaziti (vlaziti 53^r)
ulica (uliča 43^r)
ulijesti (= ući; uliesti 22^v)
uliti (ulliti 41^v)
um (um 41^v)
umiti (= umjeti; umitti 10^v, 13^r)
umnožiti (umnoxiti 20^r; *vmnoxiti* 8^r)
umoliti (vmoliti 33^v)

umoriti (umoriti 34^r)
umrli (umarli 30^r, 35^r...)
umrlost (umarlos 60^r)
umrtviti (umartviti 30^r)
unučič (unucicch 25^r; *vnucicch* 26^f)
unuk (unukk 25^r)
upasti (upasti 30^r)
upaziti (= pogledati; upazzitti 45^v)
upisati (upijsatti 29^r)
upitati (upitati 45^r)
upiti (= vapiti, zazivati; upieti 18^v, up-
 yeyte; *upitti* 5^r, 13^r, 41^r; *vpitti* 59^v)
uprav (vprav 55^r)
upraviti (upravviti 9^r, 34^r, 41^v)
upravno (= izravno; upravno 37^r)
uputiti (uputiti 22^v, 31^r, 45^r)
urediti (urediti 11^v)
uredno (= brzo, hitno; uredno 23^r)
ures (= ukras; ures 26^r, 38^r, 53^v...)
uresen'je (uresenye 38^v)
uresiti (uresiti 53^v)
uritko (vrijtko 19^v)
usioni (usioni 12^v, *vsion* 13^r; *usionni*
 42^v)
ushtjeti (uzhtieti 22^r; *ushtieti* 38^v)
uskarsnuti (uskarsnuttu 5^r; *vsarsnuti*
 59^v)
uslišiti (uslisciti 33^v, 59^v, 60^r)
uspomena (vspomena 52^v)
usta (usta 31^v, 45^r)
ustripiti (ustarpiti 8^r)
utažiti (utaxiti 29^v, 43^r)

uteći (= pobjeći; *utecchi* 15^v, 57^v, 58^v;
vtecchi 46^v)
uticati (= proticati; utičati 45^v)
utišiti (utiscitti 59^v, 60^r, 51^v)
uvući (uvucchi 53^r)
uza (= sveža; *uzza* 20^v, 56^r, 59^v...)
uzavriti (uzavriti 55^v)
uzaznati (uzaznatti 40^r)
uzdanca (uzdanča 20^r, 30^r, 33^r, 44^r...;
vzdanča 54^r)
uzdano (= pouzdano; *uzdano* 21^r,
 39^r)
uzdržati (uzdarxati 51^r)
uzgor (vzgor 29^v)
uzići (uzicchi 6^v; *vzicchi* 34^r)
uzimati (uzimati 9^v)
uzmnožiti (uzmnoxiti 7^v, 58^v, *vzmnoxi*-
 ti 51^v)
uzmnožen'je (uzmnoxenye 25^r)
uzmoći (uzmochi 13^v, 33^v, 46^r)
uznositi (uznossiti 4^r, 22^r)
uzoriti, -a (uzoriti 19^r, uzorita 24^r)
uzrok (uzrok 8^v, 15^r, 15^v, 18^v, *vzrok*
 9^r, 13^v)
uzvisen'je (uzvissenye 31^r; *uzviscenye*
 37^r)
uzvisiti (uzvisitti 37^v, *uzvisciti* 41^v, 56^v)
užeći (uxecchi 29^v, 40^v, 43^r; *uxexe* 6^v,
vxecchi 44^v)
uživati (uxivati 48^r, uxivatti 38^r, *vxivati*
 4^r)

V (v)

vaj (= uzvik, jao; *vay* 44^r, 53^v)
vaj (= jad, tuga; *vay* 58^r, 58^v, 59^r)
val (val 29^v, 30^r, 43^v)
Valona (Valonna 15^r)
varka (varka 20^v, 50^v)
varati (varrati 16^r, 30^v...)
varoš (varosc 10^v)
vas (= sav, vas 19^v, 43^r, 6^v, 23^r)
vazda (vazda 10^v, 11^r, 13^r, 14^r, 24^v...)
večer (veccher 43^r)
Veća (= ime; *Vechia* 61^r)
već (vecch 11^v, 13^r, 16^v, 36^v...)
veći (vecchi 38^v)
večkrat (= višeputa; *vecchkrat* 9^v)
većma (= više; *vechma* 27^r, *vecchma*
 45^r)

vedar (vedar 6^v)
vele (= mnogo; *vele* 8^r)
veličak (= velik; *vellicko* 39^v; *velicak*
 15^r, 25^r)
veličanstvo (velicanstvo 41^v)
veličnost (= veličina, veličanstvo; *ve*-
licnost 10^r)
veliki (velikk 9^v, 11^v, *veliki* 21^v, 22^v, *ve*-
likki 55^r)
veliti (velim 25^r, *velij* 17^r, *vegliasce*
 21^r)
Venefrida (Venefrida 3^r, 30^v...)
venuti (venuti 29^r, 43^r, 49^v)
veoma (veoma 31^v)
veržica (verixiča 37^r)

veseliti (se) (vesseliti 25^v, *vesseliti se* 18^r)
veseli (vesselii 18^r, *veseo* 20^r, *veselo* 55^v...)
vesele (vesseglie 8^r, 9^v, 15^r, 17^v, 20^v...)
vi (vij 5^r, 14^v, 16^r...)
viće (vichie 17^r, 18^r, 21^v...)
vičevati (= vijećati; vichievati 21^v)
vičnik (vicchnik 3^r, 4^r, 5^r, 9^r, 18^v, 21^v...)
vid (vid 33^v)
viditi (viditi 4^r, 6^r, 11^v, 19^v...)
vijek (= uvijek; viek 7^v, 19^r, 56^v...)
vijenac (vienač 7^r, 8^r, 14^v, 15^r, 19^r, 26^r...)
vila (vila 13^v, 19^r, 24^r, 25^r, 28^v...)
visok (vissok 12^r)
višnji (viscgni 4^r, 8^r, 12^r, 16^r...)
vječan (viecan 4^r, 7^r, 8^r, 9^v, 10^v, 13^v, 33^r...; *viečne* 60^r)
vječnost (viecnost 7^v)
vjekoviti (viekoviti 34^r, 57^v, 46^r; *viekoviti* 9^v, 10^r, 16^v, 17^r, 21^v)
vjekovni (viekovni 56^r)
vjekovječni (*viekoviecan* 16^r, *viekoviečne* 60^r)
vjera (vierra 11^r, 22^r, 40^v...*vjera* = *vjereništvo*, *vierra* 42^r)
vjeran (vieran 11^r, 11^v, 24^v...)
vjerati (= zaručiti; vierati 4^r, 18^v, 21^r...; *vieriti* 4^r, 12^r, 15^v...)
vjerenica (vierenica 16^v, 18^r, 18^v...)
vjerenik (vierenik 5^r, *virenik* 27^r...)
vjeren'je (vierenye 5^r, 16^v, 32^r, 36^v...; *virenye* 27^r)
vjerovati (vierovati 11^r, 27^v)
vješt (viesct 10^r, 11^v, 14^r, 15^v, 23^r, 42^r...)
vjetar (vietar 15^r, 42^v)
vladati (vladati 7^r, 14^v, 16^r, 20^r...)
vлага (vlaggha 12^v)
vlast (vlast 4^r, 9^v, 13^r, 14^v, 30^r, 56^v...)

vlastiti (vlastiti 9^v; *vlastiti* 7^r, 10^r, 11^v, 18^r...)
vlažnost (vlastnost 35^v)
voda (vodda 12^v, *voda* 20^v, 55^v)
voditi (voditi 14^r, 14^v, 15^v, 38^v...; *voditi* 7^r, 17^v, 19^v)
vojevati (voyevati 22^v, voyevatti 47^r)
vojnički (voynicki 15^v)
vojništvo (voynictvo 18^v)
vojska (voyska 10^r, 10^v, 11^v, 13^v, 16^r...)
vojvoda (voyvodda 3^r, 9^r, 11^v)
voľna (voglna 15^r)
voň (vogn 30^v)
vra-beći (= uvredljiv, povrijeden; *vra-beccchi* 46^r)
vraćati (vrachati 41^r, 55^r)
vrag (vragh 3^r, 20^v, 49^v)
vrat (vrat 8^r, 54^v, 56^r, 60^v)
vrata (vrata 53^v)
vratiiti (vratiti 4^r, 60^r)
vraždevnica (= neprijateljica, *vražddevniča* 30^r)
vražji (vraxyi 35^r, 49^r)
vrći (= baciti; *varcchi* 24^v-*værzi*)
vrelo (= izvor; *vrello* 55^v)
vrh (varh 4^r, 19^r, 23^r, 34^r)
vrijedan (vriedan 8^r, *vriedni* 7^r, 20^r...)
vrijednost (vriednost 4^r, 7^r, 8^v, 11^r, 12^r, 17^r, 19^r, 23^r...)
vrijeme (vrieme 8^v, 22^v, 33^r, 44^v)
vremenit (vriemenit 17^r)
vrli (varli 13^v, 52^r, *værli* 29^v)
vrlost (varlost 10^v, 42^v)
vršiti (varsciti 8^r, 8^v)
vručiti (vrucchia 33^v)
vrviti (værvitti 23^r)
vuhva (= čarobništvo; *vuhva* 16^v, 54^r)
vuhviti (= hiniti, varati; *vuhviti* 5^r)
vuhvost (= himbenost; *vuhvost* 4^r, 13^v, 50^v)
vuk (vuk 54^v)

Z (z)

za (prijedlog, *za* 15^v, 17^v...)
zabaviti (= zaokupiti; *zabaviti* 9^r, 28^r, 40^v, 43^r, 59^r...)

zaboraviti (zaboraviti 58^r)
zabušen (= zbušen; *zabuscen* 51^r)
začeti (zaceti 5^r, 13^v, 18^v, 34^v...)

začinati (= pjevati; zacinati 7^v, 8^v, 9^r, 14^v, 17^v...)
začinka (= pjesma; zacinka 17^v, 18^r)
začuvati (= sačuvati; zacuvati 20^r)
zaisto (= zaista; uistinu; zaisto 23^v, 38^v)
zajti (= zaći; zayhti 57^v)
zakon (zakon 25^r, 29^v)
založiti (zaloxiti 46^v)
zamesti (zamesti 52^v)
zamisliti (zamisлити 10^r)
zamjeran (zamieran 11^v, zamierna 19^r, 19^v, 36^v, 41^r; zamierno 59^v)
zamutiti (zmutiti 32^r)
zančica (= zamka; zančica 50^r)
zao (zao 5^r)
zapad (zapad 12^v)
zapadni (zapadgni 15^r)
zapovid (zapovid 10^r, 10^v, 11^v...; *zapovied* 46^v)
zapovidati (zapovidati 36^r)
zapovjediti (zapoviediti 11^v, *zapoviditi* 34^r, 51^v)
zaručiti (zaruciti 18^r)
zaručnica (zarucnica 18^v)
zastiditi (zastiditi 53^r)
zaštiti (zasctijiti 4^r; *zasctiti* 34^r, 51^v)
zašto (zascto 50^v, 57^v)
zatraviti (= očarati; zatraviti 27^v)
zavjet (zaviet 7^r, 22^r; *zavit* 17^r, 31^v)
zbor (zbor 34^r; *zborr* 9^v)
zbijati (sbiyati 44^v)

zdrav (zdrav 18^r, *zdravvi* 18^r, 48^r, 54^r...)
zdravje (zdravje 55^v)
zdravo (= pozdrav; zdravvo 39^v)
zgar (= odozgo; s'gar 38^v)
zgoda (zgodda 13^r)
zgoditi (= dogoditi se; zgoditti 38^r)
zgrabiti (sgrabiti 46^r)
zgubiti (= izgubiti; sgubiti 18^v)
zemaški (zemaglski 20^r)
zemlja (zemglia 6^r, 12^v, 16^r)
zet (zet 22^r, 36^v, 37^v)
zivnuti (= zovnuti; zijvnuti 31^v)
zlati (= zlatni; zlati 8^r, 19^r)
zlatni (zlatni 14^v, *zlatna* 20^r)
zlato (zlato 55^v)
zled (zled 16^v, 20^v, 29^v, 50^v)
zli (zli 5^r, 20^v)
zlo (= imenica; zlo 4^r, 10^v, 14^r, 43^r)
zloba (zlobba 6^v, 16^r, 16^v, 55^v)
zloban (zloban 9^v)
zlobnost (zlobnost 16^v)
zloća (zlochia 18^r, 21^v)
zločudni (zlochiudni 54^r)
zmija (zmiya 54^r)
znati (znatti 4^r, 9^r, 9^v, 11^r, 17^r...)
znoj (znoy 22^v)
zora (zora 4^r, 6^r)
zrak (zrak 33^r)
zvati (zvatti 12^v, 13^v, 25^v, 32^r...)
zvek (zvek 37^r)
zvijer (zvier 42^v)
zvijezda (zviezda 6^v, 7^v, 9^r, 12^v, 20^r...)

Ž (x)

žalosni (xalosni 55^v)
žalost (xallost 10^v, 15^r, 29^v, 41^r, 58^v)
žarki (xarki 6^r, 9^r)
žarkost (xarkost 33^v)
ždati (= sažgati; xdecchi 57^v – xdati)
žderati (xderatti 15^r)
žeći (xecchi 6^v, 52^r – xexe)
žeja (= žed; xeyha 43^r)
želiti (xelitti 8^v, 17^r, 17^v, 18^v, 20^v, 37^v...)
žela (xeglia 9^v, 11^r, 24^r...)
želen'je (xeglienye 24^v, 36^v, 43^v, 45^r)
žepnost (xeglnost 45^r)
ženidba (xenidba 40^v)

ženiti (xeniti 32^r)
žerava (xeravva 52^r)
žestoki (xestokki 10^r, 12^v, 30^r, 46^r)
žestokost (xestokost 42^v)
živ (xiv 7^r; *xijv* 29^r, 30^r, 54^r)
živlen'je (xivglienye 7^r)
život (xivot 4^r, 7^r, 8^r, 12^r, 28^v 57^r)
živiti/živsti (xiviti 15^r, 22^r; *xivucch'* 7^r – *xivsti*, *xivucchi* 38^r)
žuditi (xuditi 17^r, 24^r, 25^r...)
žuđeni (xudyenni 8^v, 10^v, 26^r, 60^r)
župa (xupa 13^r, 47^v)
žuto (xuto 56^v)

QUELLEN UND BEITRÄGE ZUR KROATISCHEN KULTURGESCHICHTE
VRELA I PRINOSI ZA HRVATSKU KULTURNU POVIJEST

Herausgegeben von ELISABETH VON ERDMANN-PANDŽIĆ, Otto –
Friedrich – Universität Bamberg, Postfach 1549, D-8600 Bamberg

Das Programm der wissenschaftlichen Reihe *Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte* besteht in der Veröffentlichung und Kommentierung von bisher unveröffentlichten oder auch in Vergessenheit geratenen Werken der kroatischen Literatur, Philosophie, Theologie und Ethnologie. Es handelt sich dabei um Werke, die entweder lateinisch oder kroatisch verfaßt wurden. Von besonderem Interesse sind dabei Schriftzeugnisse oder aber auch wissenschaftliche Abhandlungen über den Zeitraum zwischen dem 15. und 19. Jahrhundert. Das Programm stößt insofern in eine Lücke, als die Entwicklung der kroatischen Literatur in den vergangenen Jahrhunderten in der wissenschaftlichen Rezeption bisher vernachlässigt ist. Dies gilt besonders für die lateinisch schreibenden Schriftsteller, deren Werke zum großen Teil unveröffentlicht in Archiven liegen. Der genannte Bereich bietet auch deshalb noch ein reiches Arbeitsfeld, weil für den angeführten Zeitraum das Selbstverständnis des Schriftstellers und der Literatur häufig über das hinausgeht, was Literaturwissenschaft als ihren Gegenstand begreift.

Band 1: Elisabeth von Erdmann-Pandžić/Basilus Pandžić, *Juraj Dragišić und Johannes Reuchlin. Eine Untersuchung zum Kampf für die jüdischen Bücher mit einem Nachdruck der 'Defensio praestantissimi viri Joannis Reuchlin' (1517) von Georgius Benignus (Juraj Dragišić)*, Bayerische Verlagsanstalt, Bamberg 1989, 145 S. + 24 Bll., Geb. DM 48,-. ISBN 3-87052-621-1.

Band 2: Elisabeth von Erdmann-Pandžić [Hrsg.], *Regiones paeninsulae Balcanicae et proximi orientis. Aspekte der Geschichte und Kultur*. Bayerische Verlagsanstalt, Bamberg 1988. XIV, 439 S., Leinen. DM 68,-. ISBN 3-87052-620-3.

Band 3: Elisabeth von Erdmann-Pandžić, *Drei anonyme Wörterbücher der kroatischen Sprache aus Dubrovnik, Perugia und Oxford. Zur Sammlung der 'disiecta membra' des frühen Opus von Bartol Kašić*, Bayerische Verlagsanstalt Bamberg 1990. 86 S., kartoniert. DM 29,-. ISBN 3-87052-622-X.

Band 4: Bartol Kašić, *Venefrida. Eine Tragödie*, Text, Einleitung und Index von Darija Gabrić-Bagarić, Bayerische Verlagsanstalt Bamberg 1991. 137 S., kartoniert. DM 39,-.

Band 5: Rajmund Džamanjić, *Nauk zu pisati dobro (1639)*, Nachdruck und Einleitung von Elisabeth von Erdmann-Pandžić, mit einem Nachwort von Stjepan Krasić, Bayerische Verlagsanstalt Bamberg 1991, kartoniert. DM 29,-. ISBN 3-87052-623-8.

Band 6a: Đuro Ferić, *Werkausgabe/Djela I* (im Druck).

In Vorbereitung / U pripremi:

Bartol Kašić, *Das kroatisch-italienische Wörterbuch. MS (Dubrovnik) 194. Edition – Kommentar – Indizes*.

Elisabeth von Erdmann – Pandžić

DREI ANONYME WÖRTERBÜCHER
DER KROATISCHEN SPRACHE
AUS DUBROVNIK, PERUGIA UND OXFORD
Zur Sammlung der 'disiecta membra' des frühen
Opus von Bartol Kašić

Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte, Band 3
1990. 86 S. DM 29,-. ISBN 3-87052-622-X.

»An examination of the manuscripts reveals that Bartol Kašić, S. J., (1575–1650) is in fact the author of all three dictionaries. Von Erdmann-Pandžić bases her proof on a linguistic and ortho-logical comparison among the manuscripts, as well as with other materials that Kašić is known to have written. ... The importance of this monograph rests in not only confirming that Kašić is indeed the author of all three previously unattributed dictionaries, but also that Kašić is to be credited with the earliest stages of Croatian lexicography. Kašić is thus at the same time the author of the oldest Croatian grammar (1604), as well as the originator of the two oldest dictionaries attested for the Croatian language, the Perugia and the Dubrovnik manuscripts.«

J. F. Kess, *Canadian Slavonic Papers*, Vol. XXXII (1990/4).

BAYERISCHE VERLAGSANSTALT BAMBERG